

GMINA BLIŻYN

STRATEGIA ROZWOJU GMINY

BLIŻYN NA LATA 2014-2024

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Założenia do planowania strategicznego	5
3. Konsultacje społeczne	8
4. Położenie geograficzne.....	9
5. Charakterystyka przyrodnicza	10
5.1 Krajobraz.....	10
5.2 Budowa geologiczna	10
5.4 Gleby.....	12
5.5. Zasoby wodne (wody powierzchniowe i podziemne)	12
5.6. Środowisko przyrodnicze (obszary leśne, obszary chronione, pomniki przyrody żywej i nieożywionej, rezerваты,).....	13
6. Demografia	19
6.1 Liczba i struktura ludności	19
6.2 Przemiany demograficzne	21
6.3 Zmiany w strukturze zatrudnienia i bezrobocia	23
7. Infrastruktura techniczna	26
7.1 Drogownictwo i komunikacja	26
7.2 Układ kolejowy	32
7.3 Komunikacja zbiorowa.....	33
7.4 Gospodarka ściekowa.....	37
7.5 Gospodarka odpadami	38
7.6. Telekomunikacja.....	41
7.7.Zaopatrzenie w gaz.....	41
7.8 Zaopatrzenie w energię ciepłą i elektryczną	42
8. Infrastruktura społeczna.....	43
8.1 Władze lokalne	43
8.2 Stowarzyszenia i inne organizacje pozarządowe.....	45
8.3 Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i bezpieczeństwo mieszkańców	48
8.4 Oświata	63
8.5 Kultura	67
8.5 Sport i rekreacja.....	71
9. Mienie komunalne.....	72
10. Działalność gospodarcza.....	73

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

11. Turystyka	75
11.1 Warunki przyrodniczo - krajobrazowe.....	75
11.2 Środowisko kulturowe	76
11.3 Infrastruktura turystyczna	78
12. Budżet Gminy	78
12.1 Dochody gminy	78
12.2 Wydatki z budżetu gminy	82
13. Potencjały i bariery rozwojowe – uwarunkowania i analiza SWOT	88
13.1 Kapitał Ludzki i Społeczny	89
13.2 Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej	90
13.3 Kapitał Kultury i Wizerunku	91
13.4 Kapitał Techniczny i Infrastruktury Publicznej.....	92
13.5 Kapitał Jakości Życia.....	93
13.6. Kapitał Instytucjonalno – Demokratyczny	94
13.7. Kapitał Źródeł Finansowania	95
14. Misja gminy	96
15. Wizja rozwoju gminy	96
16. Cele w rozwoju gminy	96
16.1 Uzasadnienie wyboru celów.....	96
16.2 Cele strategiczne.....	98
17. Ogólne uwarunkowania wsparcia realizacji Strategii.....	101
18. Zagrożenia wynikające z braku realizacji programu.....	101
19. Monitoring i ewaluacja Strategii	101
Wykaz map:	104
Wykaz wykresów:	104
Wykaz tabel:	104

Wprowadzenie

Dokument Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024 został opracowany na podstawie wyników pracy zespołów pracowniczych w następującym składzie:

Mariusz Walachnia

Zofia Adamczyk

Katarzyna Cichocka

Iwona Domagała

Anna Jaros- Urbaniak

Marzena Jeżewska-Boczek

Urszula Jędrzejczyk

Luiza Jurczyk- Kutryb

Zbigniew Kuszewski

Zdzisław Kuźdub

Zofia Nowak- Walachnia

Beata Ozan

Andrzej Pietrzyk

Michał Pogodziński

Agnieszka Prościńska

Katarzyna Ptaszek

Anna Rokita-Cel

Katarzyna Skarus

Iwona Solarz

Barbara Stachera

Renata Ślęzak- Kałuża

Beata Żak

Strategię opracowano pod redakcją Zespołu w składzie: Grzegorz Patura, Marzena Jeżewska-Boczek, Katarzyna Cichocka

Przy współpracy głównego konsultanta - Anny Gajek

Strategia została opracowana w ramach

1. Założenia do planowania strategicznego

Główną przesłanką sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014 - 2024 jest konieczność określenia nowych kierunków rozwoju gminy, instrumentów finansowych i zarządzania ich realizacją oraz stworzenie nowej jakości partycypacji społecznej przy realizacji założeń ww. dokumentu.

Opracowanie aktualnej strategii rozwoju jest niezbędne dla dostosowania procesu planowania w Gminie do obowiązujących strategii na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, jak też jest jednym z warunków pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej, w ramach nowej perspektywy na lata 2014- 2020.

Strategiczny programu rozwoju gminy składa się z dwóch części: diagnostycznej i planistycznej. Wykonanie diagnozy stanu pozwala na zgromadzenie aktualnych danych dotyczących sytuacji społeczno – gospodarczej Gminy oraz ich analizę historyczną. Rzetelnie sporządzona diagnoza stanu stanowi podstawę określenia mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju oraz pozwala na właściwe sformułowanie długofalowych celów rozwojowych oraz wskazanie programów i działań służących ich realizacji.

Strategia, dzięki wskazaniu długoletnich i skoordynowanych ze sobą programów i działań, stanowi bardzo ważne narzędzie zarządzania, pozwalające na stymulowanie rozwoju gminy, godzenie interesów różnych grup społecznych oraz osiągnięcie najlepszej efektywności wydatkowania środków. Dokument ten stanowi również materiał informacyjny dla potencjalnych inwestorów, jak też jest bardzo ważnym narzędziem promocji gminy.

- horyzont czasowy

Strategię rozwoju gminy Bliżyn opracowano na lata 2014 -2024.

- harmonogram realizacji prac nad Strategią

Cykl prac nad strategią rozwoju składał się z trzech podstawowych etapów:

- przygotowanie i organizacja procesu, diagnoza – opracowanie raportu o stanie gminy;
- prace analityczno-diagnostyczne – analiza uwarunkowań rozwojowych oraz formułowanie podstawowych kierunków rozwoju gminy;
- opracowanie strategii rozwoju gminy; formułowanie strategicznych programów gospodarczych do 2024 r.

Prace nad opracowaniem strategii rozpoczęto w czerwcu 2013 r. Zarządzeniem Wójta Gminy nr 0050.37.2013 powołano koordynatora, zespół redakcyjny oraz zespoły pracownicze. Zespoły te miały za zadanie przygotowanie analizy zasobów i opracowanie diagnozy gminy Bliżyn. Pierwsze spotkania konsultacyjne z członkami zespołów odbyły się 11 lipca oraz 3 września 2013 r. Zespoły te przeprowadziły spotkania konsultacyjne, podczas których metodą „burzy mózgów” wypracowano wspólną koncepcję analizy SWOT dla poszczególnych kapitałów.

Następnie zaproszono do pracy Radnych Rady Gminy Bliżyn i na spotkaniu w dniu 24 września zaprezentowano dotychczas wypracowane materiały i wysłuchano uwag dot. analizy SWOT. Kolejne spotkanie miało miejsce 24 października, na które zaproszono przedstawicieli organizacji pozarządowych i przedsiębiorców i zaprezentowano dotychczas wypracowaną analizę SWOT i poddano ją dyskusji. Po wypracowaniu ostatecznej formy dokumentu całość projektu poddano konsultacjom społecznym, które opierały się na zamieszczeniu wersji elektronicznej strategii na portalu gminnym.

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi:

- pionowe (*strategie regionalne, krajowe i UE*)

Wykaz głównych dokumentów programowych UE, krajowych i regionalnych, w nowym systemie zarządzania

Dokumenty UE

- **Strategia EUROPA 2020** – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu, jest nową długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Strategia „Europa 2020” zastąpiła realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską i jest próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ujawniły się szczególnie podczas ostatniego kryzysu. Strategia Europa 2020 przedstawia wytyczne dla działań prorozwojowych Unii Europejskiej na najbliższą dekadę (2010-2020); zatwierdzona 17 czerwca 2010 r. przez Radę Europejską.
- **Wspólne Ramy Strategiczne 2014-2020** – fundusze obejmujące politykę spójności, politykę rozwoju obszarów wiejskich oraz politykę rybacko – morską.

- poziome (*powiązanie z gminnymi planami i programami*)

Dokumenty krajowe:

- **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030.** Trzecia fala nowoczesności (DSRK) - dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r.
- **Strategia Rozwoju Kraju 2020.** Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020) -dokument stanowiący aktualizację

Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów.

9 Strategii rozwoju (tzw. strategii zintegrowane):

- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki (Ministerstwo Gospodarki)
- Strategia rozwoju kapitału ludzkiego (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej)
- Strategia rozwoju transportu (Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej)
- Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (Ministerstwo Gospodarki)
- Strategia Sprawne państwo (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji)
- Strategia rozwoju kapitału społecznego (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego – Regiony Miasta Obszary wiejskie (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego)
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP (Ministerstwo Obrony Narodowej)

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR).** Kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim, przyjęty 13.07.2010 r. przez Radę Ministrów

- **Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020.** Strategia jest dokumentem wypełniającym lukę między horyzontalną polityką wobec wszystkich polskich regionów sformułowaną w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, a polityką rozwoju poszczególnych regionów w Polsce Wschodniej, wyrażoną w Strategiach Rozwoju Województw. Dokument identyfikuje dodatkowy, makroregionalny poziom potrzeb i celów rozwojowych w perspektywie do 2020 r., komplementarny z krajowymi i regionalnymi strategiami rozwoju, przyjęta 11.07.2013 r. przez Radę Ministrów.
- **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030).** Dokument określający zasady ładu przestrzennego w Polsce, przyjęty 13.12.2012 r. przez Radę Ministrów.

- **Programy Rozwoju**

Programy operacyjne które będą realizowane w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 zgodnie z Umową Partnerstwa przyjętą przez Radę Ministrów dnia 08 stycznia 2014 roku.

Program	Fundusz	Instytucja Zarządzająca
Polityka Spójności		
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	EFRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	EFRR, FS	
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	EFRR	
Program Operacyjny Pomoc Techniczna	FS	
Program Operacyjny Polska Wschodnia	EFRR	
Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój	EFS	
Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	EFRR	
Regionalne Programy Operacyjne	EFRR, EFS	Zarządy województw
Wspólna Polityka Rolna i Wspólna Polityka Rybacka		
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	EFROW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Program Operacyjny Rybactwo i Morze	EFRM	

Dokumenty regionalne:

- **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 (wersja robocza październik 2013)**
- **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (przyjęta uchwałą XLII/508/06 Sejmiku województwa Świętokrzyskiego z dnia 26.10.2006r.)**

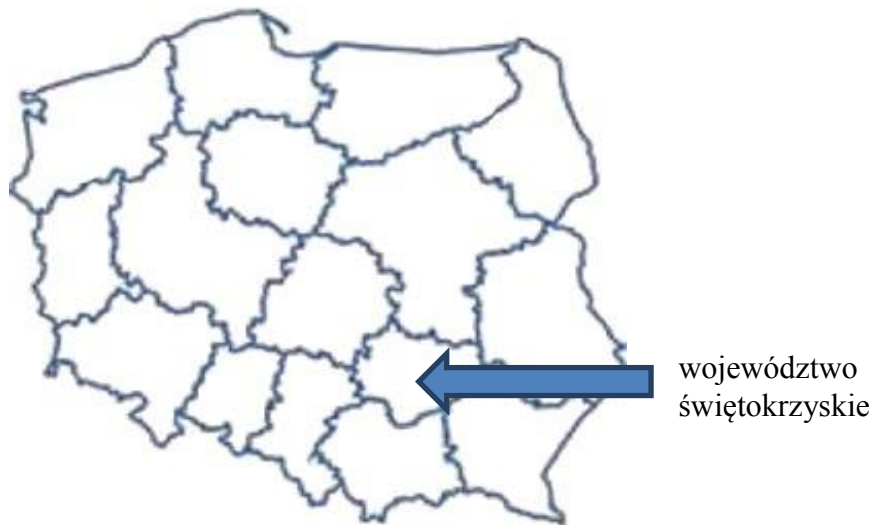
3. Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz przedstawiają obywatelom swoje plany dotyczące aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalenia nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na życie codzienne i prace obywateli. Konsultacje nie ograniczają się tylko do przedstawienia tych planów, a także do wysłuchania opinii na ich temat, ich modyfikowania i informowania o ostatecznej decyzji. Konsultacje społeczne to sposób uzyskania opinii, stanowisk propozycji itp. od instytucji i osób, których w pewien sposób dotkną bezpośrednio lub pośrednio skutki proponowanych przez administrację działań.

4. Położenie geograficzne

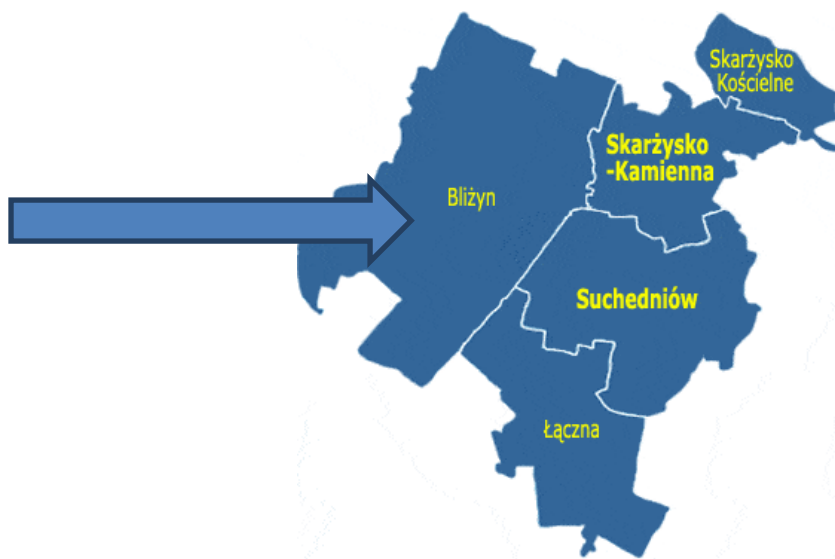
Gmina Bliżyn położona jest w północnej części województwa świętokrzyskiego, należy do powiatu skarżyskiego. Poniższa mapa przedstawia położenie woj. świętokrzyskiego na tle kraju.

Mapa nr 1 Położenie województwa świętokrzyskiego na tle kraju.

Gmina Bliżyn graniczy z:

- województwem mazowieckim od północy (i położonymi w nim gminami Chlewiska i Szydłowiec),
- powiatem koneckim od zachodu (i położoną w nim gminą Stąporków),
- powiatem kieleckim (i położoną w nim gminą Zagnańsk),
- gminą Łączna od południowego – zachodu, Suchedniów i Skarżysko – Kamienna od wschodu.

Mapa nr 2 Lokalizacja gminy Bliżyn w Powiecie Skarżyskim

Źródło: www.gminy.pl

Zajmuje powierzchnię 141 km² z czego ok. 70% zajmują lasy.

Administracyjnie gminę Bliżyn tworzą 23 sołectwa: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płaczków, Rędocin, Sorbin, Sobótka, Ubyszów, Wołów, Wojtyniów, Zagórze i Zbrojów.

5. Charakterystyka przyrodnicza

5.1 Krajobraz

Teren Gminy Bliżyn należy do prowincji Wyżyna Małopolska, podprowincji Wyżyna Środkowo – Małopolska, makroregion Wyżyna Kielecko – Sandomierska, mezoregion Płaskowyż Suchedniowski. Gmina Bliżyn obejmuje środkową część Płaskowyżu Suchedniowskiego, granicząc na północy z mezoregionem Garb Gielniowski, na południu z mezoregionem Góry Świętokrzyskie.

W morfologii tego terenu dominują tereny wyniesione. Tereny obniżone ograniczają się w zasadzie do dolin głównych cieków. Najwyższe kulminacje znajdują się na północnym – zachodzie i wynoszą 360,25 m n.p.m. w rejonie Góry Altana i 408 m n.p.m. już poza granicą gminy Bliżyn oraz na południowym – wschodzie – 397,5 m (w rejonie Skalna Góra).

Najniższe punkty obszaru gminy znajdują się w dolinie Kamiennej – Grabowiec (240,0 m n.p.m.) na środkowo – wschodnim odcinku granicy Bliżyna oraz w dolinie dopływu Krasnej – Kucębów (270,0 m n.p.m.) na środkowo – zachodnim odcinku granicy gminy.

Deniwelacje terenu wynoszą około 160 m. Generalnie obszar nachylony jest z północnego – zachodu na południowy – wschód.

W rzeźbie terenu wyróżnia się gęsta sieć dolin i dolinek okresowych.

5.2 Budowa geologiczna

Obszar gminy położony jest w obrębie północnej części mezozoicznego obrzeżenia trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich. W budowie geologicznej starszego podłoża biorą udział osady triasu i jury występujące bezpośrednio na powierzchni lub pod nakładem utworów czwartorzędowych o zróżnicowanej miąższości, od kilku do kilkunastu metrów.

Występujące na badanym terenie skały osadowe zostały scharakteryzowane głównie z punktu widzenia ich przydatności dla posadowienia zabudowy.

Osady triasu reprezentowane są przez wszystkie jego ogniwa i zaliczają się do pstrego piaskowca, wapienia muszlowego i kajpru. Utwory pstrego piaskowca wykształcone są przez piaskowce, mułowce i iłowce z wkładkami syderytów, które rozprzestrzeniają się wychodniami w obrębie Płaskowyżu Suchedniowskiego, gdzie budują liczne garby i wzniesienia. Występują one od powierzchni lub pod nakładem zwietrzliny ilastej z rumoszem o miąższości od 2,0 do 4,0 m p.p.t.. Są to grunty korzystne dla budownictwa,

w których warunki budowlane pogarszają występujące na małych głębokościach sączenia i wysięki wód gruntowych.

Wapień muszlowy reprezentowany jest przez wapienie, wapienie margliste i margle, tworzące enklawy wychodni w strefie doliny Rzeki Kamiennej. Osady występują pod nadkładem zwietrzliny rumoszowej i gliniastej o miąższości do 2,0 m p.p.t. Są to grunty korzystne dla budownictwa. Na północ od doliny rzeki Kamiennej zaznaczają się wschodnie osadów kajpru reprezentowane przez iłowce, ily i mułowce z wkładkami z piaskowców. Są to grunty korzystne dla budownictwa, w których warunki budowlane pogarszają występujące na małych głębokościach sączenia i wysięki wód gruntowych.

Utwory jury reprezentowane są przez dolne ogniwo – lias i występują na powierzchni terenu w północnej części obszaru gminy. Osady te wykształcone są w postaci piaskowców, iłowców i mułowców, z wkładkami rud żelaza. Przy powierzchniowo są przykryte zwietrzeliną pylasto - gliniastą o miąższości do 2,5 m oraz miejscami powyżej 2,5 m p.p.t.. Osady te zaliczają się do gruntów skalistych, stanowią grupę gruntów nośnych. Miejscami warunki budowlane mogą być nieco gorsze w skutek spękań, zaburzeń tektonicznych oraz płytko występujących sączeń wód gruntowych.

Osady czwartorzędowe reprezentowane przez plejstocen i holocen zalegają nieciągłą pokrywą w formie płatów na całym obszarze gminy. Plejstocen tworzą osady lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczne i deluwialne. Osady lodowcowe występują w postaci glin piaszczystych i piasków gliniastych, w stanie twaroplastycznym na stosunkowo niewielkich obszarach. Miejscami są one okresowo zawilgocone i wówczas stają się plastyczne. Jest to grunt nośny, korzystny dla budownictwa. Bezpośrednio na powierzchni terenu piaski wodnolodowcowe występują w obniżeniach terenowych, gdzie miąższość ich dochodzi do kilku metrów. Są to grunty w stanie średniozagęszczonym, charakteryzujące się odpowiednią nośnością i są korzystne dla budownictwa. Osady rzeczne wykształcone są głównie jako piaski z soczewkami glin, w stanie średniozagęszczonym. Występują one w wyerodowanych dolinach i budują trasy nadzalewowe głównych cieków i rzek. Grunty te charakteryzują się dobrą nośnością, a warunki budowlane uzależnione są od ich zawodnienia. Osady deluwialne wykształcone jako piaski i mułki występują na stokach wzniesień i u ich podnóża. Są to grunty nieskonsolidowane, o bardzo zróżnicowanych parametrach nośności, nie korzystne dla budownictwa. Z uwagi na małą miąższość występują zazwyczaj powyżej strefy posadowienia fundamentów.

Holocen reprezentowany jest przez rzeczne osady aluwialne (piaski i namuły), torfy i namuły torfiaste oraz grunty antropogeniczne (nasypy, hałdy). Osady rzeczne oraz torfy występują w obrębie dolin i stanowią grupę gruntów słabonośnych, nieprzydatnych dla bezpośredniego posadowienia budynków. Osady te z reguły są zawodnione. Tereny zajęte pod budownictwo przemysłowe wyłączone z oceny geologiczno-inżynierskiej.

5.3 Surowce naturalne i zagospodarowanie kopalin

Formacje skalne występujące na obszarze gminy miały w przeszłości znaczenie gospodarcze jako kopaliny. W rejonie tym istniały średniowieczne kopalnie i przetwórstwo rud żelaza (syderyty) zapoczątkowane przez cystersów z Wąchocka, a kontynuowane w XIX w. przez Staszica w postaci wielkiego kombinatu metalurgicznego zabudowanego wzdłuż

rzeki Kamiennej i jej dopływów. Ze względu na nierentowność ubogich rud wszystkie kopalnie zostały zamknięte. Po tej eksploatacji w obrębie Płaskowyżu Suchedniowskiego (rejon Świniej Góry) i Garbu Gielniowskiego (północna część gminy) pozostały ślady licznych małych hałd skał ilastych i piaskowców. Obecnie miejsca te są zalesione.

Na obszarze gminy surowce skalne nie mają większego znaczenia gospodarczego, z uwagi na ochronę przyrodniczą terenów leśnych, gdzie głównie występują. W obrębie doliny rzeki Kamionki i w sołectwie Górki, zostało udokumentowane w kat. C₂ złoża piasków czwartorzędowych „Gilów” o zasobach 1 534 tys. ton (powierzchnia złoża 16,58 ha). Ponadto w przeszłości na północ od Bliżyna były eksploatowane na małą skalę wapienie triasu środkowego. Obecnie wyrobiska objęte są ochroną w formie pomnika przyrody (nr ewid. 130).

Na terenie gminy Bliżyn występują piaskowce, wapienie, rudy żelaza, gliny zwałowe oraz niewielkie płaty torfu we wschodniej jej części.

5.4 Gleby

Na obszarze gminy dominują gleby wytworzone na piaskach, piaskach ze żwirem oraz piaskach gliniastych. Są to: gleby bielcowe (wyługowane i kwaśne), bagienne (gleje, torfy murszowe i murszowate), aluwialne (mady), rędziny. Dominują gleby IV, V oraz VI klasy przydatności rolniczej, czyli żytmi bardzo dobry, żytmi dobry oraz żytmi słaby.

Gleby średniej jakości klas bonitacyjnych IV - IVa – IVb podlegające ograniczonej ochronie prawnej (przed nadmiernym przeznaczaniem na cele zabudowy nierolniczej) zajmują 428,56 ha, co stanowi 10,65 % powierzchni użytków rolnych gminy, a 3,03 % powierzchni gminy. Występują w południowo – zachodniej części gminy (Kucębów, Odrowążek, Nowy Odrowążek, Sorbin) i są przydatne do prowadzenia produkcji roślinnej zwłaszcza w większych obszarowo gospodarstwach. Pozostałe gleby klas bonitacyjnych V – VI zaliczane do kompleksów r.p.p. o słabej i bardzo słabej przydatności rolniczej nie podlegają obecnie (z wyjątkiem gleb organicznych) ochronie prawnej i w większości są predysponowane do zagospodarowania na różne cele pozarolnicze. Arealty tych gleb zajmują powierzchnię 3594,70 ha, co stanowi 89,35 % powierzchni użytków rolnych gminy, a 25,45 % powierzchni gminy i występują na terenie całej gminy.

5.5. Zasoby wodne (wody powierzchniowe i podziemne)

Gmina Bliżyn znajduje się w obrębie zlewni Wisły (I-go rzędu), zlewni Kamiennej (II-go rzędu) oraz zlewni dopływów Kamiennej: Kobyłanka (Kobyła), Kuźniczka, Bernatka i innych bezimiennych cieków (zlewnie III-go rzędu).

Na terenie gminy znajduje się punkt monitoringu wód powierzchniowych w miejscowości Mroczków na 127,9 km biegu rzeki Kamiennej. Rzeka Kamienna objęta jest siecią monitoringu krajowego, w zakresie podstawowym.

Na obszarze gminy Bliżyn wody podziemne występują w zbiornikach: triasowym, jurajskim i czwartorzędowym.

5.6. Środowisko przyrodnicze (obszary leśne, obszary chronione, pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej, rezerваты)

Naturalnym bogactwem gminy Bliżyn są lasy, które zajmują powierzchnię 9 860 ha, tj. około 69 % powierzchni gminy. Lasy państwowe zajmują 8 412,58 ha, gminne 1,9 ha, a prywatne 1 445,42 ha. Do najbardziej zalesionych należą sołectwa: Kopcie, Wołów, Sobótka, Zagórze i Płaczków. Lasy państwowe należą do Nadleśnictw: Skarżysko – Kamienna, Suchedniów oraz Stąporków. Południowy kompleks leśny stanowi pozostałość kompleksu leśnego Puszczy Świętokrzyskiej.

Dominującymi gatunkami drzew są: sosna (głównie w siedliskach borowych i lasu mieszanego), jodła (w siedliskach lasowych świeżych i wilgotnych), natomiast gatunkami towarzyszącymi - brzoza, osika, dąb, klon i olsza. Osobliwością jest modrzew polski. Lasy w obrębie gminy pełnią funkcje ochronną i gospodarczą.

Na terenie gminy Bliżyn występują różnorodne obszarowe i indywidualne formy ochrony przyrody funkcjonujące w ramach Wieloprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych. Tworzą je: Suchedniowsko – Oblęgarski Park Krajobrazowy oraz trzy rezerваты przyrody: Ciehostowice, Świnia Góra i Dalejów.

Ponadto na obszarze gminy występują dwa obszary chronionego krajobrazu: Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK) i Suchedniowsko – Oblęgarski obszar Chronionego Krajobrazu (S-OOChK).

Suchedniowsko – Oblęgarski Park Krajobrazowy (S-OPK) położony jest na zachód od drogi nr 7 i obejmuje centralno – południową część gminy Bliżyn. Park ten obejmuje ochroną unikatowe zasoby przyrodnicze rejonu świętokrzyskiego oraz liczne obiekty Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. W części zachodniej parku rozciąga się Pasma Oblęgarskie z najwyższym wzniesieniem Górą Sieniewską (444 m n.p.m.). Część wschodnią stanowi zwarty kompleks naturalnych lasów mieszanych Puszczy Świętokrzyskiej.

Suchedniowską część parku w 93,2 % zajmują lasy, a w 3,2 % grunty orne. W oblęgarskiej części 59,7 % powierzchni stanowią lasy, a grunty orne 29,9 %. Występują tu prawie wszystkie gatunki drzew i krzewów Niżu Polskiego. Drzewostany są przeważnie mieszane z sosną i jodłą. W granicach parku w całości leży sołectwo Kopcie (gmina Bliżyn). Częściowo w parku i otulinie znajdują się następujące sołectwa należące do gminy Bliżyn: Jastrzębia, Kucębów, Odrowążek, Sorbin, Wołów i Zbrojów. Natomiast w całości w S-OOChK znajdują się sołectwa: Bliżyn, Drożdżów, Nowy Odrowążek i Wojtyniów.

Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu znajduje się w północnej części gminy Bliżyn. Został utworzony rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego nr 89/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 150, poz. 1950 z późn. zm.). Prawie 50 % tego obszaru zajmują duże kompleksy o charakterze naturalnym z wielogatunkowymi drzewostanami, z przewagą jodły i sosny, z domieszką dębu, świerka, buku i grabu. W północno – wschodniej i północnej części obszaru występują siedliska borowe.

Suchedniowsko-Oblęgarski Obszar Chronionego Krajobrazu (S-OOChK), (Rozporządzenie nr 79/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, (Dz. Urz. Woj. Świąt. Nr 156, poz. 1940, ze zm.) położony na terenie otuliny Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego, zajmuje powierzchnię 25 681 ha obejmując części gmin: Bliżyn (1777 ha), Łączna (725 ha), Miedziana Góra (4557 ha), Mniów (5923 ha), Stąporków (1737 ha), Strawczyn (4687 ha), Suchedniów (708 ha), Zagnańsk (5387 ha) i miasta Skarżysko-Kamienna (180 ha).

Obszary NATURA 2000

Celem utworzenia europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny na jej terytorium. W gminie Bliżyn znajdują się dwa obszary włączone w sieć ekologiczną NATURA 2000:

Dolina Krasnej (PLH 26001) zatwierdzona przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją z dnia 13.11.2007 r. obejmujący południowo-zachodnią część obszaru gminy w rejonie sołectwa Kucębów. Teren ten w znacznej części pokryty jest lasami, wśród których przeważają bory sosnowe. Znaczne powierzchnie w dolinie zajmują kompleksy wilgotnych łąk i torfowisk. Jest to w regionie najlepiej zachowana bagienna dolina rzeki. Występują tu dobrze wykształcone i zachowane olsy oraz inne wilgotne siedliska, zwłaszcza o charakterze bagiennym: łągi, bory bagienne, torfowiska, turzycowiska i łąki trzęślicowe.

Lasy Suchedniowskie (PLH 260010) zatwierdzone przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją z dnia 12.12.2008 r. obejmujący południową część obszaru gminy. Teren ten porośnięty jest lasami mieszanymi i borami. W obniżeniach terenu zachowały się torfowiska i wilgotne łąki. Jest to główna ostoja modrzewia polskiego i jodły. Granica obszaru pokrywa się z Suchedniowsko – Oblęgarskim Parkiem Krajobrazowym.

Rezerwaty przyrody żywej

Na obszarze gminy Bliżyn znajdują się 3 rezerwaty przyrody żywej: **Świnia Góra, Dalejów i Ciehostowice**, które najlepiej reprezentują wielogatunkowe i prawie naturalne lasy dawnej Puszczy Świętokrzyskiej.

Tabela nr 1. Wykaz rezerwatów w gminie Bliżyn

L.p.	Nazwa rezerwatu	Miejscowość	Typ rezerwatu i przedmiot ochrony	Pow. [ha]
1	Świnia Góra	Kucębów	Leśny; fragment lasu z naturalnymi drzewostanami mieszanymi	50,78

2	Dalejów	Jastrzębia	Wielogatunkowe drzewostany z udziałem modrzewia polskiego	97,58
3	Ciechostowice	Mroczków	Fragment lasu mieszanego z udziałem modrzewia polskiego, występującego w różnych stadiach rozwoju	7,43

Rezerwat Świnia Góra jest jednym z najcenniejszych na terenie Gór Świętokrzyskich rezerwatem ścisłym, objętym ochroną zupełną. Został utworzony w 1953 r, zajmuje obszar o powierzchni 50,78 ha. Znajduje się około 7 km na południowy zachód od Bliżyna. W skład rezerwatu wchodzi jedno z najpiękniejszych w Polsce, naturalne drzewostany mieszane o strukturze piętrowej i wielogatunkowe drzewostany. Pewne partie lasów bliżyńskich zachowały się w stanie naturalnym i są świadectwem dawnych Gór Świętokrzyskich. Istniejący drzewostan stanowi ostoję dla licznych gatunków zwierząt. Flora rezerwatu liczy 345 gatunków roślin naczyniowych. Drzewa i krzewy reprezentowane są przez 38 gatunków. Występują tu 22 gatunki roślin górskich i 20 gatunków roślin chronionych, 100 gatunków mchów i 70 gatunków porostów. Do najciekawszych i niezwykle rzadkich możemy zaliczyć liczydło górskie, pełnik europejski, kosaciec syberyjski, czosnek niedźwiedzi, storczyk plamisty, widłaki, mchy, paprocie. W rezerwacie spotkamy różne gatunki zwierząt: duże ssaki jelenie, łosie, sarny, dziki i mniejsze zające, borsuki, wiewiórki, lisy, kuny leśne, łasice, popielice, orzesznice, bobry i nietoperze. Z ptaków zobaczymy kukułkę, dzięcioła, bociana czarnego, kruką, jarząbka, jastrzębia gołębiarza, sikorki, kowalika. Płazy reprezentują żaby, ropuchy, rzekotka drzewna, a gady – jaszczurki zwinka i żyworodna, zaskroniec i żmija zygzakowata. Występują tu rzadko spotykane motyle. Obok bogactw przyrodniczych, w zachodniej części rezerwatu występują powierzchniowe ślady eksploatacji rudy żelaza szczególnie w XVII i XVIII wieku.

Rezerwat Dalejów utworzony 16 stycznia 1978 roku i leży na terenie wsi Wołów. Rezerwat jest rezerwatem leśnym objętym ochroną częściową, o powierzchni 87,76 ha. To ostoją dla wiekowych modrzewi polskich oraz drzewostanów mieszanych. Modrzewie polskie odnawiają się z samosiewu i stanowią gatunek główny lub domieszkowy. Występuje tu świerk wężowy i świerk kolumnowy. Wiek drzewostanów określa się na 80 do 150 lat. Podszycie stanowią głównie grab, dąb, buk, jarzębina, kruszyna, trzmielina, brzoza, osika, bez czarny i koralowy. Bogate runo leśne tworzą gajowiec żółty, dąbrówka rozesłana, szczawik zajęczy, siódmaczek leśny, fiołek leśny, wietlica samicza, zawilec gajowy oraz wiele gatunków chronionych i rzadkich m.in. lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, storczyk plamisty, podkolan biały, kosaciec syberyjski, bluszcz pospolity, konwalia majowa. Mnogość drzew i krzewów sprzyja rozwojowi wielu gatunków zwierząt, w tym także rzadkich i chronionych gatunków, jak łasica, kuna leśna, kret, jeż, koszatka i ryjówka aksamitna oraz ptaków- dzięcioł czarny, jarząbek, sikora czubatka.

Rezerwat Ciechostowice o powierzchni 7,45 ha utworzony w 1953 roku jest rezerwatem leśnym powstałym w celu ochrony naturalnego zbiorowiska lasu mieszanego z udziałem jodły, sosny zwyczajnej, świerku pospolitego i jarzębia pospolitego, modrzewia, pozostałe gatunki drzew są nieliczne. Występuje tu 106 gatunków roślin naczyniowych i 52 gatunki

mszaków. Runo jest ubogie i można znaleźć takie gatunki roślin jak borówkę czarną, konwalijkę dwulistną, orlicę pospolitą i trzcinnika leśnego. Wśród fauny wymienić należy sarny, dziki i jelenie, żmiję zygzakowatą, zaskrońca i jaszczurki. Rezerwat znajduje się na trasie trzech szlaków turystycznych : zielonego, niebieskiego i czarnego.

Na terenie gminy Bliżyn ochroną konserwatorską objęte zostały użytki ekologiczne (6 szt.) i pomniki przyrody żywej i nieożywionej (16 szt.).

Tabela nr 2. Wykaz użytków ekologicznych i pomników przyrody na terenie gminy Bliżyn (stan na 31.10.2013 r.)

L.p.	Forma ochrony	Nazwa obiektu	Data utworzenia i podstawa prawna	Szczegółowa lokalizacja	Opis obiektu
1		3	4	5	6
1	Użytek ekologiczny	Śródleśne bagno U-019	Roz. Woj. Świąt. Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek pododdział 49s, 61d	śródleśne bagno o powierzchni 2,52 ha
2	Użytek ekologiczny	Śródleśne bagno U-020	Roz. Woj. Świąt. Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Jastrzębia pododdział 173, 174b	bagno o powierzchni 3,52 ha
3	Użytek ekologiczny	Śródleśne bagno U-021	Roz. Woj. Świąt. Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Świnia Góra oddział 183d	śródleśne bagno o powierzchni 1,07 ha
4	Użytek ekologiczny	Śródleśne bagno U-022	Roz. Woj. Świąt. Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Dalejów pododdział 60c	śródleśne bagno o powierzchni 0,86 ha
5	Użytek ekologiczny	Podmokłe pastwisko U-037	Uchwała Nr XXVIII/208/2002 Rady Gminy w Bliżynie z dn. 11.09.2002r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Szalas oddział 37a	podmokłe pastwisko o powierzchni 5,55 ha
6	Użytek ekologiczny	Bagno śródleśne U-063	Roz. Woj. Świąt. Nr 19/2002 z dn. 19.02.2002r.	Nadleśnictwo Skarżysko- Kamienna Leśnictwo Pogorzałe pododdział 125j,1 Zagórze działka Nr 125/Ls	śródleśne bagno o powierzchni 2,65 ha
7	Pomnik przyrody	Jodła pospolita Abies alba L. Nr rej. 103	Zarz. Woj. Kieleckiego Nr 26/86 z dn. 24.12.1986r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek pododdział 75d, ok. 700m od leśniczówki w Świniej Górze	obwód pnia na wys. 1,3m–4,15m wys. 41 m, wiek ok 250 lat (złamana)

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

8	Pomnik przyrody	Buk pospolity Fagus silvatica L. Nr rej. 331	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek pododdział 75c	obwód pnia na wys. 1,3m–3,57m wys. 33 m
9	Pomnik przyrody	Buk pospolity Fagus silvatica L. Nr rej. 328	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek pododdział 75c	obwód pnia na wys. 1,3m–3,75m wys. 33 m
10	Pomnik przyrody	Buk pospolity Fagus silvatica L. Nr rej. 330	Orz. Prez. WRN Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek pododdział 75c	obwód pnia na wys. 1,3m–3,16m wys. 33 m
11	Pomnik przyrody	Modrzew Polski Larix europaea ssp. Polonica Rac. Nr rej. 329	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Odrowążek oddział 75c	obwód pnia na wys. 1,3m–4,28m wys. 36 m
12	Pomnik przyrody	Buk zwyczajny Nr rej. 3	- Orz. Prez. WRN Nr 4/52 z dn. 02.12.1952 - Rozp. Nr 35/2007 Woj. Świąt. Z dn. 12.12.2007r.	Obręb Odrowążek, działka nr 917, Nadleśnictwo Suchedniów, leśnictwo Odrowążek, oddział 64b	obwód pnia na wys. 1,3m–4,65m wys. 35 m, wiek ok. 250 lat
13	Pomnik przyrody	Dąb szypułowy „Na Stawidłach” Quercus robur L. Nr rej. 37	- Orz. Prez. WRN Nr 4/52 z dn. 02.12.1952 - Rozp. Nr 35/2007 Woj. Świąt. Z dn. 12.12.2007r.	Obręb Kopcie, działka nr 182, Nadleśnictwo Suchedniów, leśnictwo Odrowążek, oddział 67A f	obwód pnia na wys. 1,3m–5,35m wys. 25 m, wiek ok. 300 lat
14	Pomnik przyrody	Skupisko drzew modrzew polski 4 szt. Nr rej. 44	Uchwała Rady Gminy Bliżyn nr XIII/66/2001 z dnia 27 .10. 2011 r.	Teren Nadleśnictwa Skarżysko, leśnictwo Ciechostowice, oddział 133, pododdział C i B. wg. planu urządzania lasu na lata 2008-2017	obwód pnia 339 cm wys. 34 m obwód pnia 339 cm wys. 35 m obwód pnia 371 cm wys. 32 m obwód pnia 372 cm
15	Pomnik przyrody	Profil geologiczny Nr rej. 130	Zarz Woj. Kiel. Nr 23/87 z dn. 02.10.1987r.	Gostków ok. 350 m na NNE od linii kolejowej Skarżysko – Końskie, 700m od stacji kolejowej Bliżyn, za posesją Gostków Dolny nr 74,75a	wapień muszlowy – trias środkowy, ścianka dawnego kamieniołomu
16	Pomnik przyrody	Skalki „Piekło Dalejowskie” Nr rej. 131	Zarz Woj. Kiel. Nr 23/87 z dn. 02.10.1987r.	Nadleśnictwo Suchedniów obręb Bliżyn Leśnictwo Jastrzębia pododdział 176b,c,f	urwiska, bloki, stoły, jaskinie i progi skalne zbudowane z piaskowców dolnotriasowych

17	Pomnik przyrody	Skałki „Brama Piekielna” Nr rej. 9	- Orz. Prez. WRN Nr 10/52 z dn. 02.12.1953 - Rozp. Nr 35/2007 Woj. Święt. Z dn. 12.12.2007r.	Obręb Wołów, działka nr 1942, Nadleśnictwo Suchedniów, obręb Bliżyn, leśnictwo Jastrzębia, oddział 153 a	bloki piaskowca triasowego w formie bramy dł. 15 m, szer. 5 m, wys. 3 m
18	Pomnik przyrody	Klon jawor Acer pseudoplatanus L. Nr rej. 332	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Świnia Góra oddział 95h	obwód pnia na wys. 1,30 m 3,16 m i 3,34 m wys. 32 m - dwie odnogi wyrastające z jednego pnia
19	Pomnik przyrody	Modrzew polski Larix europaea ssp. polonica Rac Nr rej. 334	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Świnia Góra oddział 116m	obwód pnia na wys. 1,30 m - 4,08 m wys. 35 m
20	Pomnik przyrody	Buk pospolity Fagus silvatica L. Nr rej. 335	Roz. Woj. Kieleckiego Nr 17/94 z dn. 30.12.1994r.	Nadleśnictwo Suchedniów Leśnictwo Świnia Góra oddział 158h	obwód pnia na wys. 1,30 m - 5,31 m wys. 24 m
21	Pomnik przyrody	Dąb szypułkowy Nr rej. 803	Rozp. Nr 8/2006 Woj. Święt. z dn. 29.05.2006r.	Obręb Bliżyn, działka nr 1551, obok zabytkowego modrzewiowego Kościoła p.w. Św. Zofii	obwód na wys. 1,30 m – 0,96m, wys. ok. 15 m, wiek ok. 150 lat
22	Pomnik przyrody	Dąb szypułkowy Nr rej. 804	Rozp. Nr 8/2006 Woj. Święt. z dn. 29.05.2006r	Obręb Wojtyniów, działka nr 821, przy drodze gminnej	obwód na wys. 1,30 m – 1,69 m, wys. ok. 20 m, wiek ok. 200 lat

Uroczysko „Pięty” jest miejscem odosobnionym, otoczonym lasami, obejmuje podmokły teren zasilany wyłącznie wodami opadowymi, porośnięty roślinnością trawiastą i ziołoroślami, otoczony lasami. Przez teren uroczyska przebiega granica gminy Bliżyn i Stąporków. Występuje tu mozaika zbiorowisk roślinnych. Centralną część ostoi zajmują łąki świeże, wilgotne i mokre, przechodzące w szuwały, wysokie turzycowiska, olsy i zarośla łzowe na torfowisku niskim. Występuje tu duża ilość gatunków traw oraz storczyków. Można tu zobaczyć jedno z najbogatszych w regionie stanowisk kosańca syberyjskiego, mieczyka dachówkowatego i pełnika europejskiego. Do niedawna uroczysko było ostoją cietrzewia ale można zobaczyć tu kruki, bekasy, kszyki, żurawie, skowronki polne, ziębę i wiele innych. Uroczysko odwiedzają duże ssaki: jelenie, dziki i sarny oraz gady- jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka i żmija zygzakowata.

Urzekającym pomnikiem przyrody jest zespół skalny zwany „**Piekłem Dalejowskim**” utworzony z licznych bloków skalnych, o wysokości 1-4 m w pasie o długości ok. 130 m. i szerokości 50 m. Skalki zbudowane z piaskowców dolnotriasowych tworzą malownicze grupy oddzielone od siebie szczelinami o szerokości 1-2 m.

Z osobowości przyrody nieożywionej, ochroną objęto naturalną bramę skalną, na wychodni piaskowców dolnego triasu tzw. „**Bramą Piekelną**”. W gzymsie skalnym białego piaskowca triasowego, działaniem wiatru został wyrzeźbiony dolny kamień a ścianki i górny blok piaskowca tworzą przejście o wymiarach: 0,8 szerokości i 1,6 m. wysokości

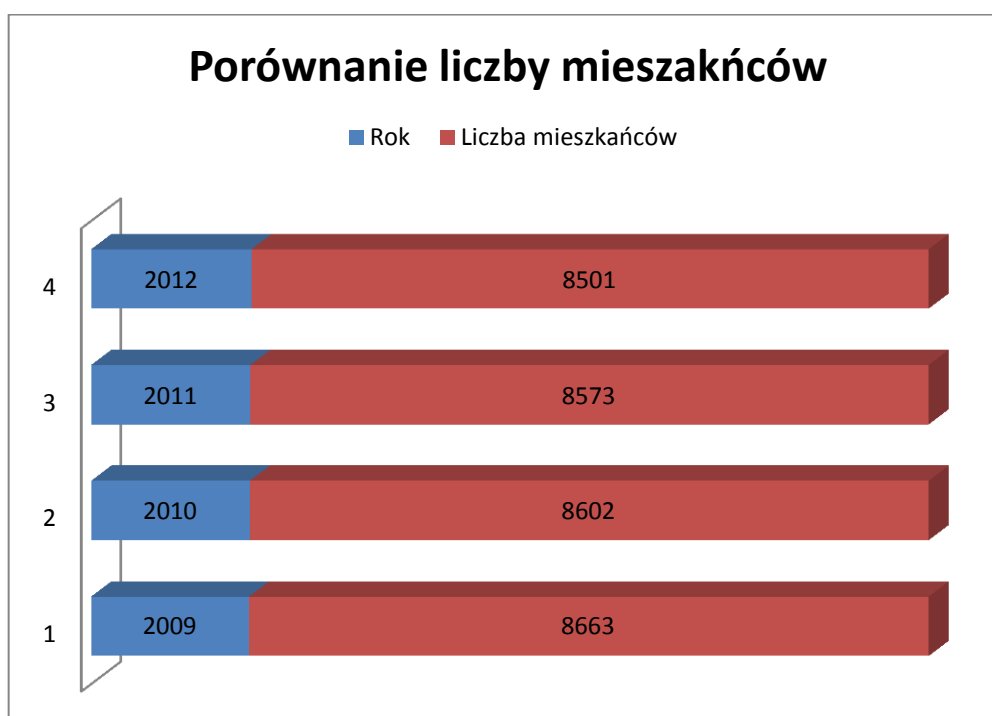
6. Demografia

6.1 Liczba i struktura ludności

Liczba mieszkańców gminy Bliżyn w latach 2009-2012 kształtowała się następująco:

Tabela nr 3. Liczba mieszkańców gminy Bliżyn w latach 2009- 2012

Rok	Liczba mieszkańców
2009	8663
2010	8602
2011	8573
2012	8501

Wykres nr 1 Liczba mieszkańców w latach 2009 - 2012

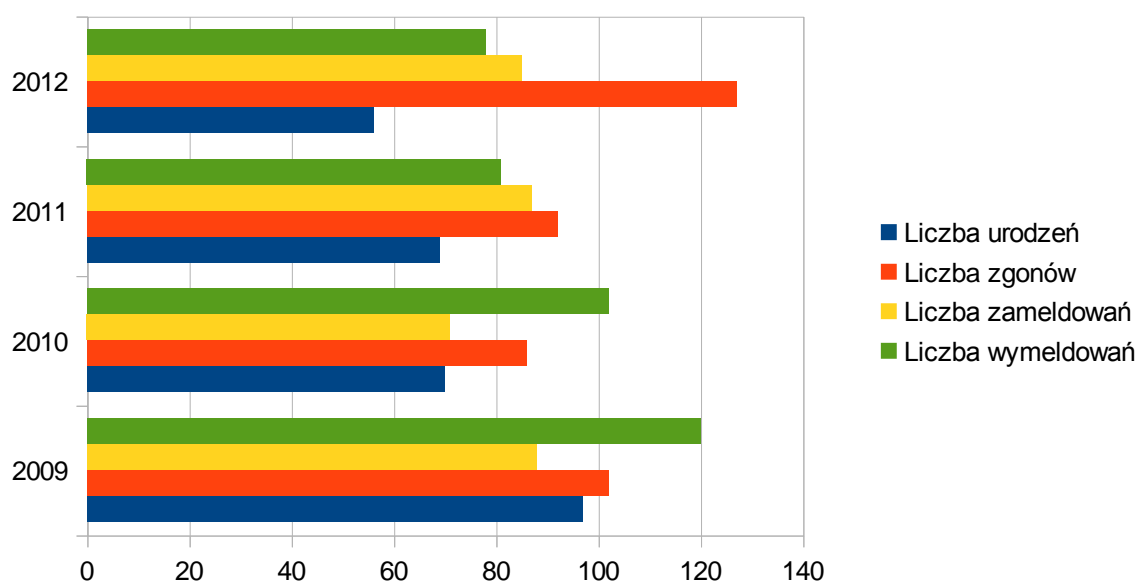
Tabela nr 4. Ludność gminy Bliżyn w latach 2009-2012 w poszczególnych sołectwach

Lp.	Nazwa sołectwa	2009 r.	2010r.	2011r.	2012r.
1	Bliżyn	1803	1797	1810	1785
2	Brzeście	298	289	287	286
3	Bugaj	246	248	239	240
4	Drożdżów	142	137	139	136
5	Gilów	400	394	388	383
6	Gostków	329	325	320	324
7	Górki	430	432	435	432
8	Jastrzębia	78	76	75	75
9	Kopcie	161	161	167	166
10	Kucębów w tym:	331	326	322	320
	Kucębów Dolny	193	190	186	186
	Kucębów Górny	94	93	95	94
	Kucębów-Borek	29	28	27	26
	Kucębów- Odcinek	15	15	14	14
11	Mroczków - sołectwo w tym:	619	619	614	604
	Mroczków	354	354	349	347
	Mroczków-Kapturów	137	137	132	129
	Mroczków-Kamionka	128	128	133	128
12	Nowki	100	95	91	87
13	Nowy Odrowążek	269	266	265	263
14	Odrowążek	439	433	424	418
15	Płaczków - sołectwo w tym:	812	812	803	805
	Pięty	200	196	192	192
	Płaczków	163	164	167	169
	Płaczków-Piechotne	254	255	252	253
	Sołtyków	195	192	192	191
16	Rędocin	86	82	79	78
17	Sobótka	192	189	189	191
18	Sorbin	536	536	538	529
19	Ubyszów	329	391	390	396
20	Wojtyniów	447	456	449	432
21	Wołów	264	259	260	261
22	Zagórze	72	72	76	78
23	Zbrojów	217	209	213	212
	Ogółem	8663	8602	8573	8501

6.2 Przemiany demograficzne

Tabela nr 5. Ruch naturalny i migracja w latach 2009 - 2012

LATA	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Liczba zameldowań	Liczba wymeldowań
2009	97	102	88	120
2010	70	86	71	102
2011	69	92	87	81
2012	56	127	85	78

Wykres nr 2 obrazujący ruch naturalny i migracje ludności na terenie gminy Bliżyn w latach 2009-2012

W ostatnich latach można zaobserwować stałe zmniejszanie się liczby ludności gminy. Zmniejszająca się liczba mieszkańców wynika głównie z ujemnego przyrostu naturalnego. Do 2010 roku również saldo migracji było ujemne, od 2 lat jest dodatnie.

STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW WG WIEKU I PŁCI**Tabela nr 6. Pobył stały na dzień 2009-12-31**

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 2	116	97	213
3	32	31	63
4 – 5	70	69	139
6	37	31	68
7	33	31	64
8 – 12	225	212	437
13 – 15	167	145	312
16 – 17	125	112	237
18	59	63	122
19 – 65	2966		2966
19 – 60		2542	2542
> 65	441		441
> 60		1059	1059
Ogółem	4271	4392	8663

Tabela nr 7. Pobył stały na dzień 2010-12-31

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 2	116	103	219
3	37	26	63
4 – 5	73	66	139
6	33	37	70
7	37	32	69
8 – 12	210	191	401
13 – 15	164	145	309
16 – 17	112	102	214
18	63	60	123
19 – 65	2947		2947
19 – 60		2519	2519
> 65	435		435
> 60		1094	1094
Ogółem	4227	4375	8602

Tabela nr 8. Pobył stały na dzień 2011-12-31

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 2	120	111	231
3	29	29	58
4 – 5	71	58	129
6	41	35	76
7	35	37	72
8 – 12	199	182	381
13 – 15	150	131	281

16 – 17	113	108	221
18	60	52	112
19 – 65	2948		2948
19 – 60		2510	2510
> 65	444		444
> 60		1110	1110
Ogółem	4210	4363	8573

Tabela nr 9. Pobyty stały na dzień 2012-12-31

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 – 2	103	98	201
3	54	44	98
4 – 5	67	61	128
6	33	31	64
7	41	35	76
8 – 12	197	184	381
13 – 15	135	127	262
16 – 17	112	96	208
18	53	50	103
19 – 65	2921		2921
19 – 60		2496	2496
> 65	449		449
> 60		1112	1112
Ogółem	4165	4336	8501

W analizie danych można zaobserwować iż w Gminie Bliżyn co roku rodzi się więcej dzieci płci męskiej, a największą liczbę mieszkańców stanowią mężczyźni w wieku produkcyjnym czyli między 19 a 65 rokiem życia.

6.3 Zmiany w strukturze zatrudnienia i bezrobocia

Głównymi czynnikami, które warunkują bezrobocie jest kondycja gospodarcza kraju i regionu oraz problem nie dostosowania rozmiarów struktury kształcenia kadr kwalifikowanych do potrzeb gospodarki narodowej, tj. różnica między edukacją, a pracą w ujęciu globalnym. Zmiany polityczne i ekonomiczne jakie dokonały się w kraju, a przede wszystkim zasada efektywności gospodarczej spowodowały, że bezrobocie stało się nieodłącznym elementem życia społecznego mieszkańców. Problem bezrobocia jest istotnym problemem Gminy Bliżyn.

Tabela nr 10. Zestawienie stanu bezrobocia w latach 2009-2012

	Stan na 31.11.2009	Stan na 31.12.2010	Stan na 31.12.2011	Stan na 31.12.2012
Liczba bezrobotnych w powiecie skarżyskim	7159	7316	7400	7646
Liczba bezrobotnych w gminie Bliżyn	1003	1149	1132	1168
Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie	14,01%	15,71%	15,30%	15,28%
Bezrobotni z prawem do zasiłku	194	214	190	190
Udział bezrobotnych w prawem do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych	19,34%	18,62%	16,78%	16,27%
Bezrobotne kobiety	562	599	591	564
Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych	56,03%	52,13%	52,21%	48,29%
Bezrobotne kobiety z prawem do zasiłku	86	88	96	67
Udział bezrobotnych kobiet z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie kobiet bezrobotnych	15,30%	14,69%	16,24%	11,88%
Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	2219	1079	1067	1082
w tym kobiety	1273	562	561	524
Do 25 roku życia	193	212	186	191
w tym kobiety	105	100	91	78
Które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	9	12	Brak danych	Brak danych
w tym kobiety	7	10		
Długotrwale bezrobotne	574	666	724	742
w tym kobiety	359	389	408	401
Powyżej 50 roku życia	204	250	258	277
w tym kobiety	93	113	126	121
Bez kwalifikacji zawodowych	263	289	318	305
w tym kobiety	160	160	188	161
Bez doświadczenia zawodowego	306	318	294	288
w tym kobiety	186	180	170	151
Bez wykształcenia średniego	587	710	688	713
	299	332	330	302

w tym kobiety				
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	50	65	71	63
w tym kobiety	39	55	56	51
Niepełnosprawni	33	42	33	38
w tym kobiety	25	24	19	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.pupskarzynsko.pl

Liczba bezrobotnych w gminie Bliżyn z roku na rok wzrasta. W powiecie skarżyskim na koniec 2012 roku liczba bezrobotnych osiągnęła stan 25,3%. Szczególne miejsce wśród bezrobotnych zajmują kobiety, ich sytuacja na rynku pracy jest trudniejsza niż bezrobotnych mężczyzn. Kobiety dłużej pozostają bez pracy i mają większe problemy ze znalezieniem nowego źródła dochodu.

Poziom bezrobocia jest różny w zależności od obranych kryteriów, tj. płeć, wiek, wykształcenie. Analiza poszczególnych cech pozwala odczytać pewne tendencje na rynku pracy oraz wyodrębnić grupy szczególnie zagrożone zjawiskiem bezrobocia. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2012 roku około 48,29 % to kobiety.

W strukturze bezrobotnych zaledwie 11,88% posiadało prawo do zasiłku, co potwierdza tezę, że sytuacja kobiet jest bardziej zagrożona na rynku.

Charakterystykę struktury bezrobotnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na wiek i wykształcenie (stan na 31.12.2012 r).

WIEK		WYKSZTAŁCENIE	
18-24	191	Wyższe	106
w tym kobiety	78	w tym kobiety	67
25-34	266	Policealne i średnie zawodowe	246
w tym kobiety	141	w tym kobiety	122
35-44	270	Średnie ogólnokształcące	103
w tym kobiety	144	w tym kobiety	73
45-54	307	Zasadnicze zawodowe	429
w tym kobiety	156	w tym kobiety	179
55-59	108	Gimnazjalne i poniżej	284
w tym kobiety	45	w tym kobiety	123
60-64 lata	26		
w tym kobiety	x		

Pracujący*

Wg stanu na 31.12.2011 r. w gminie Bliżyn ogółem pracuje 410 osób w tym 237 to kobiety. 226 osób pracuje w sektorze publicznym a 184 w prywatnym. 125 osób pracuje w przemyśle i budownictwie a 207 w pozostałych usługach.

*- według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych

w rolnictwie. Nie ujęto pracujących w jednostkach budżetowych resortów spraw wewnętrznych i obrony narodowej, fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz duchowieństwa wszystkich wyznań.

7. Infrastruktura techniczna

7.1 Drogownictwo i komunikacja

• Analiza powiązań zewnętrznych

Gmina Bliżyn położona jest na trasie drogi krajowej nr 42 – Namysłów - Radomsko-Końskie – Bliżyn - Skarżysko Kamienna - Rudnik. Droga ta wyznacza główną oś komunikacyjną gminy na kierunku wschód – zachód.

Głównie przez tę drogę i dalej poprzez dobre połączenie z drogą międzynarodową S-7 – Gdańsk – Warszawa – Kraków – Chyżne, gmina Bliżyn posiada bardzo dobre połączenie poprzez:

- Kielce na południu przez drogę międzynarodową S-7, łączy gminę z południowymi obszarami Polski i szlakami międzynarodowymi,
- Skarżysko Kamienna na północy przez drogę międzynarodową S-7, łączy gminę z północnymi, zachodnimi i północno- wschodnimi obszarami Polski.

Połączenia z sąsiednimi ośrodkami powiatowymi odbywa się następującymi drogami:

- z Szydłowcem i Chlewiskami (pow. szydłowiecki – woj. mazowieckie), drogą powiatową nr 0443T – Bliżyn – Ubyszów – Majdów, oraz drogą powiatową nr 0441 – Bliżyn – Mroczków – Rędocin.
- ze Stąporkowem (pow. konecki), - drogą powiatową nr 0437T – Samsonów – Szałas – Odrowążek – Odrowąż – Wólka Plebańska - Niekłań – Boków – Hucisko.
- z Zagnańskiem (pow. kielecki), - drogą powiatową nr 0437T – Samsonów – Szałas – Odrowążek – Odrowąż – Wólka Plebańska - Niekłań – Boków – Hucisko.
- ze Skarżyskiem Kamiennym (siedziba powiatu), - drogą międzynarodową S-7.

Połączenia te prowadzone są drogami wymagającymi modernizacji, poza drogą powiatową nr 0437T i drogę S-7, które jako jedyne posiadają normatywne parametry stosowne do klasy drogi.

Połączenia z sąsiednimi ośrodkami gminnymi odbywa się następującymi drogami:

- z Szydłowcem (woj. mazowieckie) – drogą powiatową nr 0443T – Bliżyn – Ubyszów – Majdów.
- z Chlewiskami (woj. mazowieckie) – drogą powiatową nr 0441T – Bliżyn – Mroczków – Rędocin.
- z Zagnańskiem (pow. kielecki) i Stąporkowem (pow. konecki)– drogą powiatową nr 0437T – Samsonów – Szałas – Odrowążek – Odrowąż – Wólka Plebańska – Niekłań – Boków – Hucisko.
- ze Skarżyskiem Kamiennym, Suchedniowem, Łączną – drogą międzynarodową S-7.

Na podstawie powiązań siecią drogową można stwierdzić, że gmina Bliżyn ma dobre powiązania z sąsiednimi ośrodkami powiatowymi i gminnymi w większości drogami powiatowymi i drogą międzynarodową S-7.

- **Analiza powiązań na obszarze gminy**

Miejscowości położone na obszarze gminy, z uwagi na istniejący układ drogowy są najlepiej powiązane z Bliżynem (siedzibą gminy) – sołectwa: Płaczków, Górki, Gilów, Wojtyniów, Brzeście, Bugaj są położone wzdłuż drogi krajowej nr 42. Pozostałe sołectwa obsługiwane są przez drogi powiatowe wspomagane drogami gminnymi.

Drogi powiatowe jak i gminne obsługujące bezpośrednio tereny zabudowane sołectw posiadają na ogół nawierzchnię ulepszoną, a drogi gminne utwardzoną. Do wyjątku należy część połączeń drogami powiatowymi w sołectwach: Wołów, Jastrzębia, Zagórze, Górki obsługując rozproszoną zabudowę, posiadają nawierzchnię gruntową lub gruntową utwardzoną tłuczniem.

Wyżej wymienione powiązania dotyczą przeważającej części zabudowy położonej bezpośrednio przy drodze. Tylko niewielka część zabudowy zlokalizowana jest w rozproszeniu przy drogach dojazdowych do pól o nawierzchni gruntowej lub gruntowej utwardzonej tłuczniem.

Dojazd do ośrodka gminnego z obszaru gminy samochodem osobowym (w warunkach optymalnych) nie przekracza 20 minut. W strefie dojazdu do 10 minut znajduje się 12 sołectw (Bugaj, Brzeście, Zagórze, Wołów, Wojtyniów, Gostków, Drożdżów, Zbrojów, Jastrzębia, Ubyszów, Górki, Gilów, oraz obrzeży Bliżyna), co stanowi 58 % ludności gminy.

W strefie dojazdu przekraczającej 10 minut są sołectwa położone w południowo – zachodniej części gminy (Kucębów, Kopcie, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Nowki, Sorbin, Rędocin, Mroczków, Sobótka, Płaczów), co stanowi 42% ludności gminy.

Powiązania poszczególnych sołectw ze sobą zapewnione są drogą krajową, drogami powiatowymi i gminnymi.

- **Charakterystyka istniejącego układu drogowego Bliżyna**

Bliżyn posiada dobrze ukształtowaną sieć ulic, z których najważniejszą rolę odgrywa ul. Kościuszki położona w ciągu drogi krajowej nr 42, stanowiącej główną oś komunikacyjną miejscowości gminnej jak i terenu gminy. Pozostała część ulic położona jest w ciągach dróg powiatowych i gminnych.

Podstawowy ciąg transportowy - droga krajowa nr 42 przebiega przez teren zabudowany obsługujący przyległe sołectwa.

Do podstawowego układu drogowego miejscowości gminnej obok w/w drogi krajowej można zaliczyć 3 odcinki dróg powiatowych łączących z najbliższymi gminnymi ośrodkami usługowymi i doprowadzającymi ruch z obszaru gminy.

Należą do nich drogi:

- nr 0443T – Bliżyn – Ubyszów – Majdów
- nr 0446T – Bliżyn – Sorbin – Odrowążek
- nr 0445T – Wojtyniów – Jastrzębia – Zbrojów

Ogólna długość dróg powiatowych na terenie miejscowości Bliżyn wynosi 5,31 km, wszystkie o nawierzchni ulepszonej.

Uzupełniający układ drogowy miejscowości Bliżyn stanowią ulice na bazie dróg gminnych w liczbie 13 o łącznej długości 10,567 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 6,871 km, a o nawierzchni gruntowej 3,694 km. Ulice lokalne nie przenoszą większego ruchu. Ogólna długość dróg publicznych (ulic) o nawierzchni twardej na obszarze miejscowości Bliżyn wynosi 12,2 km. Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi 1,16 km/km².

- **Charakterystyka układu drogowego gminy**

Podstawowy układ drogowy gminy scharakteryzowano w analizie powiązań zewnętrznych. Droga krajowa nr 42 przebiega w układzie wschód – zachód, na długości 10,2 km, posiada jezdnię bitumiczną o szerokości 7÷9m., szerokość w liniach rozgraniczających ok. 18,0 oraz utwardzone pobocza o szerokości 1÷2m., na długości ok.1,4 km przebiegające przez teren miejscowości gminnej obustronnie, a poza przemiennie po obu stronach drogi. Droga ta posiada klasę G (główną), na której znajdują się 2 mosty i 18 przepustów.

Sieć dróg powiatowych i gminnych jest różnorodna – większość dróg jest poza klasowych, tylko niewielka część posiada parametry dróg klasy technicznej L. Jest to droga powiatowa nr 0437T Samsonów – Szałas – Odrowążek – Wólka Plebańska – Niekłań – Boków – Hucisko, posiada parametry drogi klasy technicznej L, oraz drogi gminne Kucębów Górny, Mroczków Kapturów i początek ul. Zafabrycznej posiadają parametry dróg gminnych klasy technicznej L.

Tabela nr 12. Wykaz dróg powiatowych

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Początek	Koniec
1.	0437T	Samsonów – Szałas – Odrowążek – Odrowąż – Wólka Plebańska - Niekłań – Boków – Bucisko	Granica powiatu skarżyskiego – m. Szałas	m. Odrowążek
2.	0441T	Mroczków – Rędocin	Skrzyżowanie Hucisko drogą nr krajową nr 42	m. Rędocin
3.	0442T	Gostków – Gilów	Skrzyżowanie z drogą nr 0443T	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42
4.	0443T	Bliżyn – Ubyszów – Majdów	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	m. Majdów
5.	0444T	Wojtyniów – Wołów – Brzeście – Zagórze – Mostków	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą nr 0443T
6.	0445T	Wojtyniów – Jastrzębia – Łazik – Zbrojów	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą nr 0446T
7.	0446T	Bliżyn – Sorbin – Odrowążek	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą nr 0437T
8.	0447T	Nowy Odrowążek – Kopcie	Skrzyżowanie z drogą nr 0451T	Skrzyżowanie z drogą nr 0437T
9.	0448T	Stąporków – Pardołów – Świerczów – Nowki –	m. Nowki – granica powiatu	Skrzyżowanie z drogą nr 0446T

		Sorbin	skarżyskiego	
10.	0451T	Krasna – Gustawów – Nowy Odrowążek – Odrowążek	Granica powiatu skarżyskiego	Skrzyżowanie z drogą nr 0437T
11.	0452T	Krasna – Luta – Kucębów	Granica powiatu skarżyskiego	Skrzyżowanie z drogą nr 0437T
12.	0495T	Ubyszów – Brzask – Skarżysko Kamienna	Skrzyżowanie z drogą nr 0443T	Granica miasta Skarżysko Kamienna

Ważne znaczenie ma droga powiatowa nr 0437T – Samsonów – Szałas – Odrowążek – Odrowąż – Wólka Plebańska - Niekłań – Boków – Hucisko, przebiega w układzie północ – południe we wschodniej części gminy ma długości 5,0 km., jako jedyna posiada jezdnie o szerokości 6,0 m., o nawierzchni bitumicznej, szerokości pasa drogowego 14,0 m i spełnia parametry drogi klasy technicznej L, skupia przy sobie niewielką ilość zabudowy. Droga łączy powiat kielecki z powiatem skarżyskim i koneckim.

Równie ważne znaczenie mają drogi powiatowe nr 0441T – Mroczków – Rędocin długości 5,0 km i droga powiatowa nr 0443T Bliżyn – Ubyszów – Majdów, długości 5,235 km łącząc gminę z woj. mazowieckim. Na swoim przebiegu poza terenami leśnymi charakteryzują się znaczną obudową trasy, posiadają nawierzchnie bitumiczną, szerokość pasa drogowego ok. 12,0 m. Pozostałe 9 odcinków dróg powiatowych ma znaczenie lokalne, łącząc Bliżyn z poszczególnymi sołectwami położonymi wewnątrz gminy, oraz miejscowości zlokalizowane na obrzeżach sąsiednich gmin. Drogi te w większej części posiadają nawierzchnię bitumiczną o szerokości jezdni 4,5÷5,0 m, szerokość pasa drogowego 8÷12,0 m, a na terenach leśnych 4÷10,0 m. Na drogach powiatowych znajduje się 8 mostów i 37 przepustów.

Uzupełniający układ stanowią drogi gminne występujące w liczbie 58 o łącznej długości 56,6 km. W tym o nawierzchni ulepszonej 43,63 km i gruntowej 12,97 km.

Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi 40,1 km/km².

Tabela nr13. Wykaz dróg gminnych

L.P	Przebieg drogi	Określenie odcinka	
		Początek	Koniec
1.	Bugaj – Brzeście	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42 w m. Bugaj	Skrzyżowanie z drogą nr 42 w m. Brzeście
2.	Brzeście – Bliżyn	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42
3.	Zagórze - Ubyszów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Granica lasu
4.	Wołów przez wieś	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 28
5.	Jastrzębia przez wieś	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0445T	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0445T
6.	Gostków Górny - Gilów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0442T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 9

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

7.	Górki – Gilów	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Granica wsi Górki
8.	Gilów przez wieś	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą powiatową 0442T
9.	Górki – Barwinek – Mroczków	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.6	Skrzyżowanie z drogą wewnętrzną w m. Mroczków
10.	Mroczków Kapturów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0441T	Granica lasu
11.	Płaczków – Pięty	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Stacja kolejowa w m. Sołtyków
12.	Kucębów Dolny – Kucębów Odcinek	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0452T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.13
13.	Kucębów Odcinek	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.12	Granica lasu
14.	Odrowążek Nowy przez wieś	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0451T	Granica lasu
15.	ul. Zafabryczna – Henryków - Drożdżów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0445T	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0446T w m. Drożdżów
16.	Sobótka	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0441T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.55
17.	Górki – Górki Olszyny	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.9
18.	Górki za torami	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.17
19.	Nowki przez wieś	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0448T	Granica lasu
20.	Kucębów Borek	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.12	Granica gminy
21.	Kucębów Górny	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0437T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.12
22.	Kopcie do wsi	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0437T	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.23
23.	Kopcie przez wieś	Granica lasu	Granica lasu
24.	Kopcie do leśniczówki	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.23	Granica lasu
25.	Ubyszów Płatki	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0443T	Granica posesji
26.	Brzeście Górne – Gostków	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0443T
27.	Zagórze przez wieś	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T
28.	Wołów Cyganów – Wołów	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.4	Granica lasu
29.	ul. Leśna	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0445T	Granica lasu
30.	ul. Boczna	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0445T	Skrzyżowanie z ul. Zafabryczną

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

31.	Bliżyn ul. Opary – ul. Henryków	Skrzyżowanie z ul. Zafabryczną	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0446T
32.	ul. Zafabryczna – ul. Henryków	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.15	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.31
33.	Drożdżów przez wieś	Skrzyżowanie z ul. Zafabryczną	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0446T
34.	Ubyszów Żabów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0443T	Granica lasu
35.	Górki – Barwinek	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.9	Granica lasu
36.	Gilów – Górki	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0442T	Granica lasu
37.	ul. Rudowskiego	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0446T
38.	ul. Sobieskiego	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Do końca ulicy
39.	ul. Towarowa	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Do końca drogi (tereny kolejowe)
40.	ul. Kamienna i ul. Podleśna	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Granica lasu
41.	ul. Poprzeczna	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 40	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T
42.	ul. Zgodna	Granica lasu	Koniec drogi (naprzeciw dworca PKP)
43.	ul. Piaskowa	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T
44.	Ubyszów Szczurów	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0495T	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0443T
45.	ul. 1-go Maja	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Granica posesji
46.	ul. Szkolna	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Skrzyżowanie z ul. Piaskową
47.	ul. VI Wieków Bliżyna	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42	Ośrodek Zdrowia
48.	Bugaj I	Granica lasu	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 1
49.	Brzeście II - Bliżyn	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 2	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 26
50.	Zagórze - Ubyszów	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 3	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0495T
51.	Wołów Skały – Wołów Cyganów	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 4	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 28
52.	Gostków	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 6	Koniec drogi
53.	Płaczków – Pięty I	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 11	Koniec zabudowań (koniec asfaltu)
54.	Sobótka I	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 16	Koniec drogi

55.	Sobótka II	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 54	Koniec drogi
56.	Zagórze I	Skrzyżowanie z drogą powiatową nr 0444T	Granica lasu
57.	Wołów Cyganów – Wołów I	Skrzyżowanie z drogą gminną lp. 28	Ciek wodny (granica lasu)
58.	ul. Wąska	Skrzyżowanie z drogą gminną lp.42	Skrzyżowanie z drogą krajową nr 42

Oprócz w/w dróg objętych ewidencją na terenie gminy Bliżyn funkcjonuje szereg odcinków dróg nie ujętych w ewidencji, a będących w zarządzie gminy. Należy do tej grupy m.in.:

- większość odcinków ulic na terenie Bliżyna,
- drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych o łącznej długości 106,20 km, w tym 2,27 km. o nawierzchni utwardzonej.

Większość dróg gminnych jest poza klasowych, tylko odcinek Kucębów Górny, Mroczków Kapturów i początkowy odcinek ul. Zafabrycznej spełnia warunki klasy technicznej L.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Bliżyn wynosi 229,3 km, w tym dróg o nawierzchni utwardzonej 92,8 km (40,47%), a o nawierzchni gruntowej 136,5 km (59,53%).

• Ocena warunków ruchu istniejącego

Podstawą do oceny warunków ruchu były wyniki pomiarów ruchu prowadzonych cyklicznie na drogach krajowych przez G.D.D.K.iA, Oddział Kielce. Natężenie ruchu na drodze krajowej jak i na drogach powiatowych do 2005 r. było umiarkowane wzrastające.

Główne powody wzrostu ruchu na drogach w ostatnich latach to:

- przeniesienie mas transportowych kolei na drogi,
- gwałtowny wzrost motoryzacji indywidualnej,
- wzrost przedsiębiorczości prywatnej.

Droga krajowa nr 42 zgodnie z prognozą posiada rezerwy przepustowości i do 2015 r. nie będą przekroczone.

Drogi powiatowe posiadające znaczenie ponadlokalne i spełniające funkcje obsługi obszaru gminy, jak i drogi gminne spełniające podobne funkcje wymagają poszerzenia jezdni, ich wzmocnienia, poszerzenia koron dróg tj. uzyskania parametrów klasy dróg, do jakiej są zaliczone.

7.2 Układ kolejowy

Przez teren gminy przebiega jednotorowa niezelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Dębica nr 25 ze stacjami kolejowymi w Bliżynie. Jej długość w granicach gminy wynosi 8,5 km.

Bliskość węzła kolejowego Skarżysko Kamienna i jego dobre połączenie z Bliżynem, daje możliwości dotarcia koleją do niemal każdego dużego ośrodka w Polsce.

Z uwagi na znaczne ograniczenie przewozów pasażerskich jak i towarowych, jakie nastąpiło w ostatnich latach, linia ta ma stosunkowo niewielkie znaczenie dla obsługi komunikacyjnej gminy.

7.3 Komunikacja zbiorowa

Obszar gminy obsługiwany jest przez masową komunikacją pasażerską przez: PKS Ostrowiec Świętokrzyski, MKS Skarżysko Kamienna oraz prywatnych przewoźników prowadzących zarobkowy przewóz osób na i przez teren gminy.

PKS Ostrowiec Świętokrzyski wykonuje kursy:

- Ostrowiec Świętokrzyski – Skarżysko Kamienna – Bliżyn – Końskie – Łódź

Ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej ludności gminy pełnią prywatni przewoźnicy prowadzący zarobkowy przewóz osób, łącząc ze sobą powiaty, gminy i sołectwa.

Trasy przewozów to:

- Kielce – Szałas – Bliżyn – Skarżysko Kamienna
- Skarżysko Kamienna – Bliżyn – Majdów - Ciechostowice
- Kielce – Szałas – Stąporków
- Skarżysko Kamienna – Bliżyn – Stąporków – Końskie
- Skarżysko-Kamienna – Kucębów Dolny
- Skarżysko-Kamienna – Sołtyków
- Skarżysko-Kamienna – Stąporków

Częstotliwość kursów dostosowana jest do potrzeb ludności.

Najkorzystniejsze połączenia z siedzibą władz gminnych mają sołectwa położone przy drodze krajowej nr 42 (Bugaj, Brzeście, Wojtyniów, Gilów, Górki, Płaczków), a następnie przy drodze powiatowej nr 0443T (Gostków, Ubyszów), powiatowej nr 0441T (Mroczków, Rędocin), powiatowej nr 0446T (Drożdżów, Zbrojów, Sorbin, Odrowążek). Sołectwa położone wzdłuż drogi krajowej nr 42 mają najkorzystniejsze połączenia z innymi sołectwami, gminami i powiatami.

Przystanki autobusowe są w większości wyposażone w wiaty przystankowe. Przystanki zlokalizowanych przy drodze krajowej nr 42, oraz powiatowej nr 0437T posiadają dodatkowo zatoki.

Ogólna ocena układu komunikacyjnego (uwarunkowania rozwoju)

Układ drogowy Bliżyna oparty jest głównie na drodze krajowej nr 42 i w najbliższych latach spełni wymagania wzrastającego ruchu pod warunkiem zapewnienia miejsc postojowych w rejonie występowania usług.

Główny element układu - droga krajowa nr 42 przebiegająca przez środek gminy i skupiająca wzdłuż swojego przebiegu znaczną część zabudowy, powoduje zagrożenie i uciążliwość dla ruchu pieszego. Jest w dobrym stanie technicznym, ale nie ma odpowiednich do swej klasy technicznej parametrów. Jako droga klasy technicznej G, posiada liczne włączenia do ruchu, co dla tej klasy drogi jest niedopuszczalne, jest również powodem ograniczenia rozwoju miejscowości gminnej. Aby uniknąć częstych włączeń do drogi klasy G, należy wybudować obwodnicę miejscowości, która wyprowadzi wzmożony ruch samochodów ciężarowych (tirów) poza tereny zabudowane i możliwość rozwoju Bliżyna. Wybrane drogi powiatowe służące powiązaniom zewnętrznym powinny być dostosowane do swojej klasy technicznej (L).

Można stwierdzić, że tylko jedna droga powiatowa realizuje funkcje dla tej kategorii dróg. Drogi gminne w przeważającej części posiadają słabe nawierzchnie, zbyt wąskie jezdnie, braki w poboczach, odwodnieniu. Gęstość dróg jest na ogół wystarczająca. Poprawa stanu technicznego na niektórych drogach powiatowych i gminnych usprawni przemieszczanie się wewnątrz gminy i zwiększenie prędkości komunikacyjnej.

Komunikacja pasażerska publicznymi środkami lokomocji jest dostateczna tylko dla nielicznych wsi w gminie. Pozostałe miejscowości korzystają z usług prywatnych przewoźników.

7.4 Gospodarka wodna

Na terenie gminy występują dwa wodociągi:

1) wodociąg Gostków - Bliżyn - ujęcie wody w Gostkowie zaopatrujące w wodę obręb: Bliżyn, Drożdżów, Gilów, Gostków (w tym miejscowości: Gostków Górny i Gostków Dolny), Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów (w tym miejscowości: Kucębów Górny, Kucębów Dolny, Kucębów Borek i Kucębów Odcinek), Mroczków (w tym miejscowości: Mroczków, Mroczków Kapturów, Mroczków Kamionka), Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płaczków (w tym miejscowości: Płaczków, Płaczków Piechotne, Piety, Sołtyków), Sobótka (w tym miejscowości: Sobótka i Rędocin), Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Zbrojów.

Ujęcie wody zlokalizowane w miejscowości Gostków Górny składa się z dwóch studni głębinowych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 120 \text{ m}^3/\text{h}$. Dla wyrównania nierównomierności rozbiórów chwilowych oraz dla zgromadzenia zapasu wody gospodarczej i pożarowej na ujęciu znajduje się zbiornik wyrównawczy. Pojemność zbiornika wynosi $2 \times 300 \text{ m}^3$. Odpływ wody z ujęcia odbywa się grawitacyjnie, tylko miejscowości: Gostków Górny i Ubyszów zasilane są w wodę za pośrednictwem hydroforów.

Na sieci grawitacyjnej, w miejscowościach: Gilów, Jastrzębia, Mroczków, Odrowążek i Ubyszów zainstalowane są w przepompowniach wody zestawy hydroforowe do podnoszenia ciśnienia w sieci wodociągowej.

Woda ujmowana w Gostkowie nie wymaga uzdatniania ani dezynfekcji. Istnieje jednak możliwość chlorowania wody. Ujęcie wody posiada zatwierdzone strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej.

2) wodociąg Bugaj - ujęcie wody w Bugaju będące własnością Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skarżysku - Kam. zaopatruje w wodę oprócz Skarżyska – Kam. także miejscowości położone na terenie gm. Bliżyn, tj.: Bugaj, Brzeście, Wołów i Zagórze. Sieć wodociągowa zaopatrująca w wodę miejscowości: Bugaj, Brzeście, Wołów i Zagórze stanowi własność Gminy Bliżyn, w użytkowaniu w/w przedsiębiorstwa.

Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą 167 m³/h. Ze względu na to, iż wodę z dwóch studni należałoby uzdatniać, eksploatowana jest tylko jedna studnia. Eksploatacja dwóch pozostałych wiąże się z budową stacji uzdatniania wody. Brak zbiorników wyrównawczych, ujęta woda jest podawana bezpośrednio do sieci. Ujęcie przede wszystkim zaopatruje w wodę miasto Skarżysko - Kamienna. Woda dostarczana dla mieszkańców gminy Bliżyn stanowi niewielki procent. Studnia posiada zatwierdzone strefy ochrony sanitarnej.

Tabela nr14. Zbiorcze zestawienie wodociągów i kanalizacji na terenie gm. Bliżyn (stan na 31.12.2012r.)

Obręb	Sieć w km		Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania		Zużycie wody w gosp.	
	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja	w tyś. dm ³ /rok	na 1 mieszk w dm ³ /rok
<i>Sieć wodociągowa z ujęcia Gostków</i>						
Bliżyn	20,9		370	*	43,4	24,3
Drożdżów	2,4		40	-	3,2	23,5
Gilów	5,4		98	-	6,9	18,0
Gostków	4,0		88	-	5,2	16,0
Górki	11,6		106	-	6,9	16,0
Jastrzębia	4,5		30	-	1,7	22,6
Kopcie	3,2		38	-	2,3	13,9
Kucębów	7,3		97	-	4,9	15,3
Mroczków	6,7		132	-	10,9	18,0
Nowki	1,4		27	-	1,3	14,9
Nowy Odrowążek	3,8		63	-	4,4	16,7
Odrowążek	5,4		126	-	5,9	14,1
Płaczków	6,0		141	-	12,6	15,7
Sobótka (w	4,5		62	-	3,4	12,6

tym: Rędocin)						
Sorbin	6,8		120	-	8,5	16,1
Ubyszów	4,4		109	-	6,8	17,2
Wojtyniów	5,4		118	*	9,0	20,8
Zbrojów	2,3		48	-	2,8	13,2
Razem:	106,0		1813	-	140,1	18,3
Sieć wodociągowa z ujęcia Bugaj						
Bugaj	5,3	-	62	-	4,2	7,5
Brzeście	4,5	-	72	-	3,9	13,6
Wołów	4,7	-	70	-	3,2	12,3
Zagórze	5,4	-	26	-	2,0	25,6
Razem:	19,9	-	230	-	13,3	15,4
Ogółem (z ujęcia Gostków i Bugaj)	125,9	-	2043	-	153,4	18,0

* - sieć kanalizacji sanitarnej została oddana do eksploatacji w pierwszym półroczu 2013r.

Tabela nr15. Historia wodociągów na terenie gm. Bliżyn od 2009r. do 2012r.

Opis	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.
Sieć w km (<i>narastająco</i>)	117,5	124,2	125,5	125,9
Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.	1957	2002	2021	2043

Realizacja inwestycji wodociągowych i kanalizacyjnych

Na terenie Gminy istnieje sieć wodociągowa rozdzielcza, zaopatrująca ludność w wodę pitną. Wskaźnik zwodociągowania w Gminie jest bliski 100%. Do zwodociągowania pozostały tylko nieliczne, oddalone od sieci wodociągowej nieruchomości. W celu ich zwodociągowania Gmina opracowała projekty i pozyskała pozwolenia na budowę:

1. Wodociąg w miejscowości Mroczków – Płaczków w kierunku miejscowości Pięty,
2. Wodociąg w miejscowości Gilów (przy torach),
3. Wodociąg w miejscowości Brzeście w kierunku miejscowości Bliżyn ul. Armii Krajowej.

W celu osiągnięcia 100% wskaźnika zwodociągowania, Gmina będzie podejmowała dalsze działania w tym kierunku.

7.4 Gospodarka ściekowa

W celu skanalizowania gm. Bliżyn została opracowana przez firmę Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego Spółka Akcyjna w Kielcach dokumentacja pn. „Koncepcja programowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla Gminy Bliżyn”.

W ramach opracowania przewidziane zostało skanalizowanie całego obszaru istniejącej i projektowanej zabudowy znajdującej się w granicach administracyjnych gm. Bliżyn. Ukształtowanie terenu gminy jest bardzo zróżnicowane, posiada szereg wododziałów. Okoliczności te tzn. zróżnicowana rzeźba terenu i liczne wododziały stwarzają duże trudności w realizacji kanalizacji w systemie grawitacyjnym.

Układ sieci kanalizacyjnej rozwiązano, zgodnie z wymaganiami Gminy Bliżyn w trzech wariantach:

1. Wariant I – to układ sieci kanalizacyjnej, który pozwoli na odprowadzenie ścieków z całej gminy na przewidywaną oczyszczalnię ścieków na terenie gm. Bliżyn. Oczyszczalnia ta położona byłaby na prawym brzegu rzeki Kamiennej, w rejonie miejscowości Wojtyniów.
2. Wariant II – to dwa niezależne układy sieci kanalizacyjnej: jeden z odprowadzeniem ścieków na oczyszczalnię zlokalizowaną na terenie gm. Bliżyn – dla miejscowości zaopatrywanych w wodę z ujęcia Gostków i drugi z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji miasta Skarżysko – Kamienna – dla miejscowości zaopatrywanych w wodę z ujęcia Bugaj.
3. Wariant III – układ sieci kanalizacyjnej odprowadzający ścieki z terenu całej gminy do kanalizacji miasta Skarżysko – Kamienna i poprzez tę kanalizację na oczyszczalnię w Skarżysku.

Gmina po dokonaniu szczegółowej analizy przedstawionych wariantów wybrała jako najkorzystniejszy wariant I. W związku z powyższym przystąpiono do kanalizowania gminy.

Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków typu SBR, zlokalizowana na prawym brzegu rz. Kamiennej w miejscowości Wojtyniów, została wybudowana i przekazana do eksploatacji w I kw. 2013r. Oczyszczalnię wybudowano na 50% docelowych przepływów (docelowo średni dopływ ścieków surowych $Q_{dsr} = 840 \text{ m}^3/\text{d}$) z obiektami i urządzeniami dostosowanymi dla pełnej przepustowości.

W I kw. 2013r. została również wybudowana i oddana do eksploatacji kanalizacja sanitarna w miejscowościach Wojtyniów i w części miejscowości Bliżyn.

W celu dalszej rozbudowy kanalizacji sanitarnej, Gmina przystąpiła do realizacji kanalizacji w pozostałej części miejscowości Bliżyn. Planowany termin skanalizowania Bliżyna – do końca września 2014r.

Tabela nr 16. Sieć kanalizacji sanitarnej oddana do eksploatacji w pierwszym półroczu 2013r.

Obwód	Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt.
Bliżyn	54
Wojtyniów	110
Razem:	164

7.5 Gospodarka odpadami

W okresie od 2009 r. do 1 lipca 2013 r. na terenie gminy Bliżyn odpady komunalne zmieszane zbierane były przez właścicieli nieruchomości w pojemnikach lub workach 110-120 l. Odpady zmieszane kierowane były do Zakładu Segregacji i Odzysku Almax w Skarżysku - Kamiennej. Prowadzona była również selektywna zbiórka odpadów, obejmowała ona papier, plastik i szkło. Zbiórka tych odpadów odbywała się do worków w trzech kolorach: niebieski na papier, żółty na plastik oraz zielony na szkło.

Tabela nr 17. Ilość zebranych odpadów zmieszanych, segregowanych i azbestu na terenie gminy w latach 2009-2012

Rok	Odpady zmieszane [Mg]	Odpady zbierane selektywnie [Mg]			Ilość usuniętego azbestu [Mg]
		tworzywa sztuczne	szkło	makulatura	
2009	338,77	Brak danych			0
2010	276,79	8,7	9,2	9	108,92
2011	501,23	8,2	19,02	14,43	86,12
2012	342,10	10,5	13	1	37,37

Źródło: Urząd Gminy Bliżyn

Z dniem 01.07.2013 r. właściciele nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy zostali zwolnieni z obowiązku posiadania umowy na odbiór odpadów komunalnych i dokumentów potwierdzających wykonanie usługi w tym zakresie. Usługi w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Bliżyn realizowane są przez podmioty zewnętrzne, które uzyskały stosowny wpis do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych na terenie gminy. Na dzień dzisiejszy na terenie gminy mogą odbierać odpady komunalne następujące firmy:

- Zakład Oczyszczania Miasta Z. Kozłowska Skarżysko-Kam.
- Zakład Transportu i Usług Asenizacyjnych A. Pogorzelski Skarżysko-Kam.
- Wywóz Nieczystości Stałych BRATEK Skarżysko-Kam.
- Miejskie Usługi Komunalne Sp. z o.o. Skarżysko-Kam.
- PWNS ALMAX Sp. z o.o. Radom
- FHU GRZEŚ Gilów
- Przedsiębiorstwo MARIO Stąporków
- VEOLIA Usługi dla Środowiska Kielce
- REMONDIS oddz. Ostrowiec Św.
- WNPS MARKO M. Pogorzelski Barak
- A.S.A. Sp. z o.o. Tarnobrzeg
- SITA Radom Sp. z o.o. Radom
- EKOM Maciejczyk Sp. j. Kielce
- TPO Sp. z o.o. Łódź
- MB Recykling Kielce

Odbiór i wywóz nieczystości ciekłych realizują następujące firmy:

- Zakład Oczyszczania Miasta Zofia Kozłowska – Skarżysko Kam.
- Zakład Transportu i Usług Asenizacyjnych Andrzej Pogorzelski – Skarżysko Kam.
- Wywóz Nieczystości Stałych „Bratek” – Skarżysko Kam.
- Firma „TRAN-SPEC” Jarosław Boczek – Drożdżów
- FHU „GRZEŚ” Grzegorz Kozłowski – Gilów

Na terenie gminy Bliżyn szacuje się, że jest około 2560 właścicieli nieruchomości. Nieruchomości w których zamieszkują mieszkańcy jest ok. 2300. Do dnia dzisiejszego zarejestrowano 2290 deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami. W stosunku do dwudziestu kilku właścicieli nieruchomości prowadzone jest postępowanie w sprawie naliczenia opłaty za gospodarowanie odpadami.

Mimo, iż do rejestru działalności regulowanej w zakresie odbioru odpadów komunalnych z terenu gminy wpisanych jest 15 firm, fizycznie w tym roku odpady odbierane są przez 8 przedsiębiorstw.

Od 1 lipca 2013 r. do 30 września 2013 w ramach nowego systemu gospodarki odpadami, firma odbierająca odpady od właścicieli nieruchomości w których zamieszkują mieszkańcy przekazała do Instalacji Regionalnej 197 ton odpadów (w tym 64,66 ton odpady zbierane selektywnie plastik, szkło, papier). Na przestrzeni trzech miesięcy działania nowego systemu z terenu gminy odebrano 8 ton zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Na bieżąco w aptekach prowadzona jest zbiórka przeterminowanych leków, na zgłoszenie od mieszkańców odbierane są odpady rozbiórkowo-budowlane.

Od momentu wejścia w życie nowych przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie da się zauważyć mniejszą ilość śmieci w przydrożnych rowach. Mieszkańcy gminy mają coraz większą świadomość postępowania z odpadami i dostrzegają, jak ważnym elementem nowego systemu gospodarki odpadami jest selektywna zbiórka śmieci.

Na bieżąco prowadzone są kontrole utrzymania czystości i porządku na terenie gminy poprzez wzywianie mieszkańców do przedkładania w urzędzie stosownych umów na odbiór nieczystości stałych i ciekłych oraz dokumentów potwierdzających wywóz tych nieczystości. W kilku przypadkach przeprowadzono kontrole bezpośrednio na nieruchomościach.

Skutkiem przeprowadzonych działań jest okresowe wzmożenie systematyczności opróżniania zbiorników bezodpływowych na terenach objętych kontrolą i wzrost podpisywanych umów na opróżnianie zbiorników z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w tym zakresie.

W jednym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących odprowadzania nieczystości ciekłych z urzędu została wydana decyzja nakładająca na właściciela nieruchomości nakaz wykonania zbiornika na nieczystości ciekłe.

Wywóz odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z budynku Urzędu Gminy oraz wszystkich OSP realizują na podstawie zawartych umów dwie firmy:

- Zakład Oczyszczania Miasta Zofia Kozłowska ze Skarżyska-Kam. – odpady komunalne,
- Zakład Transportu i Usług Asenizacyjnych Andrzej Pogorzelski ze Skarżyska-Kam. – nieczystości ciekłe.

Utrzymaniem czystości i porządku na przystankach znajdujących się na terenie gminy zajmuje się FHU GRZEŚ z Gilowa. Koszt poniesiony na ten cel do października 2013 – 8 717,94 zł.

W latach 2010-2013 organizowano konkurs edukacyjno-ekologiczny „Bezpieczna Bateria”. W konkursie brały udział wszystkie szkoły i przedszkole.

Tabela nr 18. Ilość zebranych baterii

Lp.	Rok	Ilość zebranych baterii w kg
1	2010	370,14
2	2011	294,93
3	2012	257,55
4	2013	511,40

Zbiórka baterii w 2013 r. wzrosła i zachęca młodych ludzi do odpowiedniej segregacji śmieci w tym baterii.

W maju 2013 roku zorganizowano zbiórkę szkła i makulatury. W wyniku akcji zebrano 5,2 ton szkła oraz 0,2 ton makulatury. Koszty zbiórki 1230,00 zł.

Na bieżąco w pierwszych dwóch kwartałach prowadzona była selektywna zbiórka opakowań plastikowych, odbiór zgromadzonych selektywnie śmieci odbywa się raz na kwartał. Odpady przeznaczone były do odzysku.

20 września na terenie gminy przeprowadzono akcję „Sprzątania Świata”. Tradycyjnie uczestniczyły w niej wszystkie szkoły znajdujące się na terenie gminy. Zebrano 35,42 m³ odpadów. Łączny koszt akcji – 3 370,00 zł.

W latach 2010-2013 był realizowany „Program usuwania materiałów zawierających azbest z terenu gminy Bliżyn, w 2013 roku obejmował 33 nieruchomości, a planowana ilość płyt przeznaczona do utylizacji to ok. 4 000 m².

Tabela nr 19. Ilość zebranych płyt azbestowych

Lp.	Rok	Ilość zebranych płyt azbestowych w m ²
1	2010	7 780
2	2011	6 300
3	2012	3 397
4	2013	Planowane do odbioru jest 4 000

W 2013 r. zadanie odbioru, transportu i utylizacji materiałów zawierających azbest realizowane będzie przez Konsorcjum firm ALMAX Sp zoo i MUK Sp z oo.

W maju 2013r. został sporządzony raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Bliżyn za lata 2009-2012. Po przeanalizowaniu stanu środowiska na terenie naszej gminy wynika, że stan czystości środowiska w latach raportowania nie uległ zmianom, z wyjątkiem stanu czystości wód podziemnych gdzie w badanym punkcie pomiarowym w Mroczkowie wody wykazały V klasę. W celu poprawy tego stanu sukcesywnie rozbudowywana jest sieć kanalizacyjna. Efekty rozbudowy sieci kanalizacyjnej powinny być widoczne poprzez poprawę czystości wód rzek.

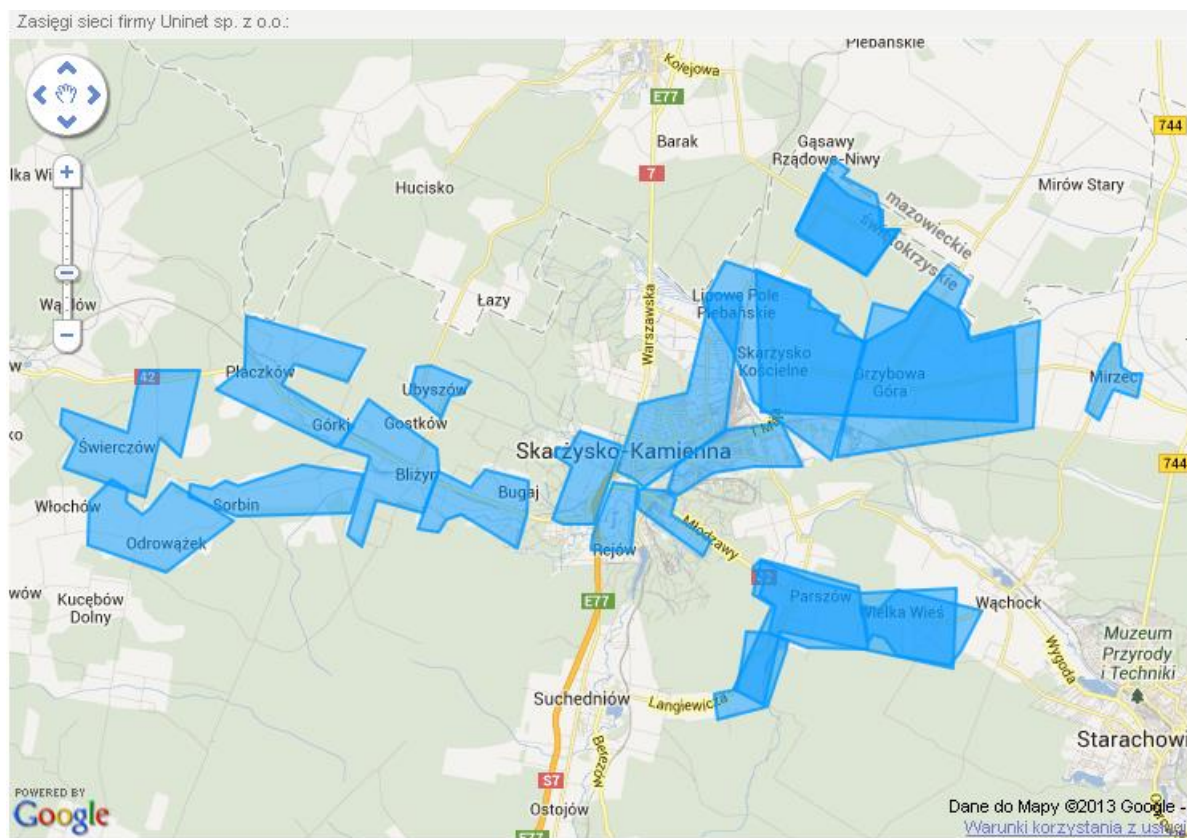

7.6. Telekomunikacja

Wszyscy operatorzy telefonii komórkowej deklarują że na terenie gminy Bliżyn jest zasięg odbioru – w niektórych miejscach mogą być problemy z odbiorem.

Sieć telefonii stacjonarnej opiera się na kablu miedzianym – przestarzałym. Część telefonów (szczególnie od strony gminy Stąporków) połączona jest drogą radiową ze stacjami odbioru telefonii stacjonarnej. Operator sieci nie planuje w najbliższym okresie żadnych inwestycji na terenie Gminy Bliżyn.

W roku 2013 prywatni przedsiębiorcy złożyli wniosek i dostali dofinansowanie na zbudowanie sieci światłowodowej z dostarczeniem do odbiorców indywidualnych – Fiberlan(<http://fiberlan.com.pl/>). Zasięg tej sieci przedstawia mapa.

Mapa nr 3 Zasięg sieci światłowodowej z dostarczeniem do odbiorców indywidualnych

7.7. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Bliżyn zgazyfikowanych jest 14 sołectw: Bliżyn, Bugaj, Brzeście, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górkki, Płaczków, Mroczków, Ubyśzów, Wojtyniów, Zbrojów, Sorbin, Wołów (sołectwa Sorbin i Wołów zgazyfikowane są w bardzo małym zakresie). Długość sieci gazociągowej średnioprężnej wynosi 50,31 km. Liczba odbiorców w całej

gminie sięga 1138 gospodarstw domowych. Gaz do odbiorców doprowadzony jest pod ciśnieniem średnim.

W miejscowości Bliżyn, przy ulicy Szydłowieckiej znajduje się stacja redukcyjna gazu I^o. Przez teren Gminy przebiega wysokoprężny gazociąg DN350 CN 4,0 relacji Lubienia-Końskie.

7.8 Zaopatrzenie w energię ciepłą i elektryczną

Oświetlenie drogowe znajduje się we wszystkich miejscowościach gm. Bliżyn, które zasilane jest z 67 stacji transformatorowych. Łączna ilość opraw oświetlenia drogowego na 31.12.2012r. wynosiła 1504 szt. w tym oprawy sodowe – 1114 szt. oraz rtęciowe 390 szt. Gmina systematycznie dokonuje remontów oświetlenia drogowego polegając w szczególności na wymianie starych, zużytych opraw rtęciowych na energooszczędne sodowe.

8. Infrastruktura społeczna

8.1 Władze lokalne

Gmina - jest podstawową i zarazem najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego. W swoich granicach zrzesza ona wszystkich mieszkańców i wykonuje zadania z zakresu administracji.

Radny - obowiązany jest kierować się dobrem wspólnoty samorządowej gminy. Radny utrzymuje stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, a w szczególności przyjmuje zgłaszane przez mieszkańców gminy postulaty i przedstawia je organom gminy do rozpatrzenia.

Organy gminy- Rada Gminy i Wójt Gminy

Rada Gminy – jest organem stanowiącym, kontroluje działalność wójta gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy. W szczególności do wyłącznej właściwości rady gminy należy: uchwalenie statutu gminy, przyjmowanie sprawozdań z jego działalności, powoływanie skarbnika gminy oraz sekretarza gminy, uchwalenie budżetu gminy, przyjmowanie sprawozdań z jego wykonania i udzielenie absolutorium wójtowi, uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i programów gospodarczych, podejmowanie uchwał w sprawie podatków i opłat, a także w sprawach majątku gminy, przyjmowanie zadań z zakresu administracji rządowej itp.

Wójt - to organ wykonawczy gminy, wybierany jest w powszechnych wyborach. Rada Gminy Bliżyn składa się z 15 radnych.

W Radzie Gminy pracują stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna,
- Komisja budżetowo- finansowa, rozwoju gospodarczego i gospodarki gminy,
- Komisja ds. Infrastruktury komunalnej, rolnictwa i ochrony środowiska,
- Komisja oświaty, kultury, spraw społecznych i socjalnych.

Urząd jest aparatem administracyjnym pomocniczym wójta. Urząd realizuje zadania własne, zlecone, powierzone gminie na podstawie porozumień z organem administracji rządowej lub jednostką samorządu terytorialnego, zadania wynikające z zawartych przez gminę umów.

Urząd Gminy w swej strukturze organizacyjnej ma następujące stanowiska i referaty:

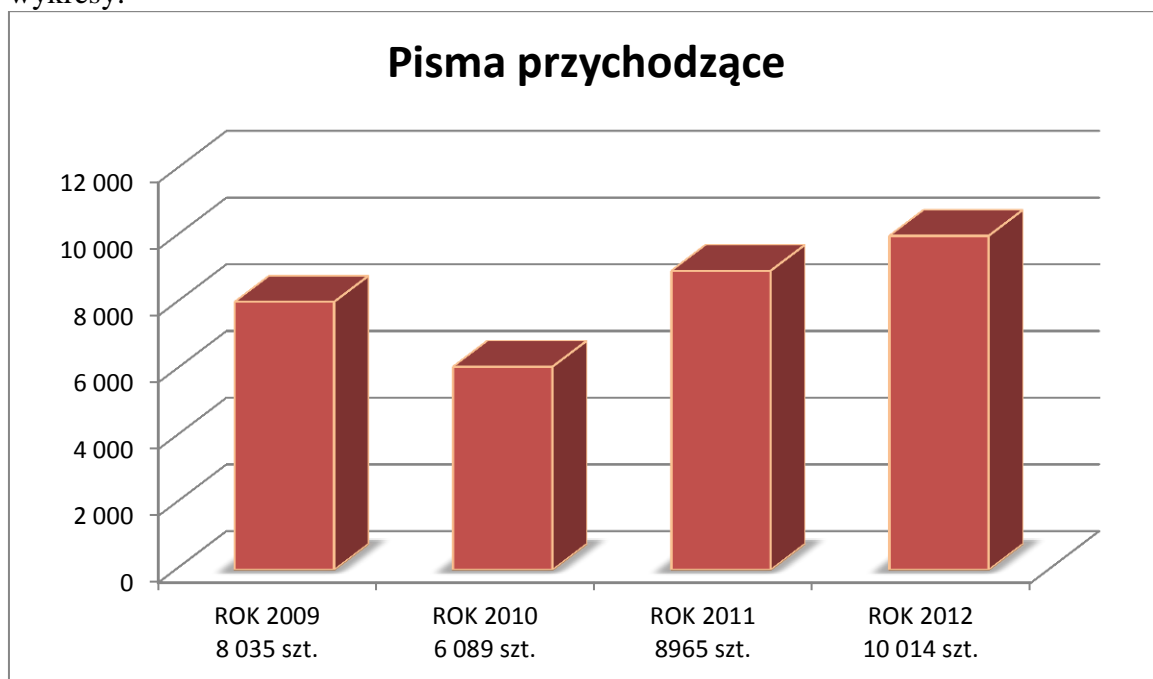
- Referat Organizacyjno-Społeczny którym kieruje Sekretarz
- Referat Finansowo - Budżetowy – FNB- którym kieruje Skarbnik
- Referat Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska - PNO
- Referat Rozwoju Infrastruktury Technicznej - RIT
- Urząd Stanu Cywilnego – USC

Samodzielne stanowiska pracy:

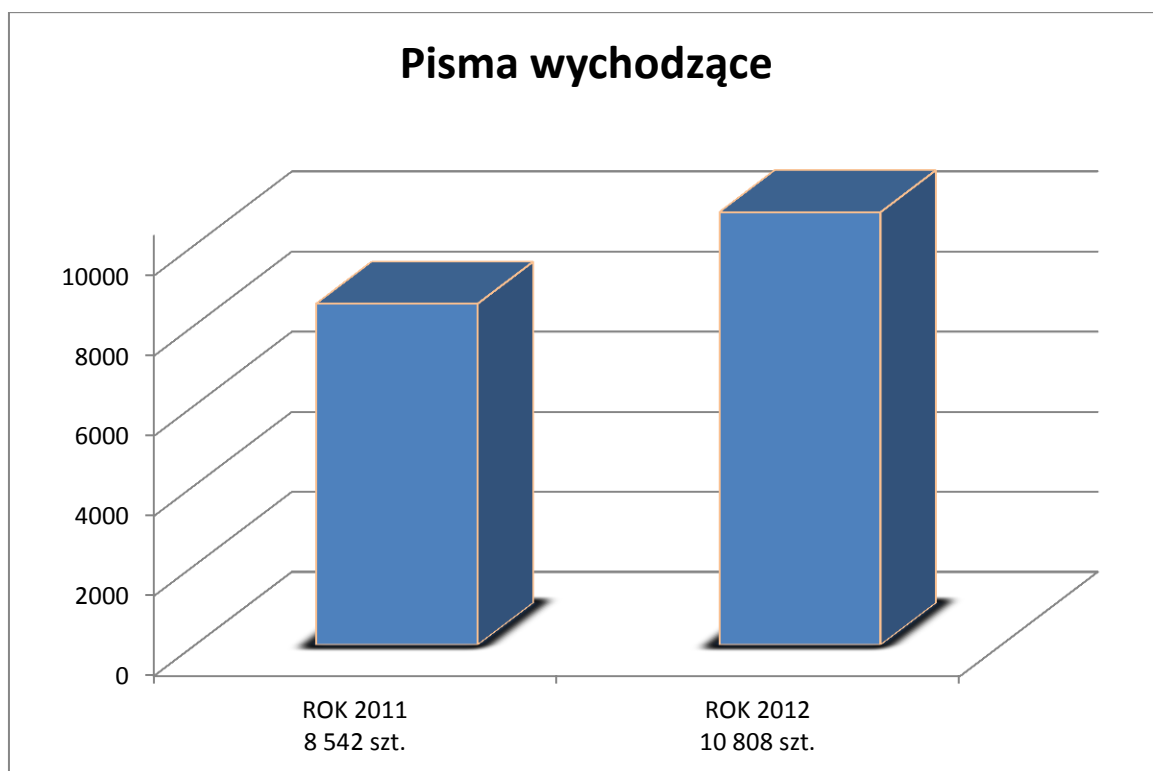
- stanowisko ds. promocji gminy – PR
- informatyk-IN

-stanowisko ds. powszechnego obowiązku obrony i ochrony przeciwpożarowej – PP

Liczbę informacji oraz spraw załatwianych w Urzędzie Gminy Bliżyn prezentują poniższe wykresy:

Wykres nr 3 Ilość pism przychodzących do Urzędu Gminy

Wykres nr 4 Ilość pism wychodzących z Urzędu Gminy

Oczekiwania w załatwianiu różnych spraw kierowane są obecnie w coraz większym stopniu do władz samorządowych. Mieszkańcy zaczynają zdawać sobie sprawę z usługowej roli samorządu. Świadczą o tym chociażby wyniki przedstawione na powyższych wykresach. Można zauważyć znaczny wzrost wpływu pism. W 2012r. było ich 10 014 sztuk tj. o ok. 2 000 sztuk więcej niż w roku 2009.

Efektywne funkcjonowanie Urzędu Gminy oraz sprawna obsługa wszystkich interesantów, wymaga dobrej organizacji. W roku 2013 utworzono w Punkt Podawczy oraz powieszono nową tablicę informacyjną przy wejściu do urzędu co znacznie ułatwia uzyskanie informacji na temat sposobu załatwiania spraw w urzędzie.

8.2 Stowarzyszenia i inne organizacje pozarządowe.

Organizacje pozarządowe stanowiące trzeci, obok publicznego i prywatnego, sektor społeczeństwa są znaczącą częścią każdego efektywnie i demokratycznie funkcjonującego państwa. Dostarczają usług obywatelom, nierzadko wypełniając lukę, której nie zapełnia sektor publiczny i rynkowy. Realizują zadania, które wynikają z polityki państwa lub te, których mimo istniejącego zapotrzebowania, nie realizują ani podmioty publiczne ani prywatne zorientowane na zysk.

Na terenie Gminy Bliżyn działają 16 organizacji pozarządowych. Rada Gminy co roku przyjmuje program współpracy Gminy Bliżyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Wśród organizacji mogących prowadzić działalność pożytku publicznego i animujących życie Gminy Bliżyn należy wymienić:

- Stowarzyszenie „Rdest”
- Stowarzyszenie "Jastrzębia pod Świnią Górą"
- Stowarzyszenie Trzeźwościowe JUTRZENKA
- Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna
- Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Nad Kuźniczką
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oddział w Bliżynie
- Związek Strzelecki „Strzelec” Równość-Wolność- Niepodległość
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bliżynie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowkach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Odrowążku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sorbinie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wołowie
- Parafia Św. Ludwika w Bliżynie
- Parafia Najświętszego Serca Jezusowego w Sorbinie
- Parafia Przemienienia Pańskiego w Odrowążku
- Parafia Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Mroczkowie

Na terenie działają także organizacje ukierunkowane na popularyzację sportu:

- Uczniowsko –Ludowy Klub Sportowy „Czarni Bliżyn”
- LZS KORDIAN-szachy
- Bliżyńskie Stowarzyszenie Cyklistów
- Bliżyńskie Stowarzyszenie Żeglarskie FORDEWIND

Współdziałanie Gminy Bliżyn z organizacjami pozarządowymi obejmowało współpracę o charakterze finansowym i niefinansowym.

Współpraca pozafinansowa polega na wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności poprzez:

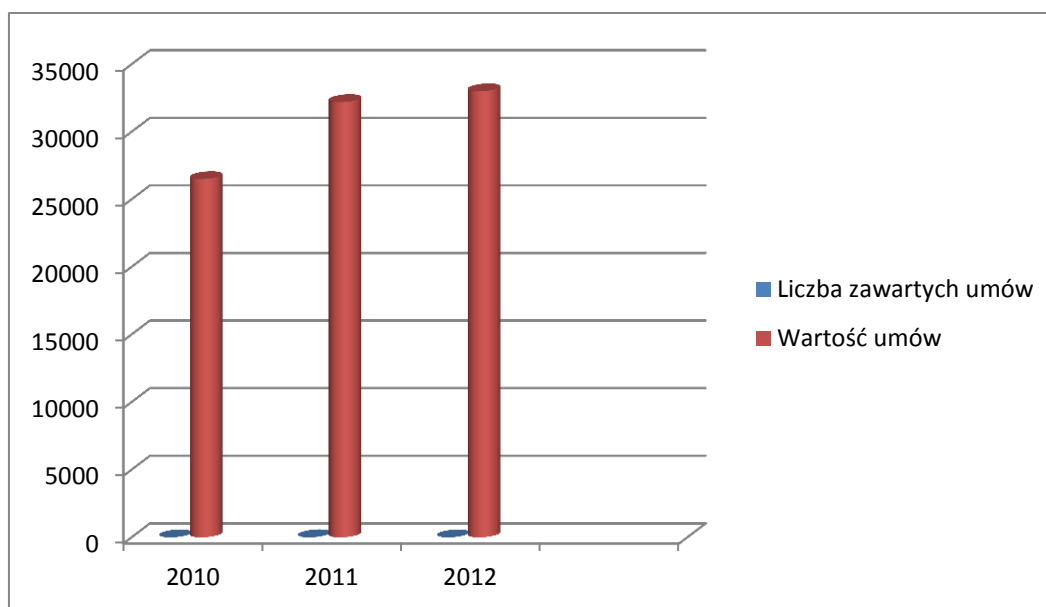
- prezentację na stronach internetowych gminy organizacji pozarządowych tj. Towarzystwa Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką i Stowarzyszenia RDEST;
- przekazywanie za pomocą technologii komputerowej, lokalnych mediów oraz za pośrednictwem tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Bliżyn bieżących informacji związanych z realizacją Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zapoznanie organizacji pozarządowych z obszarami działań, w których mogą się włączyć jako realizatorzy powierzonych przez Gminę zadań,
- aktywną współpracę przy organizacji rajdów, turniejów itp.

Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym odbywało się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert. W latach 2010 -2012 podpisano umowy na:

- wspieranie działań środowisk trzeźwościowych, stowarzyszeń i klubów abstynenckich na rzecz osób uzależnionych
- organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży-półkolonie dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych
- realizację programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie poprzez konkursy plastyczne, literackie i teatryki profilaktyczne
- prowadzenie zajęć rekreacyjno- sportowych dla dzieci objętych programem profilaktycznym w szkołach podstawowych i gimnazjum
- działania z zakresu edukacji publicznej związanej z problematyką uzależnień w ramach integracji międzypokoleniowej poprzez festyny, plenery, warsztaty, pikniki rodzinne
- pozyskanie i dystrybucję żywności dla najuboższych mieszkańców Gminy Bliżyn.

Tabela nr 20. Liczba umów zawartych z NGO

Rok	Liczba zawartych umów	Wartość umów
2010	4	26500 zł
2011	5	32200 zł
2012	4	33000 zł

Wykres nr 5 Wartość zawartych umów w konkursach

Na wykresie obserwujemy tendencję wzrostową środków przeznaczonych na realizację umów z organizacjami pozarządowymi.

Należy nadmienić, że oprócz wydatków na dofinansowanie zadań, uwzględniano wnioski organizacji pozarządowych o dokonanie zakupu artykułów spożywczych, nagród i pucharów na imprezy przez nich organizowane.

Dostęp do informacji publicznej

Prawo dostępu do informacji publicznej gwarantuje art. 61 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997r. realizując zasadę jawności i transparentności spraw publicznych każdego demokratycznego państwa. Prawo to wynika również z szeregu innych ustaw i jest określone w nich wprost, jest ono również ograniczone ustawowo ze względu na tajemnicę skarbową, służbową, państwową sklasyfikowaną w ustawie o ochronie informacji niejawnych jako sprawy „poufne” bądź „zastrzeżone”, tajemnicą statystyczną, tajemnicą chroniącą prywatność osób fizycznych, przedsiębiorstw i osób prawnych.

Skonstruowanie pojęcia „informacja publiczna”, tryb i zasady jej udostępniania normuje ustawa z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej.

Prawo do informacji publicznej zostało zdefiniowane w sposób szeroki. Nie oznacza ono tylko prawa wglądu do dokumentów urzędowych, ale przede wszystkim prawo do uzyskania tzw. informacji przetworzonej, prawo dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzącej z wyborów powszechnych.

W gminie Bliżyn wszystkie informacje publiczne są umieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej gminy Bliżyn, na tablicach ogłoszeń w urzędzie i sołectwach. Niezależnie od tych źródeł informacje są zamieszczane w wydawanym nieodpłatnie w Informatorze Samorządowym Gminy Bliżyn. Każdy ma zagwarantowane prawo wstępu na sesję rady gminy i organizowane cyklicznie zebrania wiejskie.

Zarówno statut gminy jak i regulamin organizacyjny urzędu zawierają unormowania o dostępie do informacji publicznej. Informacje publiczne nie opublikowane w powyższy

sposób są udostępniane na wniosek. W pierwszych latach obowiązywania ustawy, wniosków praktycznie nie składano, w latach 2007 – 2011 odnotowano od 1 do 3 wniosków, natomiast w 2012 r. 18 wniosków, w 2013 w I półroczu 10 wniosków. W omawianym okresie wydano 1 decyzję odmawiającą udostępnienia informacji.

Media Lokalne

Urząd Gminy Bliżynie od 2009 r. wydaje miesięcznik „Samorządowy Informator Gminy Bliżyn” o nakładzie 1000 egzemplarzy. W wydawnictwie zamieszczone są aktualne informacje z zakresu działań samorządu oraz wydarzeń i życia gminy Bliżyn. Ponadto od 2007 roku funkcjonuje strona internetowa www.blizyn.pl, a od 2010 roku portal turystyczny www.przystanblizyn.pl. Oba portale prezentują walory gminy, najważniejsze informacje z życia Gminy oraz komunikaty dla mieszkańców. Strony opierają się na bogatej dokumentacji fotograficznej ujętej w bloki tematyczne – rys historyczny, kultura, aktualności, przyroda i inne. Strony internetowe przyczyniają się do zwiększenia potencjału turystycznego gminy, zaspokojenia potrzeb informacji o ciekawych historycznie, przyrodniczo i kulturowo miejscach gminy.

8.3 Ochrona zdrowia, pomoc społeczna i bezpieczeństwo mieszkańców

8.3.1. Ochrona zdrowia

W dniu 19.01.2000r. został wyodrębniony z ZOZ-u Skarżysko-Kam. nowy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie. Został zarejestrowany w Sądzie Wojewódzkim i uzyskał osobowość prawną.

Działalność tutejszej placówki opiera się na umowie podpisywanej rokrocznie z oddziałem świętokrzyski NFZ. Kontrakt opiewa na:

- podstawową opiekę zdrowotną,
- specjalistyczną z zakresu ginekologii – położnictwa,
- stomatologiczną,
- fluoryzację,
- profilaktykę raka szyjki macicy,
- pielęgniarstwo szkolne,
- położną środowiskową.

SPZOZ w Bliżynie realizuje opiekę POZ nad pacjentami zadeklarowanymi do tutejszej placówki. Ośrodek zdrowia pracuje od 8⁰⁰ – 18⁰⁰ od poniedziałku do piątku. W soboty, niedziele i święta opiekę sprawuje tzw. Pogotowie Ratunkowe, tj. ŚCRM i TS w Kielcach oddział w Skarżysku-Kam., ul. Szpitalna 1. Opieka stomatologiczna w te dni zabezpieczona jest w Kielcach, ul. Wojska Polskiego 10 lub w Starachowicach, ul. Radomska 50. W latach 2006-2008 przeprowadzono z budżetu Gminy Bliżyn kapitalny remont budynku. Zmieniono ogrzewanie na gazowe, utworzono nowe gabinety lekarskie i pielęgniarstwo, powiększono poczekalnie, wykonano sanitariaty dla niepełnosprawnych. Zainstalowano windę wewnętrzną i platformę zewnętrzną dla potrzeb chorych niepełnosprawnych. Wydzielono powierzchnię ok. 80m² dla GOPS w Bliżynie.

Kierownikiem SPZOZ w Bliżynie od 2006 r. jest lekarz specjalista organizacji ochrony zdrowia. Obecnie w Ośrodku Zdrowia pracuje pięciu lekarzy: 3 internistów, 1 lekarz rodzinny (kierownik ośrodka), 1 pediatra, 2 ginekologów, 1 specjalista radiolog – med. obrazowa, 4 stomatologów, 10 pielęgniarek, 2 położne, asystentka stomatologiczna, rejestratorka medyczna oraz 3 osoby personelu administracji.

W przeciągu omawianego czasu zakupiono do Ośrodka wiele urządzeń i sprzętów w celu unowocześnienia i poprawy opieki nad populacją.

Działają prywatne gabinety: stomatologiczny i kardiologiczny.

W związku z wymogami stawianymi przez Unię Europejską dotyczącą standardów jakimi muszą odpowiadać pomieszczenia placówek zdrowia zlikwidowano gabinety lekarski i stomatologiczny (w Sołtykowie i Mroczkowie.)

Od stycznia 2013r. gabinet stomatologiczny dla dzieci do 18 roku życia został utworzony w budynku szkoły w Bliżynie – cieszy się on dużym zainteresowaniem dzieci i rodziców.

W poradniach POZ pacjenci przyjmowani są na bieżąco. W poradni dla kobiet i stomatologicznej zdarzają się kilkudniowe oczekiwania, jednak w stanach nagłych pacjent zawsze jest przyjęty.

Niestety z roku na rok nieco ubywa zadeklarowanych pacjentów, z powodu dwukrotnie wyższej liczby zgonów w stosunku do liczby urodzeń (trend ogólnopolski), wielu zadeklarowanych pacjentów nie ma ubezpieczenia i są traktowani jako niezadeklarowani.

Zadeklarowane osoby do SPZOZ w Bliżynie:

ogółem – 6193
od 0-6 lat – 213
od 7-59 lat – 4298
60 lat i więcej - 1682

Przydzielanie „punktów specjalistycznych” na dany teren odbywa się na poziomie NFZ i jest uzależnione od populacji ludności w grupach wiekowych zamieszkującej dany teren i przeliczane statystycznie w danym rejonie. Na bieżąco monitorowana jest sprawa możliwości podpisania kontraktów na specjalistkę, jednak w obecnym stanie finansów NFZ nie ma możliwości uzyskania kontraktu na nowo utworzony gabinet. Otrzymują je placówki już istniejące nierzadko w zmniejszonej ilości punktów.

Ośrodek Rehabilitacyjno- Leczniczo-Pobytowy „ Jesienne Liście” – oferuje zabiegi rehabilitacyjne, odnowę biologiczną Wellnes & SPA oraz pobytu rekreacyjny. Ośrodek zapewnia kompleksową i skuteczną rehabilitację w szerokim zakresie schorzeń krążeniowo-oddechowych, neurologicznych, reumatologicznych oraz dysfunkcji narządów ruchu na bazie najnowszego sprzętu rehabilitacyjnego. Ośrodek dysponuje nowoczesnym sprzętem medycznym oraz wykwalifikowaną i profesjonalną kadrą gwarantującą usługi na najwyższym poziomie, w skład której wchodzi mgr fizjoterapii (3 etaty), specjalista fizjoterapii (1 etat) oraz współpracujący z ośrodkiem lekarz ogólny, specjalista z zakresu rehabilitacji, ortopeda oraz neurolog.

8.3.2. Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w gminie Bliżyn jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS wykonuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych, z ustawy o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, finansach publicznych, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oświadczeniach zdrowotnych, dodatkach mieszkaniowych, oraz najnowszej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na potrzeby Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie utworzono działy: pomocy socjalnej, świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, księgowości, opiekunek domowych, działające w budynku przy ulicy VI Wieków Bliżyna 2, natomiast dział ds. obsługi kasy i dodatków mieszkaniowych mieści się w budynku przy ulicy Kościuszki 68.

Celem działalności Ośrodka jest umożliwienie najuboższym mieszkańcom bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka i w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia. Działania te należą do zadań pracowników socjalnych i wykonywane są poprzez świadczenie pracy socjalnej i wsparcie finansowe.

Dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego podejmuje działania w zakresie udzielania zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz podejmuje działania wobec dłużników alimentacyjnych.

Wszelkie zasiłki z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych wypłacane są w kasie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub na konta klientów pobierających świadczenia rodzinne i opiekuńcze.

Nad całością pod względem finansowym czuwa księgowość, nadzór merytoryczny sprawuje kierownik ośrodka i odpowiada za prawidłową realizację zadań przed Wójtem Gminy.

Od 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi działania na rzecz osób starszych poprzez utworzenie i prowadzenie Klubu Seniora Emeryt w Bliżynie i filii w Odrowążku i Mroczkowie. Program początkowo współfinansowany był z Programu Wspierania Obszarów Wiejskich – Programu Integracji Społecznej a od 2011 roku ze środków gminy i składek klubowiczów. W roku 2012 został utworzony Klub Seniora w Sorbinie, tym samym gmina realizuje założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, w której jednym z planowanych działań na rzecz osób starszych było utworzenie klubów seniora w każdym sołectwie.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy. W celu pomocy osobom potrzebujących zatrudniony jest terapeuta ds. uzależnień oraz pedagog. W ramach pozyskanych środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej ośrodek zatrudnia asystenta rodziny.

8.3.3. System pomocy społecznej w gminie

Pomoc społeczna w nowych strukturach funkcjonuje od 1990 roku. Uchwalona wówczas ustawa wprowadziła obowiązek niesienia pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji bytowej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie działa na podstawie:

1. Uchwały Nr XI/57/90 Gminnej Rady Narodowej z dnia 2 marca 1990 roku w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie.
2. Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 182 z póź. zm).
3. Upoważnień Wójta Gminy Bliżyn do prowadzenia postępowań w zakresie ustaw: o zasiłkach rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w sprawie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym.

Tabela 21. Pomoc społeczna w latach 2010 – 2012 w gminie Bliżyn z uwzględnieniem podziału na kobiety i mężczyzn.

Rok	Ilość objętych pomocą		w tym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	Rodzin	Osób	K	M	K	M	K	M
2009	480	610	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych
2010	470	662	374	340	211	181	39	12
2011	453	640	396	427	224	210	42	17
2012	484	659	380	354	211	197	44	14

Dane: GOPS Bliżyn

Tabela 22. Udzielone zasiłki w latach 2009 – 2012. Zasiłki obligatoryjne w ramach własnych i dotacji wojewody do zadań własnych gminy.

Rok	Stałe		Okresowe		Zasiłek celowy wg rządowego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”		Zasiłki celowe i w naturze	
	Ilość osób	Kwota w zł	Ilość osób	Kwota w zł	Ilość osób	Kwota	Ilość osób	Kwota
2009	78	278 622	145	108 297	245	79 458	245	67 926
2010	77	282 426	118	98 879	330	125 000	271	118 344

2011	91	319 255	109	96 437	335	125 604	293	110 217
2012	99	348 351	124	97 274	320	143261	296	121 347

Dane: GOPS Bliżyn

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie w latach 2009 – 2012 kształtowała się następująco:

Tabela 23. Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	480	470	453	484
Liczba osób w rodzinie	1 111	1 226	1 210	1 252

Dane: GOPS Bliżyn

Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej przez rodziny jest:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe choroby,
- alkoholizm,
- długotrwała choroba,
- przemoc w rodzinie,
- zdarzenia losowe.

Ubóstwo

Tabela 24. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2009 – 2012

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	207	267	300	291
Liczba osób w rodzinie	612	735	791	775

Dane: GOPS Bliżyn

Bezrobocie

Bezrobocie w gminie Bliżyn jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na

niepokojącą skalę degradacja grup społecznych. Utrata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego, wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji. Brak pracy powoduje szybką degradację rodzin, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne, jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji, niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych.

Tabela nr 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie z powodu bezrobocia w latach 2009-2012

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	279	305	320	331
Liczba osób w rodzinie	924	944	980	993

Dane: GOPS Bliżyn

Analizując powyższe dane można zauważyć, iż największa liczba rodzin korzystała z pomocy GOPS w 2012 roku. Można przypuszczać, że spowodowane to było wzrostem kryterium dochodowego w 2012 roku.

Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego lub dysfiguracji wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczne ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością, z drugiej strony jest ograniczenie dochodów – utrata pracy, renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych.

Mając na uwadze rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku - Kamiennej. Powiat realizuje zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, a ściślej z rehabilitacją społeczną poprzez

uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, turnusach rehabilitacyjnych oraz działaniach zmierzających do ograniczenia barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Na terenie miasta Skarżysko - Kamienna działają Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, w których uczą się osoby z terenu Gminy Bliżyn.

Tabela nr 26. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie z uwagi na niepełnosprawność w latach 2009- 2012.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	133	134	155	143
Liczba osób w rodzinie	355	345	370	336

Dane: GOPS Bliżyn

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy. Osoby schorowane, które nie są w stanie zaspokoić we własnym zakresie codziennych potrzeb życiowych mają zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze są świadczone maksymalnie w wymiarze 8 godz. dziennie od poniedziałku do piątku.

Tabela 27. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie dla rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	119	120	129	138
Liczba osób w rodzinie	288	288	295	318

Dane: GOPS Bliżyn

Tabela 28. Pomoc w formie usług opiekuńczych udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba osób	40	30	41	36
Liczba świadczeń*	10 210	10 346	10 293	10 688

Dane: GOPS Bliżyn

* 1 świadczenie oznacza 1 h usług opiekuńczych.

Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

Grupę klientów pomocy społecznej stanowią osoby zwolnione z zakładów karnych. Pomoc przyznawana tym osobom kształtowała się następująco:

Tabela 29. Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	1	3	12	11
Liczba osób w rodzinie	1	4	25	21

Dane: GOPS Bliżyn

W celu przeciwdziałania pogłębianiu się zjawiska izolacji osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze w roku 2000 zostało zawarte Porozumienie Pomędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych oraz rodzin osób pozbawionych wolności. Podstawowym elementem współpracy jest przesyłanie przez administrację zakładu karnego właściwemu ośrodkowi pomocy społecznej informacji o potrzebie udzielania pomocy po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

W obecnej sytuacji ekonomicznej, osoby wracające do społeczeństwa mają trudności readaptacyjne. Obecnie praktyka jest najczęściej taka, że kurator pod którego opieką znajduje się osoba opuszczająca zakład karne, nie dysponuje większymi możliwościami pomocy w zakresie uzyskania zatrudnienia i zakwaterowania.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Kolejną przesłanką, która dominuje pośród problemów pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 30. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	35	43	54	60
Liczba osób w rodzinie	146	173	170	198

Dane: GOPS Bliżyn

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowiska rodzinne składa się:

struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców, ogólna struktura środowiska. W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawiane są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem. Problemy opiekuńczo – wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub resocjalizacyjnych.

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą ze strony systemu pomocy społecznej stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Niepokojącym jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną, pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców i wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców, stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Kwestią rozwiązywania problemów alkoholowych zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który jest przyjmowany corocznie uchwałą Rady Gminy Bliżyn.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu na szczeblu podstawowym współpracuje :

- a) z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Bliżyn,
- b) z Punktem Konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i współuzależnionych działającym 4 razy w miesiącu,
- c) Klub Abstynenta „Jutrzenka” działający w Gminnym Ośrodku Kultury w każdy czwartek miesiąca od godziny 16.00 – 18.00,

- na szczeblu ponadpodstawowym – powiat Skarżysko Kamienna

- a) Ośrodek Profilaktyki, Terapii i Leczenia Uzależnień w Skarżysku Kamienna,
- b) stowarzyszenia trzeźwościowe.

Tabela 31. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliźnie.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	5	15	19	23
Liczba osób w rodzinie	8	22	29	45

Dane: GOPS Bliżyn

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spowodowało, że coraz więcej rodzin z problemem alkoholowym oraz występowaniem przemocy ujawnia się, szuka pomocy, zgłasza problem.

Przemoc w rodzinie

W gminie Bliżyn istnieje zjawisko przemocy. Pracownicy GOPS od kilku lat prowadzą sprawy, w których wykorzystywana jest procedura i dokumentacja „Niebieskiej Karty”. W 2011 r. przeprowadzono Procedurę Niebieskiej Karty w ilości:

- Niebieskie Karty – 14,
- ilość ofiar przemocy – 15,
- ilość sprawców przemocy pod wpływem alkoholu – 48,
- ilość rodzin pod opieką kuratora – 48,
- ankiety zgłoszeniowe kierowane do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z Procedurą Niebieskiej Karty – 48.

W 2012 roku w ramach procedury Niebieskiej Karty prowadzono 19 spraw, odbyło 31 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, utworzono 8 grup roboczych, opracowano 8 planów pomocy. W 2012 r. liczba osób doznających przemocy w rodzinie wynosiła 8, liczba osób co do których powzięto podejrzenie o stosowanie przemocy, wezwanych na posiedzenie zespołu – 8; liczba osób skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 6, liczba przekazanych przez Zespół zawiadomień do organów ścigania w związku z użyciem przemocy w rodzinie – 1.

Tabela 32. Zjawisko przemocy w rodzinach.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	1	2	9	19
Liczba osób w rodzinie	4	7	45	56

Dane: GOPS Bliżyn

Zauważa się wzrost zgłoszeń o przypadkach stosowania przemocy w rodzinie. Jest to jednak zjawisko pozytywne, z uwagi na wzrost świadomości społecznej osób i rodzin zagrożonych przemocą.

Został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie, koordynatorem zespołu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, pracami zespołu kieruje wyznaczony pracownik socjalny. Spotkania zespołu, grupy roboczej odbywają się 1 raz w miesiącu w godzinach pracy ośrodka. W jego skład wchodzi m.in. pracownik socjalny, policjant, kurator, pedagog, lekarz. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów współpracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów w danym zakresie, w szczególności poprzez:

- ocenę sytuacji osoby indywidualnej, rodziny, grup lub środowisk znajdujących się w sytuacji kryzysowej;
- udzielenie pomocy, w tym poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom wymagającym wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów;
- podejmowanie interwencji w przypadkach przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będącym świadkami przemocy w rodzinie;
- podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Dla ofiar przemocy wskazywana jest możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej, dla sprawców przemocy proponowana jest realizacja programu Korekcyjno - Edukacyjnego również w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

Zdarzenia losowe

Tabela 33. Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu zdarzenia losowego.

Rok	2009	2010	2011	2012
Liczba rodzin	3	6	4	4
Liczba osób w rodzinie	10	16	9	9

Dane: GOPS Bliżyn

Z danych zgromadzonych w GOPS w Bliżynie wynika, że pożar jest głównym powodem przyznawania pomocy ze względu na zdarzenie losowe.

W celu pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie w latach 2008 - 2013 realizuje projekt systemowy Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Zmień swoje życie”. W ramach tego projektu klienci ośrodka otrzymują wsparcie doradcy zawodowego, psychologa, terapeuty, mają możliwość podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kursach zawodowych i podnoszących kwalifikacje. Łącznie w postaci kursów zawodowych i podnoszących kwalifikacje, wsparcie psychologa i doradcy zawodowego otrzymało 67 osób. Kwota

przyznanych środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego za okres 2008 – 2013 wynosi 793 760 zł.

Od 1 maja 2004 r. funkcjonuje w Polsce nowy system świadczeń rodzinnych uregulowany ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Cytowana ustawa wyłączyła ten rodzaj wsparcia rodziny z systemu pomocy społecznej, zamieniając jednocześnie szereg dotychczasowych, niezależnych od siebie świadczeń na jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Do systemu świadczeń rodzinnych zaliczają się także świadczenia opiekuńcze – zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalne świadczenie pielęgnacyjne.

Tabela 34. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych

Wyszczególnienie	2009		2010		2011		2012	
	Liczba świadczeń	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w zł
Zasiłek rodzinny i dodatki	24 047	2331064	22 267	2564878	21 547	2564907	19 639	2534381
Fundusz alimentacyjny	1261	353562	1 364	409418	1357	444421	1328	446131

Dane: GOPS Bliżyn

Na terenie gminy Bliżyn realizowana jest pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym i udzielana w formie stypendium szkolnego. Uprawnionymi do otrzymywania stypendium szkolnego są uczniowie szkół, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie.

Ustawa o wspieraniu rodziny

W roku 2012 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał dofinansowanie ze środków ministerialnych na wspieranie rodziny, w formie asystenta rodziny. Kwota dofinansowania wyniosła 22 965,00 zł zatrudnionych było 2 asystentów, którzy objęli pomocą 33 rodziny. Wsparcie asystenta jest tam gdzie są małe dzieci, rodzina nie jest wydolna wychowawczo, często z uzależnieniami, funkcja asystenta ma zapobiegać odbieraniu dzieci do placówek lub rodzin zastępczych, asystent ma pomóc rodzinie – nauczyć prawidłowo wypełniać funkcje wychowawcze. W bieżącym roku ośrodek pomocy nadal kontynuuje zatrudnienie asystenta rodziny ze środków Ministerstwa. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie z OSP w Bliżynie uczestniczy w działaniach na rzecz osób najuboższych z terenu gminy Bliżyn, przy pozyskiwaniu dla nich i dystrybucji żywności ze świętokrzyskiego Banku Żywności.

W 2011 r. pozyskano i wydano 33 064 kg dla 1 111 osób, w 2012 r - 51 592,36 kg dla 1 200 osób o wartości zł 170 288,87 zł.

Tabela nr 35. Pozyskana i wydana żywność w latach 2011-2012

Rok	Liczba kilogramów	Liczba osób
2011	33 064	1111
2012	51592,36	1200

8.3.4. Bezpieczeństwo

Gmina Bliżyn jest objęta ochroną pożarową sprawowaną przez Powiatową Straż Pożarną w Skarżysku Kamiennej. Działalność wspierającą, lecz o dużym znaczeniu z uwagi na szybkość reagowania (gotowość bojowa w ciągu 3-6 minut) spełniają Ochotnicze Staż Pożarne, których jest na terenie gminy 6 jednostek, we wsiach: Bliżyn, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Sorbin i Wołów.

Charakterystyka zagrożeń:

Gmina Bliżyn należy do gmin wysoko zalesionych. Lasy (państwowe i prywatne) stanowią ponad 70% powierzchni. Rolnictwo skupia się w obrębie kilku miejscowości, szczególnie Nowy Odrowążek i Odrowążek. Znaczną część powierzchni gminy zajmują nieużytki rolne. Taka charakterystyka sprawia, że Gmina Bliżyn należy do gmin o dość wysokim zagrożeniu pożarowym. Corocznie strażackie statystyki odnotowują od 150 do blisko 250 zdarzeń.

Z ogólnej liczby pożarów, jak wskazują wieloletnie statystyki i obserwacje, najczęściej pożarów stanowią pożary traw i pozostałości roślinnych na nieużytkowanych powierzchniach rolnych oraz poboczach dróg. Ta ilość pożarów jest konsekwencją wypalania traw i pozostałości roślinnych w rolnictwie oraz w obrębie posesji.

W lasach zwykle ma miejsce kilkanaście pożarów (od 11 w 2008 r. do 42 pożarów w 2012 r.). Kulminacja pożarów zwykle ma miejsce w okresie wiosennym (marzec – maj). Niepokojąca jest także utrzymująca się wysoka ilość pożarów w budynkach (mieszkalnych, użyteczności publicznej i produkcyjnych). W 2009 r. takich pożarów na terenie naszej gminy było 12, w 2010 r. – 9 w 2011 r. – 10 i w 2012 r. – 11).

Dominują pożary małe, których przyczynami są: podpalenia, wady urządzeń i instalacji elektrycznych, wady urządzeń grzewczych, nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych i inne.

Dominują małe i lokalne miejscowe zagrożenia, których przyczynami są silne wiatry, tornada, gwałtowne opady atmosferyczne, niezachowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, inne przyczyny.

Tabela nr 36. Ilość zdarzeń na terenie gminy Bliżyn w latach 2008 – 2012

Lp.	Rok	Ilość zdarzeń			Razem
		Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	
1	2008	96	85	5	186
2	2009	139	62	4	205

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

3	2010	82	95	1	178
4	2011	97	44	3	144
5	2012	197	41	5	243

Do akcji gaszenia pożarów oraz likwidacji i usuwania skutków miejscowych zagrożeń jednostki OSP z terenu gminy Bliżyn wyjeżdżają bardzo często i są dominującą siłą ratowniczą. W 2008 roku jednostki OSP wyjeżdżały 224 razy, natomiast w 2012 r. aż 297.

Tabela nr 37. Udział jednostek OSP w akcjach ratowniczo – gaśniczych 2008 - 2012

Lp.	Jednostka OSP	2008	2009	2010	2011	2012
1.	OSP Bliżyn	124	137	120	98	169
2.	OSP Sorbin	29	34	38	16	32
3.	OSP Mroczków	57	47	37	33	65
4.	OSP Nowy Odrowążek	14	17	22	17	31
	R a z e m :	224	235	217	164	297

Sily i środki własne Gminy Bliżyn:

1. Jednostki OSP
2. Magazyn sprzętu p. powodziowego
3. KSRG

Jednostki OSP:

Na terenie Gminy Bliżyn funkcjonuje 6 jednostek OSP z tego do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego należą 2 jednostki. Liczba członków ochotniczych straży pożarnych: zwyczajnych (czynnych) wynosi 155, w tym 134 mężczyzn, 21 kobiet, 12 członków honorowych i 28 członków wspierających. Liczba członków razem 195.

Kobieca Drużyna Pożarnicza składa się z 10 członkiń. Liczba Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych – 2 , członków - 19, w tym: dziewcząt - 10, chłopców – 9.

Typy i rodzaje OSP na terenie gminy:

- OSP Bliżyn S-2 (GCBA, GBA)
- OSP Sorbin S-2 (GBA, GLM)
- OSP Mroczków S-1 (GBAM)
- OSP Nowy Odrowążek S-1 (GBA)
- OSP Nowki typu M (motopompa na wyposażeniu)
- OSP Wołów typu M (motopompa na wyposażeniu)

Tabela nr 38 Wyposażenie ochotniczych straży pożarnych

Lp.	Gmina	Jednostki OSP – typ		Jednostki w KSRG	Ilość zespołów ratowniczych	Ilość i rodzaj zespołów specjalistycznych	Zasadniczy sprzęt				
		S	M				Samochód ratowniczo gaśniczy	Motopompa	Pompa szlamowa	Pompa pływająca	Inny sprzęt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Bliżyn	4	2	2	8	-	6	7	6	4	Piła spalinowa do drewna – 6 Agregat prądotwórczy – 5 Piła do cięcia betonu i stali – 2 Zestaw hydrauliczny – 1 Torby rat. Med. - 2

Urządzenia zdalnego (selektywnego) alarmowania posiadają 4 jednostki OSP Bliżyn, OSP Sorbin, OSP Mroczków, OSP Nowy Odrowążek.

8.4 Oświata

Na terenie gminy Bliżyn funkcjonują:

- jedno przedszkole niepubliczne
- cztery szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi,
- jedno gimnazjum.

Nadzór pedagogiczny nad działalnością placówek sprawuje Świętokrzyski Kurator Oświaty.

Tabela nr 39. Stan organizacyjny placówek

Rok	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
		w tym z oddziałami przedszkolnymi		
2008/2009	-	4	1	-
		4		
2009/2010	-	4	1	-
		4		
2010/2011	1	4	1	-
		4		
2011/2012	1	4	1	-
		4		
2012/2013	1	4	1	-
		4		

Gmina Bliżyn jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych (Szkoły Podstawowej im. gen. Stanisława Maczka w Bliżynie, Szkoły Podstawowej im. Wojska Polskiego w Mroczkowie, Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Odrowążku) oraz Gimnazjum im. gen. Stanisława Maczka w Bliżynie. Nadmienić należy, że Szkoła Podstawowa w Bliżynie i Gimnazjum w Bliżynie wchodzi w skład Zespołu Szkół. Szkoły są samodzielnymi jednostkami budżetowymi.

Z dniem 1 września 2012 r. organem prowadzącym dla Szkoły Podstawowej im. 3 Pułku Piechoty Legionów Armii Krajowej jest Towarzystwo Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką. Przekazanie prowadzenia szkoły nastąpiło na podstawie umowy i spowodowane było względami ekonomicznymi.

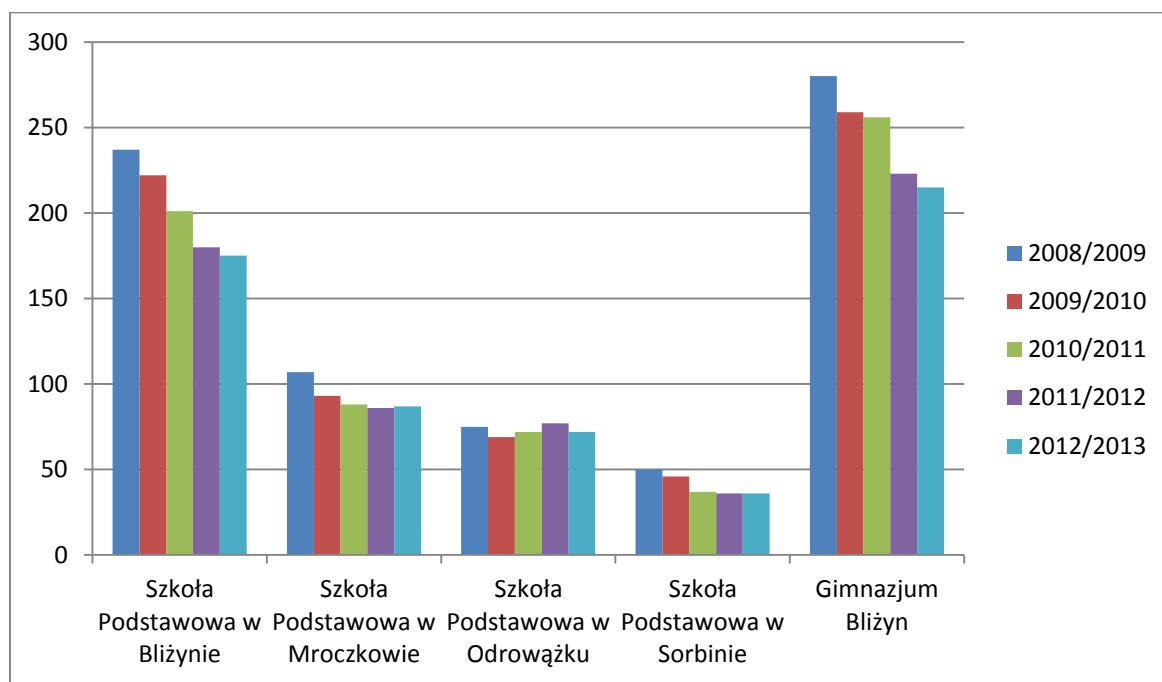
W ciągu ostatnich kilku lat odnotowywany jest stały spadek ilości uczniów w poszczególnych placówkach. Jak wynika z danych zamieszczonych w poniższej tabeli i zaprezentowanych na wykresie, największy spadek liczby uczniów odnotowuje się w Szkole Podstawowej w Bliżynie i Gimnazjum w Bliżynie.

Tabela nr 40. Liczebność uczniów w poszczególnych placówkach w okresie ostatnich 5 l.

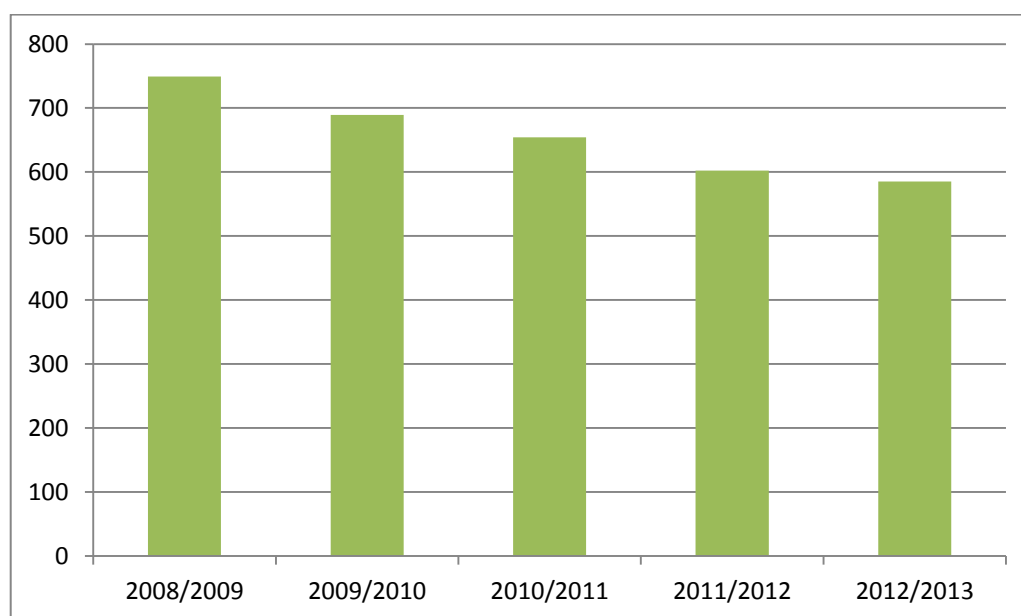
Rok	Ogółem	W tym				
		Szkoła Podstawowa w Bliżynie	Szkoła Podstawowa w Mroczkowie	Szkoła Podstawowa w Odrowążku	Szkoła Podstawowa w Sorbinie	Gimnazjum Bliżyn
2008/2009	749	237	107	75	50	280
2009/2010	689	222	93	69	46	259

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

2010/2011	654	201	88	72	37	256
2011/2012	602	180	86	77	36	223
2012/2013	585	175	87	72	36	215

Wykres nr 6 Liczebność uczniów w poszczególnych placówkach w okresie ostatnich 5 lat

Wykres nr 7 Liczba uczniów w odniesieniu do liczby mieszkańców

Utrzymanie się tendencji spadkowej ilości uczniów będzie miał wpływ na zatrudnienie nauczycieli, podział na grupy, a w przyszłości może doprowadzić do przekazania następnej szkoły do prowadzenia stowarzyszeniu.

Rada Gminy Bliżyn w dniu 27 kwietnia 2012 r. podjęła uchwałę nr XVIII/96/2012 w sprawie likwidacji z dniem 31 sierpnia 2012 r. Przedszkola w Bliżynie. Od 1 września 2012 r. opiekę nad dziećmi w wieku przedszkolnym sprawuje Przedszkole Niepubliczne w Bliżynie prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna.

Tabela nr 41. Liczba dzieci w przedszkolach (oddziałach przedszkolnych)

Rok	Ogółem	w tym	
		w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych (do 5 godzin dziennie)	Przedszkolu (powyżej 5 godzin dziennie)
2008/2009	76	76	0
2009/2010	117	117	0
2010/2011	120	60	60
2011/2012	145	86	59
2012/2013	125	59	66

W placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie gminy zatrudnionych jest w przeliczeniu na pełne etaty 76,87 nauczycieli. Przeważająca grupa zatrudnionych to nauczyciele dyplomowani, stanowi ona 75% kadry.

Tabela nr 42. Stan zatrudnienia w ostatnich 5 latach oraz stopień awansu zawodowego kadry pedagogicznej

Rok	Ogółem (w przeliczeniu na pełne etaty)	W tym				
		bez stopnia	stażysta	kontraktowy	mianowany	dyplomowany
2008/2009	84,53		1,73	9,05	18,29	55,46
2009/2010	87,66		2,00	11,15	12,61	61,90
2010/2011	81,65		1,20	7,29	9,60	63,56
2011/2012	81,08		0,20	4,84	12,14	63,90
2012/2013	76,87	2,12	1,67	3,90	11,47	57,71

Wykres nr 8 Nauczyciele wg stopnia awansu zawodowego w roku szkolnym 2012/2013

8.5 Kultura

Ośrodki kultury, muzea, organizacje kulturalne, zespoły artystyczne

Gmina Bliżyn to bardzo prężny ośrodek kulturalny, ze znakomitymi tradycjami i z ugruntowaną pozycją na kulturalnej mapie regionu świętokrzyskiego. Jest to miejsce wydarzeń kulturalnych, imprez plenerowych, kameralnych, prezentacji plastycznych.

Koordynatorem życia kulturalnego w gminie Bliżyn jest Gminny Ośrodek Kultury, w ofercie którego każdy znajdzie dla siebie coś ciekawego. W GOK działają zespoły teatralne: dziecięcy i młodzieżowy, studio piosenki, zajęcia taneczne dla dzieci, klub plastyka, zajęcia z makramy, aerobiku, języka angielskiego. GOK zaprasza m.in. na Zameczkowe Spotkania Kameralne, cykliczną imprezę podczas której prezentowane są różne gatunki twórczości. Studio Dobrego Smaku – comiesięczne spotkania, w ramach których uczestnicy odkrywają smaki z różnych zakątków świata, jak i potrawy regionalne. Różnorodne warsztaty artystyczne proponowane przez Ośrodek cieszą się popularnością nie tylko wśród bliżyńskiej społeczności. Dzień Dziecka, Sylwester pod gwiazdami, Piknik Kawalerski czy Przystań Bliżyn to imprezy plenerowe- wizytówki Bliżyna, które przyciągają kilkutysięczną publiczność.

Do kalendarza imprez od kilku lat wpisał się Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, który organizowany jest na przełomie września i października w kościele pw. św. Ludwika w Bliżynie oraz Dożynki w Sorbinie organizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką. Bliżyński Ośrodek słynie również z prężnie działającego klubu szachowego KORDIAN, który kilkakrotnie reprezentował woj. świętokrzyskie podczas ogólnopolskich finałów „Centralna Żłota Wieża”. W 2011 roku zdobywając vice mistrzostwo Polski.

Na uwagę zasługują działające przy GOK zespoły ludowe: „Sorbin”, „Kuźniczanki”, „Sobótka” oraz solista ludowy Waclaw Pejas, którzy popularyzują folklor, miejscowe zwyczaje i tradycje w kraju i zagranicą.

Zespół Ludowy Sobótka z solistą Waclawem Pejasem – powstał w 1990 roku. Zespół bierze udział w przeróżnych spotkaniach folklorystycznych, obchodach rocznicowych, dożynkach. Waclaw Pejas jest laureatem wielu konkursów i przeglądów muzycznych, sam pisze teksty piosenek.

Zespół Ludowy „Kuźniczanki” z Odrowążka powstał w 1993 r. na bazie Koła Gospodyń Wiejskich w Nowym Odrowążku, początkowo jako zespół obrzędowy prezentujący piosenki i obyczaje związane z tkactwem. Później do repertuaru zespół dołączał inne pieśni i piosenki zapamiętane z dawnych lat.

Zespół Pieśni i Tańca „Sorbin” powstał w 2000 r. ma w swoim repertuarze głównie pieśni ludowe związane z regionem świętokrzyskim, kolędy, pastorałki, pieśni religijne i patriotyczne. Zespół jest laureatem wielu konkursów i przeglądów na terenie całego kraju.

W Bliżynie funkcjonuje jedno z 3 prywatnych muzeów w województwie świętokrzyskim **Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki”** założone przez Urszulę i Grzegorza Jędrzejczyków. Działa ono na podstawie regulaminu uzgodnionego z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego 25 czerwca 2012 roku. Domek Tkaczki uczestniczy w imprezach plenerowych, na których prezentuje dawne ginące zawody, odtwarzał również dawną wioskę podczas festynu „Przystań Bliżyn – Glina i Tkanina” w 2011 r., uczestniczył w Targach Turystyki Wiejskiej Agrotavel w Kielcach w 2009 i 2010 roku, a w 2011 roku w programie telewizyjnym „Kawa czy herbata”. Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki” w Bliżynie zaprasza dzieci, młodzież i dorosłych na warsztaty tkackie i lekcje muzealne. Można nauczyć się tkać i zapoznać z procesem obróbki lnu, obejrzeć dawne stroje, sprzęty i narzędzia, nauczyć się jak złożyć krosna, przygotować osnowę i wykonywać tkaniny oraz tkać na ramach, bardkach i krosnach poziomych. Dla dzieci organizowane są zabawy i gry terenowe „Jak to ze lnem było” a dla dorosłych nauka tkania. Muzeum znajduje się w Bliżynie ul. Zafabryczna 35 i jest czynne od maja do października.

Na terenie gminy Bliżyn utworzono przy szkole podstawowej w Sorbinie izbę regionalną a w szkole w Odrowążku izbę tkaczki oraz izbę regionalną. W izbach znajduje się wiele eksponatów i przedmiotów życia codziennego dawnej wsi bliżyńskiej.

Tkactwo

Bardzo powszechną umiejętnością, traktowaną raczej jako zajęcie dodatkowe niż rzemiosło, było tradycyjne tkactwo ludowe, którym zajmowały się kobiety w wielu wsiach. Tkactwo występowało dość powszechnie jeszcze po 1945 roku. W Nowym Odrowążku tkactwem zajmuje się Leokadia Okła, Krystyna Kościelniak i Zofia Żak. Wykonują na tradycyjnych ludowych krosnach pasiaste chodniki. Uczestniczą w wystawach i konkursach. W 1997 r. tkaniny ludowe Leokadii Okły i Krystyny Kościelniak prezentowane były na wystawie finałowej podczas Ogólnopolskiego Przeglądu Tkaniny Unikatowej w Bydgoszczy. Tradycyjna tkanina lniana Krystyny Kościelniak otrzymała wyróżnienie. Leokadia Okła współpracuje z Lokalną Grupą Działania „U Źródeł”, Stowarzyszeniem RDEST, Gminnym Ośrodkiem Kultury. W utworzonej przez siebie Izbie Tkackiej pracuje z dziećmi i młodzieżą przekazując swą wiedzę młodszemu pokoleniu oraz uczestniczy w pokazach tkania na terenie województwa świętokrzyskiego. Współpracowała przy realizacji projektów edukacyjnych łączących pokolenia.

Rękodzielnictwo, rzeźba i garncarstwo

Rzeźbą zajmuje się **Władysław Berus** (ur. 22.03.1935 r.) z Mroczkowa. Prace Berusa przedstawiają głównie postaci świętych, zwierzęta i ptaki, mają rozpoznawalne, charakterystycznie opracowane szczegóły z wyraźnym acz stylizowanym zaznaczeniem form anatomicznych. Tematyka prac jest niezwykle bogata, najchętniej wypowiada się w tematach o treści religijnej i obrzędowej, ale wytwarza także zabawki z gliny i drewna. Rzeźby Władysława Berusa cieszą się powodzeniem na wystawach, festynach i kiermaszach sztuki

ludowej nie tylko w regionie świętokrzyskim, są oceniane bardzo wysoko i nagradzane.

Rędocin jest to jeden z ostatnich w Polsce autentycznych ośrodków sztuki ludowej, to wieś o wieloletnich tradycjach garncarskich. Jeszcze w połowie XX w. większość mieszkańców polskich wsi używała na co dzień glinianych naczyń wytwarzanych przez lokalnych garncarzy. Ośrodki garncarskie powstawały tam, gdzie były pokłady gliny nadającej się do wyrobu ceramiki użytkowej i lasy dostarczające opału do pieców, w których ją wypalano. Jednym z miejsc, gdzie rzemiosło to żywiło się rozwijało, był region świętokrzyski. Tereny bogate są w pokłady gliny ceramicznej, dlatego już od XV wieku notuje się powstawanie ośrodków garncarskich – Głowaczów, Ilża Mogielnica. Rędocin jest najmłodszym z nich. Gdy w danej okolicy było zbyt wielu garncarzy na potrzeby lokalnego rynku, musieli szukać pracy w innym miejscu. Tak w XIX w. powstał Rędocin, w którym osiedli rzemieślnicy z różnych stron. Zamieszkali tu garncarze z Pierzchnicy, Ćmielowa, a najwięcej z Sobkowa leżącego na północ od Chęcín. Rędocin to jeden z najsilniejszych ośrodków garncarskich w Polsce. Historia garncarstwa sięga 1880 roku za sprawą bogatych pokładów gliny ceramicznej tzw. ciąglicy, która została odkryta przy okazji poszukiwania i późniejszej eksploatacji rud żelaza, stanowiącej surowiec dla działających wówczas w pobliżu zakładów hutniczych. Dodatkowo bogactwo opału w postaci różnych gatunków drewna, w tym przede wszystkim dębowego i bukowego, pozwoliło na rozwinięcie się garncarstwa.

W Rędocinie powstaje ceramika glazurowana i zgrzebna biskwitowa. Jedną z cech charakterystycznych dla ośrodka jest bogate użycie polew, krągłe kształty i perfekcyjne wykonanie, a także wykonywanie ceramiki figuralnej. Drewniane domy zbudowano po jednej stronie drogi, a piece do wypalania po drugiej, w pewnym oddaleniu od zagród. Jeszcze w latach 70. XX w. pracowało tutaj kilkunastu garncarzy produkujących głównie na potrzeby "Cepelii". Najstarszy czynny warsztat znajduje się w drewnianym budynku stojącym przy drodze na początku wsi. Zbudował go Andrzej Rokita około 1900 roku.

Dziś w Rędocinie działa trzech garncarzy Henryk Rokita, jego syn Wiesław oraz Jarosław Rodak, wykonują oni tradycyjne naczynia - garnki, misy, talerze, dzbanki.

Nestorem ośrodka jest **Henryk Rokita**, toczący na kole przepiękne naczynia użytkowe i dekoracyjne a także rzeźbiący w glinie bogate tematy sakralne i świeckie. ur. w 1930 r. syn garncarza Andrzeja Rokity. Wyrobem naczyń ceramicznych dekoracyjnych zajmuje się od 1950 roku, a rzeźbą ceramiczną o tematyce sakralnej od 1954 roku. Jego specjalnością są naczynia użytkowe: dzbany, wazony, dwojaki, misy, bańki, donice, które powstają w jego pracowni do dziś . Wzory naczyń i stosowane zdobnictwo są zgodne z miejscową tradycją.

Następcą Henryka Rokity jest jego syn Wiesław Rokita, który pracuje w warsztacie ojca. Henryk Rokita z racji wieku toczy na kole coraz rzadziej natomiast bierze udział w wystawach na które często jest zapraszany. Prezentacje na imprezach, festynach, są głównym sposobem oferowania wyrobów Henryka Rokity, mającym zresztą dawną tradycję, odkąd funkcjonują Jarmarki Sztuki Ludowej w Ilży.

Wyroby garncarzy z Rędocina znane są w całym kraju i w Europie; skutkiem sławy są ciągle wizyty przedstawicieli mediów, szkół artystycznych, muzeów, kolekcjonerów niedawno wypożyczył koło garncarskie i naczynia jako rekwizyty do powstającego właśnie komediowego filmu w reżyserii Juliusza Machulskiego „Kołysanka”.

Jarosław Rodak ur.1947 r. Od 1974 roku zajmuje się garncarstwem. Formy wykonywane przez niego to dzbanki, garnki, dwojaki, buńki, które są szkliwione charakterystycznymi polewami dla ośrodka rędocińskiego w kolorze zielonym i brązowym. Z gliny tworzy głównie figury świętych za które był wielokrotnie nagradzany, również małe formy gliniane – ptaszki, skarbonki. Rzeźby pokrywane są polewą zieloną i brązową.

Na terenie gminy Bliżyn mieszka wiele osób zajmujących się rękodziełem, jedną z nich jest **Janina Kołek** z Sorbina, od dzieciństwa robi na drutach, szydełku, haftuje krzyżkami. Wykonuje plastykę obrzędową, jest opiekunką Izby Regionalnej w Sorbinie. Jest autorką wieńców dożynkowych. Wielokrotnie nagradzana w konkursach, promuje gminę Bliżyn na terenie kraju i poza nim.

Ginące zawody – rymarz, siodlarz

Stanisław Paszkiel, wachmistrz Kawalerii Ochotniczej, kawaler oficerskiej odznaki pamiątkowej 13. Pułku Ułanów Wileńskich. Odznaczony tatarskim Medalem Dżelal ed Dina. Instruktor wyszkolenia kawaleryjskiego Kieleckiego Szwadronu Kawalerii, hodowca koni, pasjonat historii i kolekcjoner wyposażenia kawaleryjskiego, od kilkunastu lat wykonuje i kolekcjonuje siodła, strzemiona, munsztuki oraz inne elementy końskiej uprzęży. Stanisław Paszkiel posiada unikatową kolekcję siodeł.

Twórcy profesjonalni

Z gminą Bliżyn związani są profesjonalny twórcy Urszula Jędrzejczyk, Justyna Reguła i Paweł Osóbka.

Urszula Jędrzejczyk, artystka plastyczka zajmuje się fotografią, tkaniną, malarstwem i książką artystyczną. W 2007 roku otrzymała roczne stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego a w 2011 r. honorową odznakę „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Prace w zbiorach: Muzeum Rzemiosła w Krośnie, Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, w St. Stephen Museum i City Gallery Collection Deak Székesfehérvár Węgry oraz osób prywatnych.

Justyna Reguła- Ukończyła Wydział Rękodzieła Artystycznego na Małopolskim Uniwersytecie Ludowym we Wzdowie i wychowanie plastyczne na Politechnice Radomskiej. Od wielu lat wykonuje ikony. Miała już wiele wystaw zbiorowych i indywidualnych, między innymi w Konstancinie, Kielcach, Radomiu, Połańcu, Warszawie, Ostrowcu Świętokrzyskim a także w Sztokholmie. Jej prace znajdują się w wielu kolekcjach prywatnych.

Paweł Osóbka w latach 1999-2008 studiował na wydziale Malarstwa i Rzeźby, kierunku Rzeźba na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Uprawiane dyscypliny: rzeźba, rysunek, malarstwo, grafika, instalacje.

Produkty regionalne

Gmina Bliżyn posiada dwa produkty regionalne wpisane na listę produktów tradycyjnych. **Piernik z żytniej mąki** wpisany w 2007 r. w kategorii wyroby piekarnicze i cukiernicze. Był tradycyjnym ciastem charakterystycznym dla wsi Projęcin, obecnie Nowy Odrowążek w gminie Bliżyn, oraz przyległości. Piernik był świątecznym przysmakiem i zgodnie z miejscowym obyczajem musiał być wypiekany na święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc, Zielone Świątki i wesela. Pieczono go zazwyczaj w piecach chlebowych obok chleba lub innych ciast.

Gryska z Bliżyna wpisana w 2010 r. w kategorii wyroby piekarnicze i cukiernicze. To rodzaj pszennego pieczywa o prostokątnym lub owalnym i wydłużonym kształcie. Na przekroju widoczne pęcherzyki powietrza charakterystyczne dla ciasta drożdżowego, posiada smak pieczywa pszennego z lekko słodkawym posmakiem

8.5 Sport i rekreacja

Baza sportowo – rekreacyjna na terenie gminy Bliżyn w ostatnich latach systematycznie się powiększała. Szczególny nacisk położony został na budowę kompleksu boisk „Orlik 2012”, które powstały przy budynkach szkolnych w Bliżynie i Mroczkowie. Umieszczenie ich miało na celu stworzenie dobrych warunków do prowadzenia lekcji wychowania fizycznego, ale również pozwala na ich wykorzystywanie w godzinach popołudniowych przez miejscową społeczność.

Bogata i różnorodna oferta imprez sportowych i rekreacyjnych organizowanych na terenie gminy ma za zadanie zachęcić mieszkańców do aktywnego w nich uczestnictwa.

Cyklicznymi rozgrywkami sportowymi organizowanymi na terenie gminy są:

- Gminna Liga Piłki Nożnej,
- Turniej Tenisa Ziemnego,
- Turniej Tenisa Stołowego,
- Turniej Siatkówki Piłkowej,
- Turniej Szachowy.

Ponadto co roku Bliżyńskie Stowarzyszenie Cyklistów organizuje przy współpracy gminy Bliżyński Rajd Rowerowy.

Przewiduje się wprowadzenie do kalendarza cyklicznych imprez sportowych Triathlonu (pływanie, rower, biegi) i Gminnej Ligi Piłki Piłkowej.

Baza sportowa w gminie Bliżyn:

- 1) Boisko Orlik przy Zespole Szkół w Bliżynie,
- 2) Boisko Orlik przy Szkole Podstawowej w Mroczkowie,
- 3) Sołtyków- boiska do piłki siatkowej i mini piłki nożnej, plac zabaw dla dzieci oraz altana z grillem,

- 4) Bliżyn - amfiteatr, dwa boiska do piłki plażowej, plac zabaw , altana z grillem,
- 5) Brzeście - altana , boisko do piłki siatkowej oraz plac zabaw,
- 6) Gilów , Górki , Wołów- boisko do piłki siatkowej, plac zabaw , altana z grillem,
- 7) Mroczków - altana z grillem,
- 8) Zbrojów - boisko do piłki siatkowej, plac zabaw oraz altanę z grillem,
- 9) Sorbin -scena widowiskowa z widownią,
- 10) Płaczków- boisko do piłki nożnej i siatkowej, plac zabaw i altana z grillem,
- 11) Ubyszów- boisko do piłki nożnej i siatkowej, plac zabaw, altana z grillem.

9. Mienie komunalne

Mienie komunalne - zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym, własność gminy oraz inne prawa majątkowe należące do gminy, związków do których należy dana gmina.

Nabywanie mienia komunalnego przez gminę następuje:

1. na podstawie ustawy,
2. przez przekazanie gminie mienia w związku z utworzeniem lub zmianą granic gminy,
3. w wyniku przekazania przez administrację rządową - w drodze rozporządzenia,
4. w wyniku własnej działalności gospodarczej,
5. przez inne czynności prawne,
6. w innych przypadkach określonych odrębnymi przepisami,

Mienie komunalne stan na 31 grudnia 2012 r.

Grupa 0 – Grunty

Podgrupa 01- użytki rolne - powierzchnia ogółem: 28,5589 ha- wartość 260400,50 zł

w tym:

Rodzaj 010- grunty orne powierzchnia- 16,2510 ha, wartość-131416,50 zł

Rodzaj 012- łąki powierzchnia- 5,6824 ha, wartość- 66814,00 zł

Rodzaj 013- pastwiska powierzchnia – 6,6255 ha, wartość- 62170,00 zł

Grupa 0- Grunty

Podgrupa 02- grunty leśne

Rodzaj – 020- lasy powierzchnia- 1,6628 ha, wartość- 41570 zł

Grupa 0- Grunty

Podgrupa 03- grunty zabudowane i zurbanizowane

Rodzaj- 032 tereny zabudowane inne , powierzchnia – 13,0353 ha- wartość 424801,32 zł

Grupa 0- Grunty

Podgrupa 03- grunty zabudowane i zurbanizowane

Rodzaj- 033- zurbanizowane tereny niezabudowane powierzchnia- 18,4408 ha, wartość 1152538,49 zł

Grupa 0- Grunty

Podgrupa 03 – grunty zabudowane i zurbanizowane

Rodzaj 036- tereny komunikacyjne powierzchnia – 16, 5946 ha, wartość- 383486,44 zł

Grupa 0- Grunty

Podgrupa 06- nieużytki

Rodzaj – 060- nieużytki powierzchnia- 1,2047 ha- wartość 9423,00 zł

Grupa 0-Grunty

Podgrupa 07- wody

Rodzaj 070- rowy powierzchnia – 0,3537 ha- wartość 28874 ,40 zł

Powierzchnia ogółem mienia komunalnego: 79,8508 ha,

Wartość ogółem mienia komunalnego: 2301094, 15 zł

10. Działalność gospodarcza

10.1 Charakterystyka działalności kluczowych zakładów i firm usługowych

Na terenie gminy funkcjonują przedsiębiorstwa o znaczeniu lokalnym i ponad lokalnym. Brak jest dużych zakładów przemysłowych, głównie ze względu na rolniczy i leśny charakter gminy. Najwięcej przedsiębiorstw zlokalizowanych jest na terenie miejscowości Bliżyn. Są to firmy: produkcja wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka i słomy oraz sklepy z artykułami spożywczymi, chemicznymi i przemysłowymi. W Mroczkowie działają głównie firmy produkcyjne i usługowe: produkcja barwników, pigmentów, farb i lakierów, usługi noclegowe oraz związane z turystyką.

Tabela nr 43. Zestawienie podmiotów gospodarczych prowadzących większą działalność gospodarczą w gminie Bliżyn

	LP	NAZWA ZAKŁADU I ADRES	RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI
H A N D E L P R O D U K C J A	1	Fischer Automotive One Sp. z o.o. Wioletta Dziwok Mroczków 4a 26-120 Bliżyn	Hurtownia części samochodowych , farb i lakierów, galanterii budowlanej
	2	ZPUH „NOFAR” Józef Nowak Mroczków 4 26-120 Bliżyn	Produkcja barwników i pigmentów
	3	PRH Stanisław Mączka i Syn ul. Staszica 16 26-120 Bliżyn	Obróbka mechaniczna elementów metalowych (części do samochodów)
	4	Zakład Stolarski Katarzyna Rut ul. Zafabryczna 32 26-120 Bliżyn	Produkcja gotowych parkietów podłogowych
	5	PPUH AKG Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 105 26-220 Stąporków (firma prowadzi działalność na	Produkcja wyposażenia karetek pogotowia (łóżka metalowe), mieszalników do tynku, części samochodowych; lakiernia

	terenie gminy Bliżyn, w miejscowości Górki)	samochodowa
6	Zakład Obróbki Kamienia – Kopalnia SOSNOWICA Kopcie 1 26-120 Bliżyn	Kamieniarstwo artystyczne, nagrobkowe, budowlane i inne formy użytkowe.
7	Zakład Elektryczny ZELKO Jarosław Kowalczyk ul. Staszica 26-120 Bliżyn	Wykonywanie instalacji elektrycznych
8	WD Consulting i Usługi Wioletta Dziwok Mroczków 4a 26-120 Bliżyn	Obiekty noclegowe, turystyczne i miejsca krótkiego zakwaterowania, jazda konna
9	Przerób i konserwacja drewna. Usługi transportowe samochodem ciężarowym – Odrowążek	Przerób drewna. Transport samochodowy – Odrowążek 108A
10	Produkcyjno-Usługowy Zakład Stolarski ul. Kościuszki 136 26-120 Bliżyn	Produkcja wyrobów stolarskich, ciesielskich, z korka, słomy.

W miejscowościach: Mroczków, Płaczków, Gilów, Odrowążek, Nowy Odrowążek, Kucębów, Kopcie, Bliżyn, Wojtyniów, Ubyszów działają sklepy z przewagą artykułów spożywczych, przemysłowych i chemicznych. W Bliżynie istnieją trzy placówki gastronomiczne, dwie sezonowe nad zalewem oraz dwa banki.

W ewidencji działalności gospodarczej gminy w latach 2009 – 2013 zarejestrowano łącznie 1 319 podmiotów gospodarczych. W podziale na poszczególne lata przedstawia się to następująco:

Rok 2009 - 351

Rok 2010 - 346

Rok 2011.- 312

Rok 2012 - brak danych

Stan na 04.07.2013 r.- 310

10.2 Rolnictwo

Gmina Bliżyn zalicza się do grupy gmin obszarów województwa świętokrzyskiego, na których rolnictwo jest na bardzo niskim poziomie, mało dochodowe ze względu na niską bonitację gleb, ale jest głównym działem gospodarki (poza funkcją leśną) i stanowi podstawowe źródło utrzymania miejscowej ludności. Produkcja roślinna w gminie nastawiona jest głównie na zapotrzebowanie własnych gospodarstw. W produkcji rolniczej gmina na tle województwa wypada bardzo słabo. Bardzo niska jest obsada bydła. Warzywnictwo i sadownictwo spełniające w regionie świętokrzyskim ważną rolę gospodarczą odgrywa w

gminie rolę marginalną. Wśród zewnętrznych uwarunkowań rozwoju podstawową szansę intensyfikacji rolnictwa (zwłaszcza w okresie perspektywicznym) stwarza położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie chłonnego rynku zbytu, jakim są północne miasta aglomeracji kieleckiej. Gospodarka rolno – hodowlana powinna być nastawiona na produkcję mleka, mięsa i warzyw – dla zaspokojenia własnych potrzeb, a także rynków miejskich.

Gmina Bliżyn posiada niekorzystne warunki glebowe. Na obszarze gminy dominują gleby słabe, wytworzone na piaskach, piaskach ze żwirem oraz piaskach gliniastych, co definiuje ich niewielką żyzność. Są to: gleby bielcowe (wylugowane i kwaśne), bagienne (gleje, torfy murszowe i murszowate), aluwialne (mady), rędziny. Istniejące warunki przyrodnicze, a zwłaszcza słabe gleby nie sprzyjają rozwojowi rolnictwa, korzystne są natomiast dla funkcji leśnej.

11. Turystyka

11.1 Warunki przyrodniczo - krajobrazowe

Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne piesze, rowerowe oraz szlak konny.

Pieszny szlak czarny - Sołtyków – Bliżyn – o długości: 10,5 km

Sołtyków, Mroczków (1,5), Rezerwat Ciechostowice – węzeł szlaków (4,0) (szlak łączy się ze szlakiem niebieskim Kuźniaki - Pogorzałe im. S. Malanowicza oraz z zielonym Rezerwat Ciechostowice - Przysucha), Ubyszów (8,0), Bliżyn PKP, PKS (10,5) (z tego miejsca rozpoczyna się szlak zielony Bliżyn - Zagnańsk)

Pieszny szlak zielony - Bliżyn – Zagnańsk o długości 24,5 km

Bliżyn PKP, Piekło Dalejowskie (3,7), Pomnik Przyrody Brama Piekielna (5,0), Rezerwat Dalejów (7,5) (początek szlaku czarnego Dalejów – Suchedniów), Rezerwat Świnia Góra (12,0), Jasiów, Janaszów (21,5), Dąb Bartek (22,5), Zagnańsk PKP (24,5).

Pieszny szlak czerwony - Rezerwat Diabla Góra – Łączna o długości: 97 km

Rezerwat Diabla Góra, Starzechowice PKS (12,0), Machory, Maleniec PKS (22,0), Ruda Maleniecka PKS (31,0), Cieklińsko, Sielpia Wielka (42,0), Miedzierz, Wąsosz Stara Wieś, Czarna, Czarniecka Góra (63,0), Stąporków, Hucisko, Gosań, Nowy Odrowążek, Odrowążek (76,5), Kopcie, Szałas (82,0), Zalezienka (93,5), Łączna (97,0)

Rowerowy szlak niebieski Berlin - Lwów (odcinek świętokrzyski) - świętokrzyski odcinek szlaku liczy sobie 296,6 km i wiedzie przez powiaty: sandomierski, opatowski, ostrowiecki, starachowicki, skarżyski przez gminę Bliżyn.

Rowerowy Szlak Pielgrzymkowy „Miejsc Mocy” (żółty) – (na terenie gminy odcinek: Ubyszów – Bliżyn – Sorbin – Nowki)

Rowerowy szlak zielony: Skarżysko – Kamienna – Zagórze – Bugaj – Dalejów – Zbrojów – Płaczków Piechotne – Mroczków – Redocin – do źródeł Kamiennej (Biały Stok)

Rowerowy szlak czarny -wokół Gminy Bliżyn

Świętokrzyski Szlak Konny (odcinek Brzeście – Gostków – Odrowążek – Ieśniczówka Świnia Góra)

Szlak Architektury Drewnianej Woj. Świętokrzyskiego wiodący przez miejscowości Bliżyn i Mroczków, gdzie znajdziemy zabytkowe kościoły usytuowane w dolinie rzeki Kamiennej.

W trakcie realizacji jest pieszy „**Piekielny Szlak**”, licząca 250 km trasa turystyczna, która przebiegać będzie przez obszar gmin Bliżyn, Gowarczów, Końskie, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków, Białaczów, Paradyż i Żarnów, położonych na terenie województw łódzkiego i świętokrzyskiego. Trasa „Piekielnego szlaku” połączy rezerwy o charakterystycznych nazwach, pomniki przyrody oraz zabytki techniki, związane z odlewnictwem i przekuwaniem żelaza oraz wiele innych ciekawych miejsc, zabytków i atrakcji.

11.2 Środowisko kulturowe

Na terenie gminy znajduje się szereg zabytkowych obiektów architektury i budownictwa stanowiących pozostałości historycznie ukształtowanej zabudowy, posiadającej cenne walory kompozycyjno-przestrzenne i architektoniczne. Część z nich została wpisana w całości lub w części do rejestru zabytków. Poniżej przedstawiono spis tych obiektów wraz z ich numerem wpisu do rejestru. Obiekty te podlegają bezwzględnej ochronie w zakresie określonym w poszczególnych decyzjach dotyczących wpisu.

Na terenie gminy znajdują się również obiekty posiadające walory historycznej zabudowy wytypowane do ochrony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, znajdujące się wcześniej w tzw. spisie zabytków województwa.

Najważniejszymi zabytkowymi obiektami są :

Kościół parafialny p.w. św. Ludwika w Bliżynie wybudowany w latach 1896-1900 z kamienia ciosowego neogotyckiego o układzie trzynawowym, według projektu arch. Antoniego Hutten – Czapskiego. nr rej.: A.271 z 27.04.2009

Kościół p.w. św. Zofii w Bliżynie z 1818 r., jego fundatorem był Jacek Potkański, dziedzic dóbr Bliżyna. Do 1887 r. kościół ten pełnił funkcje kaplicy dworskiej. nr rej.: A.791/1 z 23.03.1957 i z 15.06.1967

- cmentarz rodowy przy kościele, 2 poł. XIX, nr rej.: A.791/2-3 z 25.05.2012

- ogrodzenie, mur., 3ćw. XIX, nr rej.: j.w.

Modrzewiowy **kościół pod wezwaniem św. Rocha** wzniesiono w 1820 roku. W sąsiedztwie kościoła znajduje się dzwonnica drewniana z 1950 roku. Jak głosi legenda, na początku XIX wieku na tym terenie panująca epidemia cholery skłoniła mieszkańców do postawienia kościoła, jako wotum wdzięczności, za ocalenie życia. Nr rej.: A.793 z 27.04.2009

Zespół pałacyku Platerów w Bliżynie- wybudowany ok. 1870 r., przebudowany w 1976 r., obecnie siedziba Gminnego Ośrodka Kultury.

- pozostałości zespołu pałacowego, nr rej.: A.792/1-2 z 11.12.1957 i z 7.03.2013 :
  - oficyna „zameczek neogotycki”, 1 poł. XIX
  - pozostałości parku, 2 poł. XIX-XX

W latach okupacji na terenie gminy Bliżyn działało szereg oddziałów partyzanckich GL-AL i AK. W bliżyńskich lasach doszło do wielu walk z hitlerowcami. W 1943r walczył na terenie gminy oddział „Oseta”, oddział AK Waldemara Szwieca „Robota”. Latem 1944r. koncentrowały się tu niektóre pododdziały 2 Dywizji AK, w sierpniu i we wrześniu jednostki AL. W dniach 16-19 września 1944r. doszło do bitwy partyzantów AL - X, XI i części I Brygady, na Świniej Górze, z której partyzanci wyszli zwycięsko.

W Bliżynie hitlerowcy założyli obóz dla radzieckich jeńców wojennych, który pod koniec okupacji przekształcono w filię Majdanka i więziono w nim Polaków i Żydów. Miejsca bitew oraz miejsca martyrologii mieszkańców i patriotów, zostały upamiętnione pomnikami i obeliskami, stanowiącymi miejsca pamięci działań wojennych i wydarzeń historycznych.

Do walorów turystycznych należy zaliczyć, obiekty zabytkowe takie jak: pozostałości Zespołu odlewni żeliwa oraz szereg domów mieszkalnych i budynków gospodarczych z pierwszej połowy XX wieku.

Poza tym są pamiątki historyczne w postaci: pomnika pomordowanych w 1940 r. patriotów polskich na Brzasku we wsi Zagórze i Cmentarza Żołnierzy Radzieckich w Wojtyniowie, zamordowanych w obozie jenieckim w Bliżynie oraz pomnik króla Władysława Jagiełły.

- **Bliżyn – mogiły ofiar wojny**, 1939, 1943-1944, położone na cmentarzu katolickim;
- **Bliżyn – pomnik ofiar II wojny światowej**, przy drodze, na skwerze, przy osiedlu mieszkaniowym, w ogrodzeniu z żelaznych prętów i siatki w kątownikach, poświęcony pamięci zamordowanym obywatelom polskim i żołnierzom radzieckim w obozie koncentracyjnym w Bliżynie oraz poległym żołnierzom AL, AK i BCh w walce z hitlerowskim okupantem w latach 1939-1945;
- **Puszcza Świętokrzyska** - w rejonie rezerwatu Świnia Góra – miejsce bitwy i pomnik upamiętniający poległych w zwycięskiej bitwie, oddziałów Armii Krajowej i Kompanii Ochrony Sztabu Obwodu z hitlerowską ekspedycją przeciwpartyzancką, w dniach 16-19 września 1944 r.;
- **Mroczków – mogiły ofiar wojny** 1944, 1945, położone na cmentarzu katolickim;
- **Wojtyniów – cmentarz radzieckich jeńców wojennych** 1941-1943, w lesie, przy drodze w kierunku Świniej Góry, ok. 1 km od centrum Bliżyna. Zawiera 24 kwatery;
- **Zagórze (Brzask)** – zbiorowa mogiła masowo rozstrzelanych w dniu 29 czerwca 1940 r. patriotów polskich z rejonu Iłży i Starachowic;

Dużym atutem gminy są walory geograficzne, wynikające z położenia gminy, lasy bogate w zwierzynę i runo leśne są ważnym elementem przyciągającym turystów i stanowiącym o atrakcyjności gminy Bliżyn dla ludzi z aglomeracji miejskich. Ponadto w Gminie Bliżyn na uwagę zasługuje **Kamieniołom w Gostkowie** składający się z 3 dużych, leżących obok siebie i kilku małych wyrobisk. W środkowym wyrobisku można na jednej ze ścian rozpoznać ślady po kominie krasowym; czyli pionowym lub bardzo stromym,

biegnącym w górę odcinku jaskini, o zamkniętym przekroju, bez możliwości dalszego przejścia. W obrębie kamieniołomu (prawdopodobnie w najbardziej na zachód wysuniętym wyrobisku) leży niedostępna już dziś jaskinia, której większość otworów została zasypiana. Ciekawostką zachęcającą do odwiedzenia gminy Bliżyn są odnalezione w kopalni gliny na pograniczu gminy jaja dinozaurów oraz inne skamieliny z tego okresu.

11.3 Infrastruktura turystyczna

Zalew na rzece Kamiennej – z 2012 r., jest jednym z najnowocześniejszych zbiorników wodnych w woj. świętokrzyskim. Zalew o powierzchni 10,34 ha, z kąpieliskiem, pomostami, plażą oraz brodzikiem dla dzieci. Przy zbiorniku wybudowano plac zabaw, boisko do piłki plażowej, amfiteatr i altanę z grillem.

Na terenie gminy istnieją zorganizowane miejsca integracji w skład, których wchodzi altana z grillem, boisko oraz plac zabaw służące mieszkańcom w celach rekreacyjnych i sportowych.

Bazę noclegową zapewnia Ośrodek Jesienne Liście z Bliżyna oraz Ośrodek Szkoleniowo-Jeździecki z Mroczkowa. Ośrodek Jesienne Liście zapewnia również bazę gastronomiczną. Do dyspozycji osób przebywających czasowo na terenie gminy jest 5 gospodarstw agroturystycznych, zlokalizowanych w Brześciu, Sobótce, Wołowie, Wojtyniowie. Gospodarstwa oferują swoim gościom miejsca noclegowe oraz wiele różnych form spędzania wolnego czasu: rajdy konne, wycieczki piesze, możliwość skorzystania z rowerów, wieczory przy kominku i grill. Ponadto turyści mogą korzystać z kuchni regionalnej i produktów ekologicznych.

Na terenie gminy działają trzy ośrodki jazdy konnej:

„Stajnia Jagielka” z Brześcia - prowadzi zajęcia hipoterapeutyczne i rekreacyjne dla dzieci i młodzieży oraz obsługuje działania turystyki konnej. Pomaga poprawiać jakość życia osób niepełnosprawnych poprzez terapię za pomocą konia. Terapia przybiera postać indywidualnych zajęć psychopedagogicznych, fizjoterapeutycznych. Stajnia Jagielka organizuje też wyprawy po przepięknych Górach Świętokrzyskich pod czujnym okiem przewodnika PTTK.

„Stajnia pod dębami” z Bliżyna oferuje naukę jazdy konnej, rajdy konne, kuligi, jazdę na nartach za koniem, ogniska i grille.

„Lucky 5 Ranch” w Mroczkowie to Ośrodek Szkoleniowo-Jeździecki w Stylu West, przy którym działa Mała Liga Jeździecka w stylu West. Dysponuje 3 pokojami dwuosobowymi z łazienkami, telewizorami i Internetem każdy. Dwa z nich mogą być wykorzystane jako pokoje 3 osobowe i posiadają balkon. Ośrodek proponuje naukę i doskonalenie jazdy konnej dzieci, młodzieży i dorosłych, organizację rekreacyjnych rajdów konnych, szkolenie koni, organizację szkoleń, wypożyczenie krytej ujeżdżalni oraz salki szkoleniowej wraz zapleczem pod potrzeby szkoleń zewnętrznych.

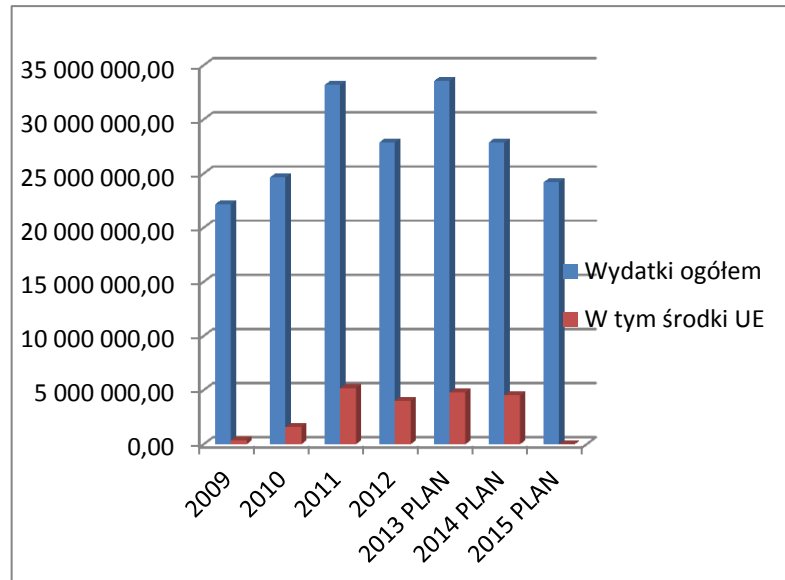
12. Budżet Gminy

12.1 Dochody gminy

Dochody bieżące Gminy Bliżyn na przełomie lat 2009 do 2012 kształtowały się na podobnym poziomie, natomiast dochody majątkowe ulegały zwiększeniu, głównie z tytułu otrzymywanych środków z Unii Europejskiej na zadanie „Odbudowa i rozbudowa zalewu w Bliżynie” oraz „Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie”. W latach 2013 do 2014 przewiduje się budowę kolejnego etapu kanalizacji i w związku zaplanowane zostały również dochody majątkowe ze środków Unii Europejskiej.

Tabela nr 44. Dochody gminy

	2009	2010	2011	2012	2013 PLAN	2014 PLAN	2015 PLAN
Dochody ogółem	20 032 942,62	22 674 612,95	26 468 902,77	26 853 398,46	28 963 603,21	29 081 586,70	26 028 612,70
w tym środki z UE	262 827,33	3 145 984,92	4 895 427,19	5 365 799,68	4 822 434,83	3 381 890,50	0,00
Dochody bieżące	18 731 597,43	19 937 301,25	21 067 264,84	22 225 556,67	23 828 380,21	25 279 696,20	25 798 612,70
- w tym UE	134 799,38	414 560,73	882 774,23	1 162 186,46	639 711,83	0,00	0,00
Dochody majątkowe	1 301 345,19	2 737 311,70	5 401 637,93	4 627 841,79	5 135 223,00	3 801 890,50	230 000,00
- w tym ze sprzedaży majątkowe	355 401,00	5 550,40	260 150,00	154 908,40	850 000,00	500 000,00	50 000,00
- w tym UE	128 027,95	2 731 424,19	4 012 652,96	4 203 613,22	4 182 723,00	3 381 890,50	0,00

Wykres nr 9 Udział środków z UE w dochodach ogółem

Tabela nr 45. Dochody bieżące w rozbiciu na źródła ich pozyskiwania

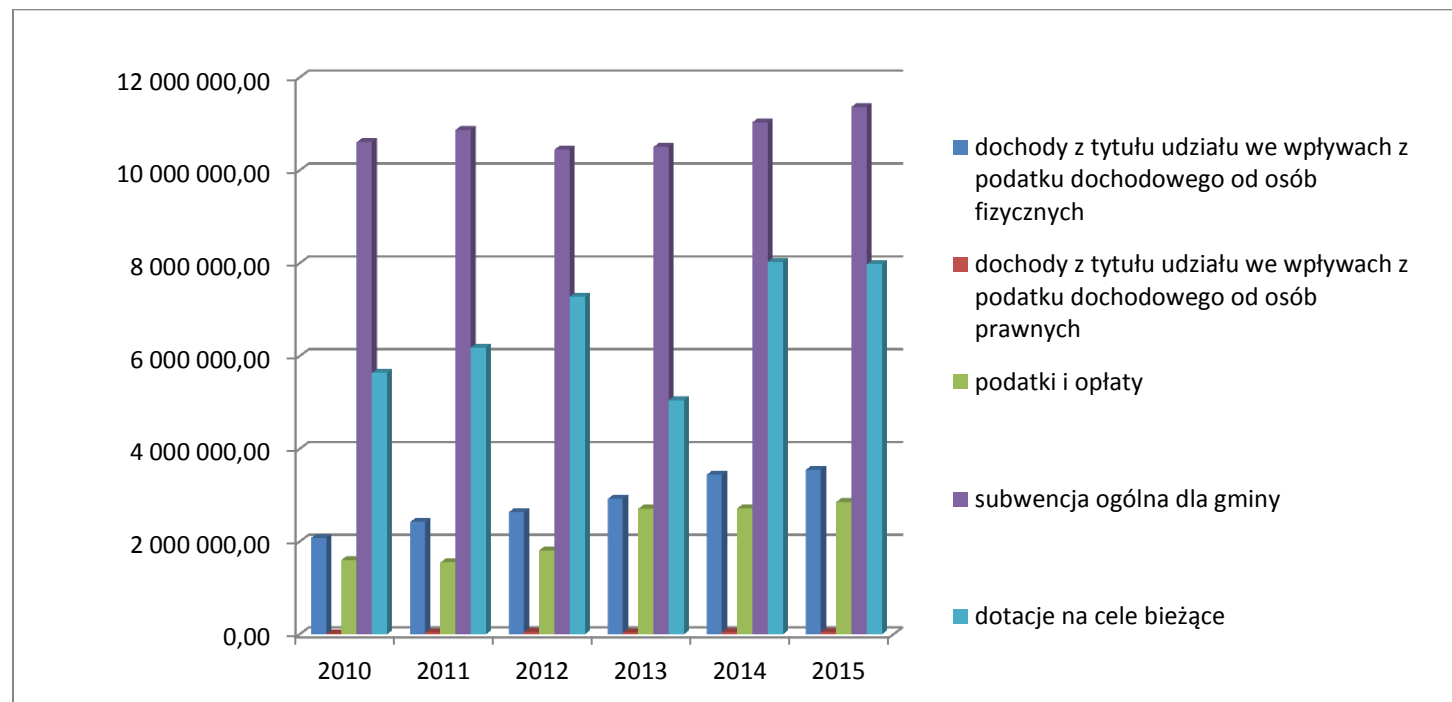
	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody bieżące	19 937 301,25	21 067 264,84	22 225 556,67	23 828 380,21	25 279 696,20
w tym:					
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	2 077 684,00	2 420 263,00	2 635 099,00	2 921 056,00	3 444 046,00

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	11 825,73	38 339,34	50 954,25	40 000,00	50 000,00
podatki i opłaty	1 605 119,13	1 550 492,49	1 811 436,18	2 708 857,00	2 717 610,00
subwencja ogólna dla gminy	10 605 536,00	10 871 252,00	10 447 351,00	10 502 759,00	11 034 664,00
dotacje na cele bieżące	5 637 136,39	6 186 918,01	7 280 716,24	5 051 348,21	8 033 376,20

Największy udział w dochodach bieżących stanowi subwencja dla gminy, na którą składa się subwencja ogólna, oświatowa i wyrównawcza, znaczny udział posiadają również dotacje na zadania bieżące w szczególności dotacja na projekty współfinansowane ze środków unijnych prowadzone przez jednostki samorządu / GOPS, Szkoła Odrowążek, Szkoła Sorbin, Zespół Szkół Bliżyn/.

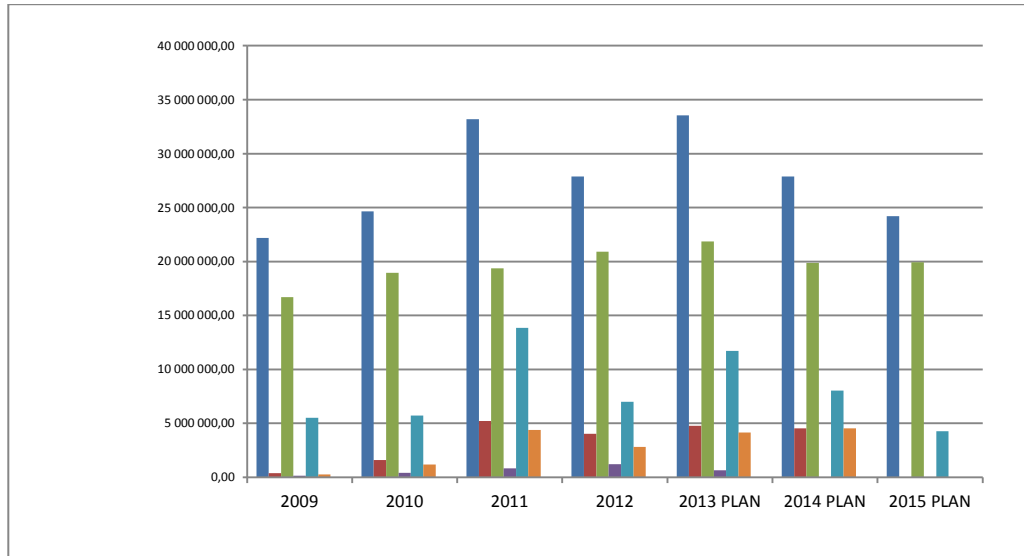
Wykres nr 10 Dochody według rodzajów

12.2 Wydatki z budżetu gminy

Wydatki bieżące Gminy Bliżyn w latach 2009-2012 oraz zakładane na lata 2013-2015 kształtują się na podobnym poziomie, zmianie ulegają natomiast wydatki majątkowe. Najwięcej inwestycji wykonanych zostało w roku 2011, co przedstawia wykres nr 4. W roku 2013 i 2014 największy nacisk postawiono na wybudowanie II etapu kanalizacji na terenie gminy i jest to inwestycja pochłaniająca większość środków.

Tabela nr 46. Wydatki Gminy Bliżyn w latach 2009-2015

	2009	2010	2011	2012	2013 PLAN	2014 PLAN	2015 PLAN
Wydatki ogółem	22 177 799,28	24 653 673,45	33 192 977,16	27 886 805,76	33 559 145,99	27 881 586,70	24 193 612,70
W tym środki UE	380 113,58	1 577 710,81	5 199 191,39	4 021 644,38	4 776 178,23	4 522 022,59	0,00
Wydatki bieżące	16 685 069,29	18 951 971,62	19 359 377,54	20 905 406,70	21 841 590,56	19 859 848,70	19 923 943,00
- w tym UE	128 027,95	410 348,76	817 204,00	1 208 065,70	644 559,23	0,00	0,00
Wydatki majątkowe	5 492 729,99	5 701 701,83	13 833 599,62	6 981 399,06	11 717 555,43	8 021 738,00	4 269 669,70
- W tym z UE	252 085,63	1 167 362,05	4 381 987,39	2 813 578,68	4 131 619,00	4 522 022,59	0,00

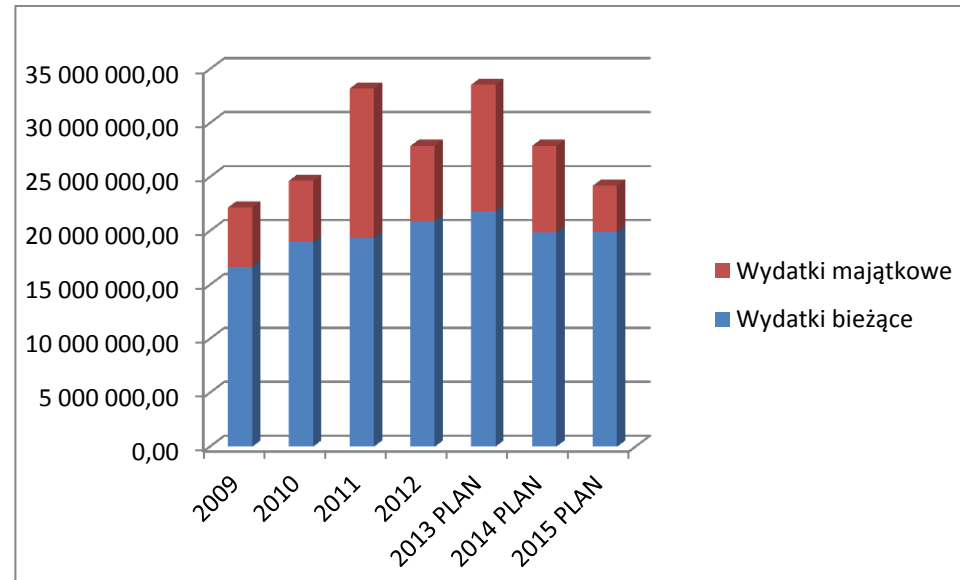
Wykres nr 11. Udziel wydatków dofinansowanych z UE w wydatkach ogółem

Tabela nr 47. Udziel wydatków bieżących i majątkowych w wydatkach ogółem

	2009	2010	2011	2012	2013 PLAN	2014 PLAN
Wydatki bieżące	16 685 069,29	18 951 971,62	19 359 377,54	20 905 406,70	21 841 590,56	19 859 848,70
Wydatki majątkowe	5 492 729,99	5 701 701,83	13 833 599,62	6 981 399,06	11 717 555,43	8 021 738,00

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Wydatki ogółem	22 177	24 653	33 192	27 886	33 559	27 881
	799,28	673,45	977,16	805,76	145,99	586,70

Wykres nr 12 Wydatki majątkowe i bieżące

W roku 2012 większość wydatków przeznaczona była na Oświatę i wychowanie, gospodarkę komunalną, w tym na budowę kanalizacji, pomoc społeczną, administrację, drogi, obsługę długu publicznego, co ilustruje tabela nr 48.

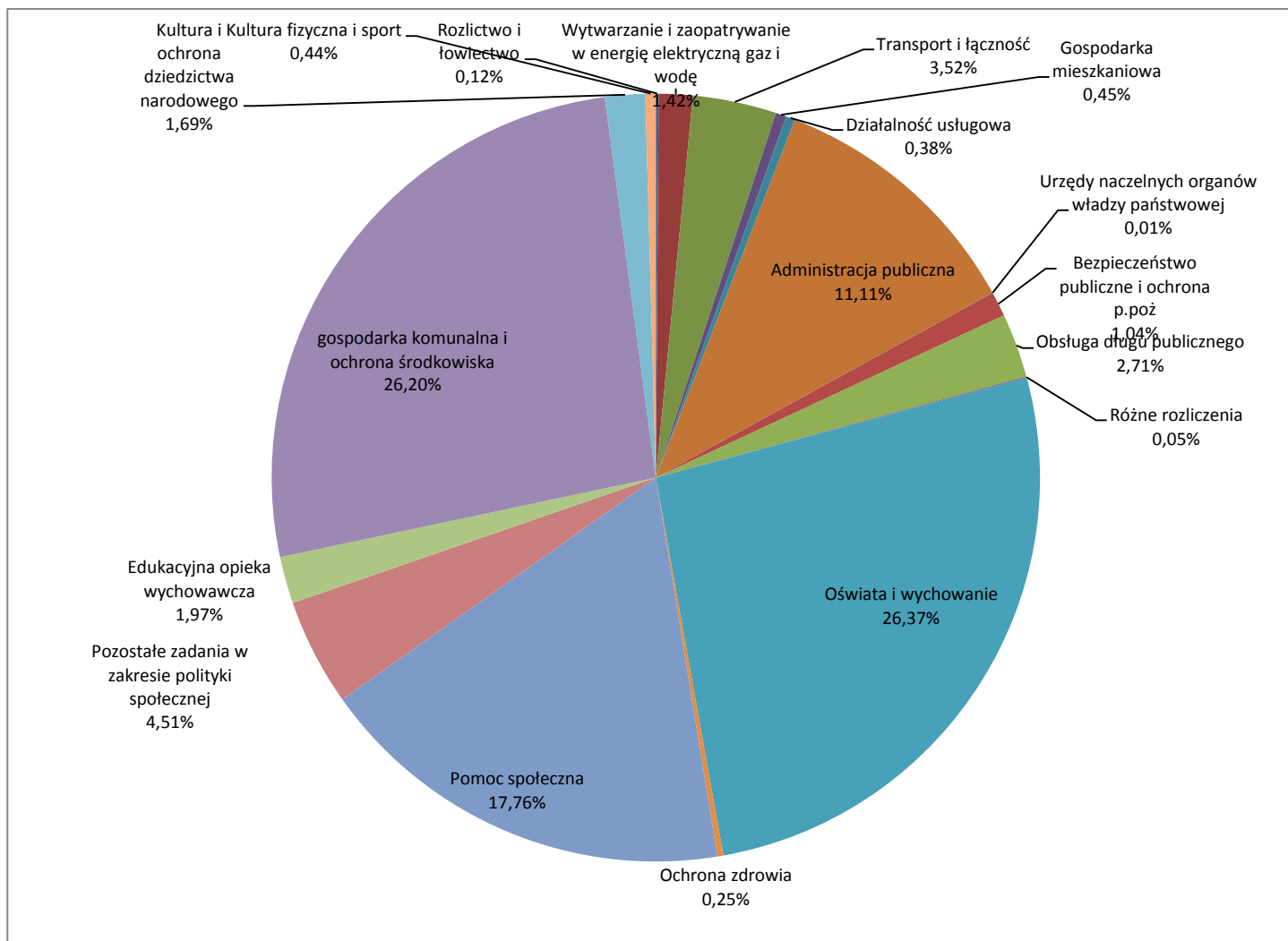
Tabela Nr 48. Wydatki

Dział	Kwota wydatków	Nazwa	Udział %
010	33 361,81	Rolnictwo i łowiectwo	0,12
400	396 179,87	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz i wodę	1,42

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

600	982 862,14	Transport i łączność	3,52
700	125 596,56	Gospodarka mieszkaniowa	0,45
710	106 301,27	Działalność usługowa	0,38
750	3 098 941,11	Administracja publiczna	11,11
751	1 522,00	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	0,01
754	290 572,48	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż	1,04
757	755 495,43	Obsługa długu publicznego	2,71
758	14 150,81	Różne rozliczenia	0,05
801	7 352 957,01	Oświata i wychowanie	26,37
851	69 958,15	Ochrona zdrowia	0,25
852	4 952 537,13	Pomoc społeczna	17,76
853	1 258 106,74	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej/	4,51
854	548 681,65	Edukacyjna opieka wychowawcza	1,97
900	7 307 355,52	gospodarka komunalna i ochrona środowiska	26,20
921	470 800,00	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,69
926	121 426,08	Kultura fizyczna i sport	0,44
	27 886 805,76		100,00

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Wykres nr 13. Podział wydatków budżetowych gminy Bliżyn na poszczególne działy gospodarki w roku 2012

13. Potencjały i bariery rozwojowe – uwarunkowania i analiza SWOT

Warunkiem rozwoju gminy jest dysponowanie określonym kapitałem rozwojowym stanowiącym zbiór zasobów pozwalającym na jej rozwój. Gruntowa analiza potencjałów i barier rozwojowych, jest podstawą określenia kierunków rozwoju gminy i zdefiniowania programów oraz działań służących ich osiągnięciu.

Potencjały rozwojowe rozumiane są jako czynniki, które decydują o przewadze konkurencyjnej regionu, stanowiąc jego istotny atut i szansę rozwojową.

Poprzez bariery rozwojowe rozumie się czynniki będące słabą stroną regionu, ograniczające i stanowiące realne zagrożenie dla jego rozwoju.

Analiza SWOT, określana często także jako “analiza strategiczna”, jest sposobem uporządkowania informacji o istniejących lub potencjalnych (możliwych) uwarunkowaniach rozwoju. Stanowi ona skwantyfikowaną formę opisu sytuacji wyjściowej w obszarze mającym być przedmiotem strategii rozwoju. Zadaniem analizy SWOT jest wskazanie najważniejszych elementów stanu miasta, wraz z ich wzajemnymi zależnościami. Tak uporządkowany opis sytuacji stanowi podstawę sformułowania celów i priorytetów rozwoju, które z kolei powinny być zinstrumentalizowane w postaci wiązki celów strategicznych.

Analiza strategiczna SWOT została, zatem podzielona na opis:

1. Potencjałów – mocnych stron

tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości miasta mających charakter pozytywny z punktu widzenia jej przyszłego rozwoju.

2. Słabych stron

tj. uwarunkowań wewnętrznych o charakterze negatywnym.

3. Szans

tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym; jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem miasta lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.

4. Zagrożeń

tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój miasta

Analiza potencjału rozwojowego gminy Bliżyn wykonana została w podziale na następujące kapitały:

- kapitał ludzki i społeczny
- kapitał atrakcyjności inwestycyjnej
- kapitał kultury i wizerunku
- kapitał techniczny i infrastruktury publicznej
- kapitał jakości życia
- kapitał instytucjonalno – demokratyczny
- kapitał źródeł finansowania

13.1 Kapitał Ludzki i Społeczny

Kapitał ludzki i społeczny stanowi jakość zasobów ludzkich, rozumiana jako struktura demograficzna, wiedza i kwalifikacje czy aktywność społeczna mieszkańców. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Populacja i struktura wiekowa, ruch naturalny, struktura płci,
- Wykształcenie (poziom + specjalizacje),
- Zatrudnienie i bezrobocie,
- Pomoc społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu
- Publiczne służby zatrudnienia,
- Przedsiębiorczość i samozatrudnienie,
- Podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych i pracowników,
- Powiązanie edukacji z rynkiem pracy,
- Partnerzy społeczni wspierający edukację i zatrudnienie.

Analiza SWOT – kapitału ludzkiego i społecznego

S – MOCNE STRONY:	W – SŁABE STRONY
1) Prężnie działający ośrodek pomocy społecznej; 2) Zorganizowany system przedszkolny 3) Grupy aktywności społecznej (kluby seniora i stowarzyszenia) 4) Zaplecze sprzyjające uprawianiu sportu i aktywnego wypoczynku 5) Duża liczba liderów lokalnych	1) Duże bezrobocie 2) Niewielkie możliwości zatrudnienia na terenie gminy;
O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1) Zwiększająca się liczba osób z wyższym wykształceniem; 2) Kursy zawodowe i podnoszące kwalifikacje (bezrobotni i pracujący); 3) Zwiększona dostępność do środków zewnętrznych, służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych; 4) Liczne inicjatywy związane z działaniami terapeutycznymi dla osób uzależnionych i ich rodzin; 5) Możliwość zatrudnienia w nowo powstałym obiekcie opiekuńczo-zdrowotnym; 6) Inicjatywy podejmowane przez grupy	1) Spadająca liczba urodzeń; starzejące się społeczeństwa; 2) Migracja osób młodych do silniejszych gospodarczych ośrodków 3) Wzrost bezrobocia długotrwałego i zjawisko jego dziedziczenia; 4) Około 55% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym 5) Migracja sezonowa w poszukiwaniu pracy 6) Zmniejszenie środków na prowadzenie prac interwencyjnych, staży absolwenckich

aktywności społecznej

13.2 Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej

Kapitał Atrakcyjności Inwestycyjnej informuje o atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów, zarówno krajowych, jak też zagranicznych. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Dostępność terenów inwestycyjnych,
- Wiodące branże gospodarcze,
- Dostępność specjalistów w gminie i w najbliższych miejscowościach,
- Rynki zbytu,
- Zasoby naturalne i bioróżnorodność,
- Oferta inwestycyjna gminy (podatki i opłaty lokalne, ulgi, subwencje itp.).

Analiza SWOT – kapitału atrakcyjności inwestycyjnej

S – MOCNE STRONY:	W – SŁABE STRONY
1). Dobra dostępność komunikacyjna; 2). Wskaźnik zwodociągowania gminy około 100% 3). Dostępność wykwalifikowanych kadr w gminie i sąsiadujących miastach; 4). Niskie koszty pracy; 5). Znaczna część gminy objęta planem zagospodarowania przestrzennego	1). Rozproszone grunty gminne, poza terenami potencjalnej zabudowy – brak możliwości przygotowania ich pod cele inwestycyjne 2). Brak większych zakładów produkcyjno-usługowych; 3). Słaba bonitacja gleby uniemożliwia rozwój rolnictwa; 4). Brak ulg i zwolnień podatkowych dla przedsiębiorców;
O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1). Działające przedsiębiorstwa w branży produkcyjnej, budowlano-remontowej oraz instalatorstwa; 2). Rozwijająca się agroturystyka; 3). Rozwój usług w obszarze opiekuńczo-leczniczym; 4). 100% powierzchni gminy pokryte różnymi formami ochrony przyrody; 5). Rozwijająca się sieć kanalizacyjna oraz gazowa; 6). Miejsca lokalizacji pod inwestycje farmy wiatrowe; 7) Niskie podatki lokalne	1). Migracja wykwalifikowanej kadry poza teren gminy 2). 68% powierzchni gminy to lasy 3). 100% powierzchni gminy pokryte różnymi formami ochrony przyrody; 4). Protesty mieszkańców dotyczące lokalizacji uciążliwych inwestycji;

13.3 Kapitał Kultury i Wizerunku

Kapitał kultury i wizerunku jest informacją o tym, w jaki sposób gmina jest postrzegana. Dobry wizerunek przyczynia się do przyciągnięcia inwestorów i osoby chętne do zamieszkania na terenie gminy oraz pobudza aktywność mieszkańców. Kapitał ten jest również miarą skuteczności komunikacji, której ostatecznym celem jest wzrost dobrobytu mieszkańców. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Atrakcyjność turystyczną i przyrodniczą
- Ośrodki kultury, organizacje kulturalne, zespoły artystyczne
- Wiodące podmioty gospodarcze, znane osobowości

Analiza SWOT – Kapitał Kultury i Wizerunku

S - MOCNE STRONY	W – SŁABE STRONY
1). Rezerwat Świnia Góra, 2). Rezerwat Dalejów 3). Rezerwat Ciehostowice 4). Pomnik przyrody zespół skalny Piekło Dalejowskie 5). Pomnik przyrody nieożywionej Brama Piekielna 6). Uroczysko Pięty 7). Zalew Bliżyński na rzece Kamiennej 8). Oferta Gminnego Ośrodka Kultury 9). Aktywność społeczna na polu kultury 10). Twórcy i artyści ludowi (garncarstwo, tkactwo, rzeźba, rymarstwo 11). Działalność zespołów ludowych 12). Uznani twórcy promujący gminę w kraju i zagranicą 13). Muzeum Dawnej Wsi Domek Tkaczki 14). Produkty regionalne (piernik z żytniej mąki, gryska z Bliżyna) 15). Imprezy cykliczne promujące gminę: Przystań Bliżyn, Piknik Kawaleryjski, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej. Dzień dziecka, Sylwester pod Gwiazdami, Dzień Tkaczki) 16) Izby regionalne w Sorbinie i Odrowążku	1). Niedostateczna liczba miejsc noclegowych 2). Niedostatecznie oznakowane szlaki turystyczne 3). Niewystarczająca baza lokalowa dla działalności GOK i biblioteki 4). Niewystarczająca baza lokalowa dla Domu Tkaczki 5). Niski stopień zaplecza gastronomicznego
O - SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1). Szlaki turystyczne piesze 2). Szlaki turystyczne rowerowe 3). Szlak turystyczny samochodowy 4). Szlak turystyczny konny 5). Zalew Bliżyński na rzece Kamiennej 6). Zabytki: kościół parafialny pw. św.	1). Zagrożenie trwałą zniszczeniem części zespołu Pałacowego będącego własnością prywatną 2). Brak następców do kontynuacji działań w zakresie ginących zawodów 3). Niedostateczna ilość sponsorów (osób

Ludwika w Bliżynie 7). Kościół św. Zofii w Bliżynie 8). Kościół pw. Św. Rocha w Mroczkowie 9). Zespół pałacowy Platerów w Bliżynie 10). Kamieniołom w Gostkowie 11). Wieża ciśnień 12) Współpraca z gminami zagranicznymi Grad – Słowenia; Wilejka- Białoruś	prywatnych i biznesu)
---	-----------------------

13.4 Kapitał Techniczny i Infrastruktury Publicznej

Kapitał techniczny i infrastruktury publicznej wskazuje na zasoby infrastrukturalne gminy, przede wszystkim takie jak:

- Dostępność komunikacyjna,
- Dostępność mediów publicznych i komercyjnych,
- Woda, kanalizacja, gaz,
- Energia elektryczna, energia cieplna,
- Telekomunikacja i internet (światłowody),
- Szkoły, szpitale, ZOZ, GOK posterunki policji, obiekty straży pożarnych i inne obiekty publiczne.

Analiza SWOT – Kapitału Technicznego i Infrastruktury Publicznej

S – MOCNE STRONY:	W – SŁABE STRONY
1). Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna – drogowa (droga krajowa, powiatowe, gminne) 2). Ok. 100 % zwodociągowania 3). Istniejąca oczyszczalnia ścieków dla całej gminy 4). Oświetlone drogi i place na terenie gminy 5). Dobra infrastruktura służby zdrowia 6). Obiekty szkolne zaspokajające potrzeby lokalnej społeczności;	1). Niedoinwestowane obiekty szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego; 2). Drogi gminne wymagające przebudowy i doinwestowania 3) Niska dostępność do sieci gazowej; 4) Wysokie koszty utrzymania szkolnictwa; 5) Słaba dostępność do telefonii stacjonarnej; ograniczony zasięg telefonii komórkowej na krańcach gminy; 6) Niewystarczające warunki lokalowe dla administracji samorządowej;
O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1) Rozwijająca się sieć kanalizacji sanitarnej 2) Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej 3) Projekt sieci światłowodowej z dostarczeniem do odbiorców indywidualnych	1). Konieczność wykupu gruntów pod poszerzenie dróg; 2). Niewystarczające środki finansowe na bieżące utrzymanie dróg;

13.5 Kapitał Jakości Życia

Kapitał jakości życia określa warunki życia, jakie gmina oferuje swoim mieszkańcom, na które składają się przede wszystkim takie czynniki jak dostęp do różnego rodzaju usług, stan środowiska, poziom bezpieczeństwa i opieki zdrowotnej, poziom edukacji czy stan środowiska przyrodniczego. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Bezpieczeństwo publiczne,
- Służbę zdrowia,
- Opiekę społeczną,
- Edukacja szkolną i wczesnoszkolną,
- Obiekty sportowe i rekreacyjne,
- Jakość środowiska naturalnego,
- Dostęp do dóbr kultury,
- Dostępność usług dla ludności (zarówno publicznych jak i gospodarczych).

Analiza SWOT kapitału jakości życia

S – MOCNE STRONY	W – SŁABE STRONY
<p>1). Dobrze działający zakład opieki zdrowotnej (ZOZ)</p> <p>2). Sprawna obsługa gminy ze strony świętokrzyskiego centrum ratownictwa medycznego</p> <p>1) Gabinet opieki stomatologicznej dzieci i młodzieży do 18 roku życia</p> <p>2) Wystarczająca infrastruktura szkolna i przedszkolna</p> <p>3) Dobra obsługa gminy przez KPP w Skarżysku - Kamiennej</p> <p>4) Sprawnie działające OSP (6 jednostek)</p> <p>5) Prężnie działający GOPS</p> <p>6) Dwa banki, poczta, biblioteka, świetlice szkolne, dwie apteki</p> <p>7) Lokalny punkt informacyjno – konsultacyjny dla osób poszukujących pracy</p> <p>8) Prężnie działający GOK</p> <p>9) Poprawiająca się jakość powietrza, duża lesistość, liczne formy ochrony przyrody (pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты, parki, Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne,</p>	<p>1). Brak możliwości zatrudnienia specjalistów w ZOZ ze względu na wytyczne NFZ</p> <p>2). Trudności w pozyskaniu pediatrów do podstawowej opieki zdrowotnej</p> <p>3). Brak żłobków i opieki nad dzieckiem do 3 roku życia</p> <p>4). Brak świetlic środowiskowych</p> <p>5). Brak posterunku policji</p> <p>6). Niedostateczne skanalizowanie obszaru gminy</p> <p>7). Złe warunki lokalowe biblioteki;</p> <p>8). Brak lokali socjalnych;</p> <p>9). Niezagospodarowana II kondygnacja w budynku SP ZOZ</p>

użytki ekologiczne) 10) Zalew Bliżyński 11) Oczyszczalnie ścieków 12) Ok. 100 % zwodociągowania 13) Brak większych zakładów (obiektów) zanieczyszczających środowisko 14) Uznani twórcy promujący gminę w kraju i zagranicą 15) Muzeum Dawnej Wsi Domek Tkaczki 16) Produkty regionalne (piernik z żytniej mąki, gryska z Bliżyna) 17) Twórcy i artyści ludowi (garncarstwo, tkactwo, rzeźba, rymarstwo)	
O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1). Stałe doposażanie ZOZ 2). Kultura 3). Inwestycje w sprzęt specjalistyczny i szkolenie funkcyjnych OSP 4). Rosnąca świadomość społeczna w obszarze gospodarki odpadami, zmniejszanie się dzikich wysypisk śmieci 5). Budowa zbiorników retencyjnych 6). Aktywizacja społeczeństwa do działań na rzecz ochrony środowiska 7). Wdrażanie programu dotyczącego usuwania materiałów zawierających azbest 8). Działanie ośrodka opiekuńczo-leczniczego	1). Wypalanie traw 2). Pogorszenie jakości wód podziemnych przez nielegalne odprowadzanie ścieków 3). Niedostateczne środki finansowe na bieżące utrzymanie dróg 4). Rosnąca populacja bezpańskich zwierząt

13.6. Kapitał Instytucjonalno – Demokratyczny

Kapitał Instytucjonalno-Demokratyczny określa funkcjonowanie instytucji zarządzających gminą: władz gminnych, administracji publicznej, służb porządkowych. Jest on również odbiciem aktywności obywatelskiej mieszkańców oraz sprawności funkcjonowania mechanizmów demokratycznych i komunikacji między władzami i społeczeństwem. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Cyfryzację urzędów i instytucji,
- Partycypację społeczną,
- Organizacje pozarządowe,
- Informację publiczną,
- Media lokalne.

Analiza SWOT – kapitał Instytucjonalno – Demokratyczny

S – MOCNE STRONY	W – SŁABE STRONY
1). duża liczba prężnie działających organizacji społecznych 2). dużo informacji na BIP i stronach urzędu: www.blizyn.pl oraz www.przystanblizyn.pl 3). wydawany własny Informator Samorządowy – miesięcznik 1) tablice informacyjne w urzędzie; tablice informacyjne w sołectwach; tablice przy GOK – częsta aktualizacja i wiele informacji dot. życia gminy 2) identyfikacja władz gminy z lokalnymi problemami	1). mała liczba usług oferowanych przez urząd jest dostępna online; 2). mały udział społeczeństwa w tworzeniu prawa lokalnego; 3). jednostki podległe mają słabo rozwinięte strony internetowe; 4). mały udział korespondencji elektronicznej w stosunku do całej korespondencji urzędu
O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
1) projekty w których uczestniczy gmina „Lider w samorządzie” oraz nowy projekt dot. „EPUAP” – cyfryzacja urzędu 2) projekty „e-świętokrzyskie” – szansą na zwiększenie cyfryzacji w urzędzie 3) udział stowarzyszeń w projektach wspólnych z gminą, np.: Przedszkole; 4) przynależność Gminy Bliżyn do wielu związków, organizacji i stowarzyszeń	1) wnioski o informację publiczną – w większości wnioski tworzone pod przyszłe zamówienia – niewiele mają wspólnego z informacją publiczną, niektóre pracochłonne – mogące zablokować poprawność działania urzędu;

13.7. Kapitał Źródeł Finansowania

Kapitał źródeł finansowania wskazuje na możliwości gminy w znalezieniu środków pieniężnych, niezbędnych dla sfinansowania jej dalszego rozwoju. Określając zasoby w analizowanym kapitale wzięto pod uwagę następujące zagadnienia:

- Budżet gminy,
- Dotacje,
- Subwencje,
- Kredyty,
- Kapitał prywatny (PPP).

Analiza SWOT – kapitał źródeł finansowania

S – MOCNE STRONY	W – SŁABE STRONY
1. Stabilizacja władzy lokalnej 2. Kompetencje pracowników realizujących zadania 3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych. 4. Niskie stawki podatkowe dla	1. Zadłużenie podatników – niskie wpływy z tytułu podatków. 2. Zwiększający się udział gminy w wydatkach szkół. 3. Brak możliwości wyższej spłaty kredytu

przedsiębiorców.	wynikający z ustalonych ustawą wskaźników. 4. Brak pełnego finansowania na zadania zlecone gminie.
O – SZANSE	T- ZAGROŻENIA
1. Zwiększenie wpływu dochodów z tytułu nowo powstałych miejsc pracy /podatek dochodowy i od nieruchomości/.	1. Duży poziom zadłużenia , brak płynności finansowej.

14. Misja gminy

OSIĄGNIĘCIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU CAŁEJ GMINY, ZAPEWNIAJĄCEGO JAKOŚCIOWĄ POPRAWĘ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ SPRAWNE I EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE LOKALNYMI ZASOBAMI, STYMULOWANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO, DBAŁOŚĆ O OCHRONĘ ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO ORAZ STAŁE PODNOSZENIE STANDARDU USŁUG PUBLICZNYCH.

15. Wizja rozwoju gminy

GMINA ZAPEWNIAJĄCA WYSOKI STANDARD USŁUG PUBLICZNYCH, DBAJĄCA O ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY, TROSZCZĄCA SIĘ O ZABYTKI I OCHRONĘ ŚRODOWISKA, MIEJSCE GDZIE WARTO ZAMIESZKAĆ I PRACOWAĆ.

16. Cele w rozwoju gminy

16.1 Uzasadnienie wyboru celów

Na rozwój społeczno – gospodarczy danego obszaru składają się procesy zachodzące w wielu sferach, w tym przede wszystkim w sferze gospodarczej, społecznej, kulturalnej, środowiskowej i politycznej. Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, rozwój w sferze społecznej i gospodarczej musi się odbywać bez szkody dla środowiska i zasobów naturalnych. Proces zrównoważonego rozwoju wymaga od władz i podmiotów lokalnych umiejętności rozpoznawania zagrożeń, podejmowania działań zapobiegających ich wystąpieniu, eliminacji dysproporcji w życiu społecznym i gospodarczym oraz tworzenia

warunków do zaspokojenia rosnących potrzeb. Takie zarządzanie gminą wymaga sformułowania długoletniego planu rozwojowego, w którym określone są skoordynowane ze sobą cele, programy i działania.

Jednym z głównych czynników decydującym o stabilnym rozwoju społeczno – gospodarczym danego obszaru jest rozwój przedsiębiorczości, stąd też wszelkie działania związane z tworzeniem sprzyjających warunków dla funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorczości, implikują też pozytywne przemiany w sferze szeroko pojętej działalności gospodarczej, kulturowej i społecznej. Gmina Bliżyn dostrzega potrzebę podejmowanie wszelkich inicjatyw przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw i pobudzenia ich aktywności w zakresie inwestowania.

Kolejnym istotnym czynnikiem decydującym o stabilnym wzroście społeczno – gospodarczym, jest budowa kapitału ludzkiego rozumianego jako zasób wrodzonych talentów oraz zdobywanych umiejętności i wiedzy, jak również zdrowia i energii znajdującej się w każdym człowieku społeczeństwie. Budowa kapitału ludzkiego polega na inwestowaniu w wykształcenie i szkolenia, opiekę zdrowotną oraz wszelkiego rodzaju działania podnoszące standard i jakość życia mieszkańców, w tym działania związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej. Zysk z budowania kapitału ludzkiego przejawia się zarówno na poziomie jednostki (np. poprzez wzrost zarobków), jak też gospodarki (przyspieszenie tempa wzrostu gospodarczego). Wzrost znaczenia gospodarki opartej na wiedzy, jak również niekorzystne zmiany demograficzne wymagające przedłużenia czasu aktywności zawodowej, powodują, że inwestycje w kapitał ludzki mają istotne znaczenie dla rozwoju gminy Bliżyn.

W polityce rozwoju bardzo istotne jest także wspieranie inicjatyw, które przyczyniają się do wzmocnienia chęci działania obywateli na rzecz dobra wspólnego, wzrostu wzajemnego zaufania, jak też poprawie zaufania do instytucji publicznych. W związku z tym w Gminie Bliżyn wspierane będą działania służące wzmocnieniu partycypacji społecznej, polegającej na aktywnym udziale partnerów biorących udział w procesie współdziałania, w tym sprawnym komunikowaniu się mieszkańców z władzami Gminy oraz ich obustronnej współpracy.

Powyższe przesłanki, jak również wnikliwa analiza uwarunkowań rozwojowych Gminy Bliżyn, pozwoliła na wskazanie trzech celów strategicznych, stanowiących ramy zrównoważonego rozwoju Gminy, zapewniających maksymalną efektywność gospodarczą przy zapewnieniu wysokiego poziomu warunków bytowych i racjonalnego użytkowaniu zasobów oraz budowie wysokiej jakości partycypacji społecznej.

Cele strategiczne uszczegółowione zostały poprzez cele operacyjne, którym przyporządkowane zostały programy i działania.

16.2 Cele strategiczne

I WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY

II UTRZYMANIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

III BUDOWA KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO

16.2 Cele operacyjne, programy i działania

Cel operacyjny I: ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ ORAZ WSPARCIE INICJATYW NA RZECZ NOWYCH MIEJSC PRACY, PODNOSZENIA KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH I STABILIZACJI ŻYCIOWEJ.

Programy i działania:

- 1) Kontynuacja programów profilaktycznych m.in. w szkołach.
- 2) Promocja zdrowego stylu życia poprzez wykorzystanie istniejącego zaplecza (orliki; boiska przy altanach).
- 3) Wspieranie działalności liderów lokalnych oraz grup aktywności społecznej.
- 4) Współpraca z PUP (staże; prace społecznie użyteczne; prace interwencyjne).
- 5) Wspieranie działalności szkoleniowej w zakresie zdobywania nowych umiejętności.

Cel operacyjny II: WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY POPRZEZ TWORZENIE WARUNKÓW DLA ROZWOJU USŁUG AGROTURYSTYCZNYCH, GASTRONOMICZNYCH I ZAKŁADÓW OPIEKUŃCZO – LECZNICZYCH.

Programy i działania:

- 1) Promocja terenów atrakcyjnych turystycznie i gospodarstw agroturystycznych na targach; na stronach urzędu;
- 2) Współpraca z gazownią w celu zwiększenia sieci gazowej;
- 3) Uzbrojenie nowych terenów budowlanych w istniejącą infrastrukturę komunalną;

- 4) Stworzenie programu wspomagania przedsiębiorstw – nowo powstałych i już działających;
- 5) Budowa szlaków turystycznych, tras narciarskich, ścieżek rowerowych i rekreacyjnych.

Cel operacyjny III: WZMOCNIENIE WIZERUNKU I ROZPOZNAWALNOŚCI GMINY BLIŻYN, JAKO MIEJSCA ATRAKCYJNEGO KULTUROWO I TURYSTYCZNIE.

Programy i działania:

- 1). Rozwój szlaków turystycznych (promocja);
- 2). Budowa sceny plenerowej;
- 3). Budowa sali widowiskowej;
- 4). Ciągłe wzmocnianie i wspieranie aktywności społecznej poprzez szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne itp.);
- 5). Wspieranie działań w zakresie renowacji obiektów sakralnych i zabytków; (stworzenie Programu Opieki nad Zabytkami);
- 6). Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na zwiększenie atrakcyjności kulturowej i turystycznej (wizerunkowej);
- 7). Pozyskanie środków pozabudżetowych na rozwój działalności kulturalnej i sportowej;
- 8). Zwiększenie stopnia znajomości atrakcji turystycznych i kulturowych regionu poprzez działalność promocyjną;
- 9). Utworzenie Centrum Garncarstwa w Rędocinie (warsztaty cykliczne, imprezy, szkolenia, muzeum);
- 10). Rozbudowa bazy lokalowej GOK-biblioteka
- 11). Rozbudowa Domku Tkaczki;
- 12). Dalsza promocja Gminy w kraju i zagranicą.

Cel operacyjny IV: UTRZYMANIE I ROZWÓJ WYSOKIEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.

Programy i działania:

- 1) Utrzymanie na wysokim poziomie istniejących obiektów małej architektury (altany; place zabaw);
- 2) Budynek administracyjny gminy Bliżyn – rozbudowa i przebudowa;
- 3) Budowa hali sportowej
- 4) Wykup gruntów, poszerzenie dróg – szczególnie publicznych;
- 5) Wykup gruntów pod projektowane drogi określonych w miejscowym planie;
- 6) Kapitalne remonty w budynkach szkolnych (łącznie z termomodernizacją);

- 7) Remonty kapitalne istniejących strażnic OSP;

Cel operacyjny V: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY BLIŻYN POPRZEZ EDUKACJĘ ORAZ ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA W SFERZE SOCJALNEJ I SPOŁECZNEJ.

Programy i działania:

- 1) Budowanie kolejnych etapów kanalizacji;
- 2) Tworzenie ścieżek edukacyjnych na terenach cennych przyrodniczo;
- 3) Wprowadzenie do kalendarza cyklicznych imprez sportowych Triathlonu (pływanie, rower, biegi) i Gminnej Ligi Piłki Plażowej;
- 4) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- 5) Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju dotyczących wszystkich elementów i uciążliwości środowiska;
- 6) Tworzenie mieszkań socjalnych;
- 7) Stałe monitorowanie możliwości rozszerzenia kontraktu z NFZ;
- 8) Podejmowanie działań na rzecz budowy schroniska dla zwierząt;

Cel operacyjny VI: EFEKTYWNA OBSŁUGA MIESZKAŃCÓW I INSTYTUCJI, DZIĘKI ZWIĘKSZENIU UDZIAŁU ELEKTRONICZNEJ KORESPONDENCJI I WYMIANY DANYCH.

Programy i działania:

- 1) Wsparcie organizacji pozarządowych – zarówno finansowe jak i pozafinansowe;
- 2) Przystosowanie stron informacyjnych gminy by były przyjazne dla osób niepełnosprawnych;
- 3) Udział w projektach informatycznych w nowym okresie programowania mających na celu cyfryzację urzędów i instytucji podległych;
- 4) Popularyzacja rozwiązań informatycznych w kontaktach z instytucjami i organizacjami (skrzynki ePUAP oraz korzystanie z poczty elektronicznej)
- 5) Opracowanie kart usług oferowanych przez urząd wraz z umieszczeniem ich na stronie internetowej

Cel operacyjny VII: POPRAWA PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ GMINY

Programy i działania:

- 1) Reorganizacja zatrudnienia jednostek oświatowych i pozyskiwanie nowych źródeł ich utrzymania.

- 2) Utrzymywanie niskich stawek podatkowych celem zachęcenia przedsiębiorców do inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy .
- 3) Dążenie do zmniejszenia stanu zaległości podatkowych powstałych w wyniku upadłości i likwidacji zakładów poprzez nasilenie czynności windykacyjnych oraz współpracę z innymi podmiotami zainteresowanymi windykacją.
- 4) Podejmowanie działań oszczędnościowych w jednostkach organizacyjnych celem zminimalizowania wydatków bieżących.
- 5) Podejmowanie działań w celu poprawy wskaźników finansowych poprzez pozyskiwanie nowych rozwiązań finansowych.

17. Ogólne uwarunkowania wsparcia realizacji Strategii

Samorząd gminy przy pełnym wsparciu mieszkańców będzie głównym realizatorem projektu. Zasadniczymi narzędziami lokalnej polityki pozostaną:

- planowanie przestrzenne i gospodarcze
- polityka podatków i opłat
- inwestycje infrastrukturalne
- emisja obligacji
- polityka informacyjna, działalność szkoleniowa, kontakty zagraniczne

Organom gminy przyświecać musi rola animatora życia gospodarczego, społecznego oraz kulturalnego. Można uważać, że władza lokalna jest organizatorem zagospodarowania lokalnych związków ekonomicznych i społecznych, na które może wpływać regulująco, restrykcyjnie lub promocyjnie. W efekcie teren gminy może charakteryzować się większą konkurencyjnością, jako miejsce lokalizacji działalności gospodarczej i atrakcyjny obszar pod względem jakości życia mieszkańców.

18. Zagrożenia wynikające z braku realizacji programu

Największym zagrożeniem z braku realizacji programów jest postępujące zubożenie społeczne, przejawiające się w utrzymaniu stanów niemożności, apatii zarówno ludzi młodych jak i wykluczonych zawodowo. Zaniechanie działań omawianych w niniejszym dokumencie zagroziłoby przede wszystkim podnoszeniu standardu życia lokalnej społeczności, osłabiłoby atrakcyjność gospodarczą, inwestycyjną i kulturalną gminy.

19. Monitoring i ewaluacja Strategii

Stworzenie systemu zarządzania realizacją strategii rozwoju ma zasadniczy i decydujący wpływ na wysoką dynamikę procesu jej wdrożenia. Nie można doprowadzić do

tego, aby spowolnić lub zrezygnować z procesu wdrożenia strategii. System zarządzania strategią to :

- doskonalenie istniejących i tworzenie nowych instrumentów realizacji celów wyznaczonych w strategii
- monitorowanie realizacji celów i zadań
- zmiany i aktualizacja strategii

Ze strategią zapoznani powinni zostać wszyscy pracownicy Urzędu Gminy i należałoby określić zadania ze strategii do realizacji przez poszczególne wydziały lub stanowiska pracy w Urzędzie.

Proponuje się wyznaczenie lub utworzenie specjalnego zespołu ds. koordynacji Strategii w Urzędzie Gminy oraz stanowiska zajmującego się koordynacją procesu wdrażania Strategii oraz powołanie zespołów zadaniowych d/s realizacji strategii, odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających ze Strategii w Urzędzie Gminy. Koordynator będzie miał za zadanie przygotowanie sprawozdania z wykonania strategii poprzez zebranie sprawozdań ze stanowisk (rocznych– obejmujących trzy kwartały roku bieżącego oraz czwarty kwartał roku poprzedniego). Sprawozdania te będą pomocne przy analizie problemów ograniczających realizację zadań i propozycji korekt bieżących strategii. Pomoże to także przy aktualizacji listy zadań do realizacji i ich priorytetyzacji według określonych kryteriów.

Proponuje się także powołanie reprezentacji środowisk społecznych i gospodarczych (zespół wspierający) który powinien składać się z kierownika GOPS; dyrektora GOK, dyrektora SPZOZ; prezesa Towarzystwa Przyjaciół Bliżyna, Towarzystwa Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką; dyrektorów szkół.

Strategia nie jest dokumentem ostatecznym i zamkniętym. Może być, a nawet powinna być dostosowana do zasadniczych zmian kierunków rozwoju gminy ze względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy.

Przy wprowadzaniu zmian do strategii należy uwzględnić uspołecznienie procesu jej. Zmiany te nie powinny być przypadkowe i dość częste. Okres który przyjęto wynosi jeden rok kalendarzowy. Nie powinien być zmieniany cel główny określony w wizji rozwoju gminy.

Najważniejszym narzędziem realizacji strategii jest budżet gminy. W kolejnych budżetach odzwierciedlała się będzie dynamika wdrażania strategii.

Dokumentem dotyczącym zarządzania przestrzenią jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego. Przy ich pomocy można wdrażać oczekiwany wizerunek gminy, lokować przedsięwzięcia wg ustalonego porządku.

Rada gminy stanowi lokalne prawo dotyczące wielkości opłat i podatków lokalnych, którym można kreować politykę dotyczącą dochodów własnych gminy.

Nadzór społeczny nad realizacją strategii i jej upowszechnianiu będzie sprawować Rada Gminy. Powinno nastąpić przypisanie bezpośredniej odpowiedzialności wyznaczonemu pracownikowi w Urzędzie Gminy za podejmowanie działań wynikających z planów realizacyjnych strategii.

Raz w roku na sesji Wójt Gminy będzie przedkładał Radzie Gminy sprawozdanie z postępu w realizacji strategii.

W każdej chwili mieszkańcy mogą złożyć pisemny wniosek do aktualizacji strategii, który będzie rozpatrywany w kolejnej ewaluacji strategii.

Przynajmniej raz w roku informacja o realizacji strategii winna docierać do szerokiej grupy mieszkańców gminy poprzez lokalną prasę, stronę internetową, itp.

Poprzez powyższe będzie sprawowana społeczna kontrola nad wdrażaniem strategii.

Wykaz załączników:

Załącznik nr 1 Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Bliżyn
Załącznik nr 2 Harmonogram realizacji działań

Wykaz map:

Mapa nr 1. Położenie województwa świętokrzyskiego na tle kraju
Mapa nr 2 Lokalizacja gminy Bliżyn w Powiecie Skarżyskim
Mapa nr 3 Zasięg sieci światłowodowej z dostarczeniem do odbiorców indywidualnych

Wykaz wykresów:

Wykres nr 1 Liczba mieszkańców w latach 2009-2012
Wykres nr 2 Ruch naturalny i migracje ludności na terenie gminy Bliżyn w latach 2009- 2012
Wykres nr 3 Ilość pism przychodzących do Urzędu Gminy
Wykres nr 4 Ilość pism wychodzących z Urzędu Gminy
Wykres nr 5 Wartość zawartych umów w konkursach
Wykres nr 6 Liczebność uczniów w poszczególnych placówkach w okresie ostatnich 5 lat
Wykres nr 7 Liczba uczniów w odniesieniu do liczby mieszkańców
Wykres nr 8 Nauczyciele wg stopnia awansu zawodowego w roku szkolnym 2012/2013
Wykres nr 9 Udział środków z UE w dochodach ogółem
Wykres nr 10 Dochody według rodzajów.
Wykres nr 11 Udział wydatków dofinansowanych z UE w wydatkach ogółem.
Wykres nr 12 Wydatki majątkowe i bieżące
Wykres nr 13 Podział wydatków budżetowych gminy Bliżyn w podziale na działy gospodarki w roku 2012

Wykaz tabel:

Tabela nr 1. Wykaz rezerwatów w gminie Bliżyn
Tabela nr 2. Wykaz użytków ekologicznych i pomników przyrody na terenie gminy Bliżyn.
Tabela nr 3. Liczba mieszkańców gminy Bliżyn w latach 2009-2012
Tabela nr 4. Ludność gminy Bliżyn w latach 2009- 2012 w poszczególnych sołectwach
Tabela nr 5. Ruch naturalny i migracja w latach 2009- 2012
Tabela nr 6. Pobyty stały na dzień 2009-12-31
Tabela nr 7. Pobyty stały na dzień 2010-12-31
Tabela nr 8. Pobyty stały na dzień 2011-12-31
Tabela nr 9. Pobyty stały na dzień 2012-12-31

- Tabela nr 10. Zestawienie stanu bezrobocia w latach 2009-2012
- Tabela nr 11. Struktura bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku ze względu na wiek i wykształcenie
- Tabela nr 12. Wykaz dróg powiatowych
- Tabela nr 13. Wykaz dróg gminnych
- Tabela nr 14. Zbiorcze zestawienie wodociągów i kanalizacji na terenie gm. Bliżyn
- Tabela nr 15. Historia wodociągów na terenie gm. Bliżyn od 2009 do 2012 r.
- Tabela nr 16. sieć kanalizacji sanitarnej oddana do eksploatacji w pierwszym półroczu 2013 r.
- Tabela nr 17. Ilość zebranych odpadów zmieszanych, segregowanych i azbestu na terenie gminy w latach 2009-2012
- Tabela nr 18. Ilość zebranych baterii
- Tabela nr 19. Ilość zebranych płyt azbestowych
- Tabela nr 20. Liczba umów zawartych z NGO
- Tabela nr 21. Pomoc społeczna w latach 201-2012 w gminie Bliżyn z uwzględnieniem podziału na kobiety i mężczyzn.
- Tabela nr 22. Udzielone zasiłki w latach 2009-2012. Zasiłki obligatoryjne w ramach środków własnych i dotacji wojewody do zadań własnych gminy
- Tabela nr 23. Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie
- Tabela nr 24. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2009-2012
- Tabela nr 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie z powodu bezrobocia w latach 2009-2012
- Tabela nr 26. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie z uwagi na niepełnosprawność w latach 2009-2012
- Tabela nr 27. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie dla rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą
- Tabela nr 28. Pomoc w formie usług opiekuńczych udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie
- Tabela nr 29. Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego
- Tabela nr 30. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
- Tabela nr 31. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie.
- Tabela nr 32. Zjawisko przemocy w rodzinach.
- Tabela nr 33. Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu zdarzenia losowego.
- Tabela nr 34. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych
- Tabela nr 35. Pozyskana i wydana żywność w latach 2011-2012
- Tabela nr 36. Ilość zdarzeń na terenie gminy Bliżyn w latach 2008 – 2012
- Tabela nr 37. Udział jednostek OSP w akcjach ratowniczo – gaśniczych 2008 – 2012
- Tabela nr 38. Wyposażenie ochotniczych straży pożarnych
- Tabela nr 39. Stan organizacyjny placówek
- Tabela nr 40. Liczebność uczniów w poszczególnych placówkach w okresie ostatnich 5 l.

Tabela nr 41. Liczba dzieci w przedszkolach (oddziałach przedszkolnych)

Tabela nr 42. Stan zatrudnienia w ostatnich 5 latach oraz stopień awansu zawodowego kadry pedagogicznej

Tabela nr 43 Zestawienie podmiotów gospodarczych prowadzących większą działalność gospodarczą w gminie Bliżyn

Tabela nr 44 Dochody gminy

Tabela nr 45. Dochody bieżące w rozbiciu na źródła ich pozyskiwania

Tabela nr 46. Wydatki Gminy Bliżyn w latach 2009- 2015

Tabela nr 47 Udział wydatków bieżących i majątkowych w wydatkach ogółem

Tabela nr 48 Wydatki

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Załącznik nr 1 do STRATEGI ROZWOJU GMINY BLIŻYN NA LATA 2014-2024

Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Bliżyn na dzień 30.09.2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Art..180 pkt.1 u.o.f.p Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadani e		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadani e		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadani e	
			jednostki budżetowe				instytucje kultury				pozostałe			
			ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł
I.	Środki trwałe			22 231 188,60		90 389,92		626 445,70		0,00		2 578 151,51		0,00
1.	Grupa 0 - grunty, w tym:			1 431 551,88		90 389,92		6 100,00		0,00				0,00
	użytki rolne			253 300,50		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
	grunty leśne			41 570,00		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
	grunty zabudowane i zurbanizowane			849 728,20		71 712,00		6 100,00		0,00		8 312,00		0,00
	użytki ekologiczne					0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
	tereny różne			277 530,18		18 677,92		0,00		0,00		0,00		0,00
	nieużytki			9 423,00		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
	grunty pod wodami			0,00		0,00		0,00		0,00		0,00		0,00
2.	Grupa I -Budynki i lokale, w tym:			3 806 177,66				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki niemieszkalne, w tym:			3 696 573,80				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki przemysłowe			0,00										
	budynki transportu i łączności			0,00										
	budynki handlowo-usługowe			0,00										
	zbiorniki, silosy i budynki magazynowe			0,00										

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	budynki biurowe		351 321,56										
	budynki szpitali i zakładów opieki medycznej		0,00							2 376 315,92			
	budynki oświaty		2 762 685,07										
	budynki nauki i kultury		0,00										
	budynki sportowe												
	budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa		0,00										
	inne budynki niemieszkalne		582 567,17										
	budynki mieszkalne		0,00										
	lokale niemieszkalne		0,00										
	lokale mieszkalne		109 603,86										
3.	Grupa II - Obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym:		14 716 545,02				0,00			22 770,53		0,00	
	kompleksowe budowle na terenach przemysłowych		0,00										
	rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne		452 774,13										
	infrastruktura transportu w tym:		8 709 470,28										
	autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe		8 660 386,06							22 770,53			
	drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych		0,00										
	drogi lotniskowe		0,00										
	mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne		49 084,22										

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	budowle wodne, z wyjątkiem melioracji,			5 438 009,74									
	melioracje podstawowe i szczegółowe			0,00									
	obiekty sportowe i rekreacyjne, obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe gdzie indziej nie sklasyfikowane			116 290,87									
4.	Grupy od III do VI - Maszyny i urządzenia			666 015,73			9 471,38				24 624,07		
5.	Grupa VII - Środki transportowe			316 749,40			0,00						
6.	Grupa VIII - Narzędzia, przyrządy i wyposażenie			1 294 148,91			146 869,79				154 440,99		
7.	Grupa IX - inwentarz żywy			0,00			0,00						
II.	Inwestycje rozpoczęte - środki trwale w budowie			1 409 154,23									
III.	Środki przekazane na poczet inwestycji			1 334 947,58									
	Ogółem rzeczowe aktywa trwale			24 975 290,41		90 389,92	626 445,70				2 578 151,51		

Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Bliżyn na dzień 31.12.2010 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Art..180 pkt.1 u.o.f.p Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadanie		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadanie		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własność prawna majątkowe+posiadanie	
			jednostki budżetowe				instytucje kultury				pozostałe			
			ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł	ilość (j.m)	wartość w tyś.zł
I.	Środki trwałe			27 802 391,06		90 389,92		610 402,88	0,00	0,00	0,00	2 618 579,97		0,00
1.	Grupa 0 - grunty, w tym:			2 098 277,16		90 389,92		6 100,00	0,00	0,00	0,00	8 312,00		0,00
	użytki rolne			253 300,50										0,00
	grunty leśne			41 570,00										0,00
	grunty zabudowane i zurbanizowane			1 508 562,08		71 712,00								0,00
	użytki ekologiczne													0,00
	tereny różne			285 421,58		18 677,92								0,00
	nieużytki			9 423,00		0,00		6 100,00		0,00		8 312,00		0,00
	grunty pod wodami													0,00
2.	Grupa I -Budynki i lokale, w tym:			3 943 618,27				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki niemieszkalne, w tym:			3 848 693,31				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki przemysłowe													
	budynki transportu i łączności													
	budynki handlowo-usługowe													
	zbiorniki, silosy i budynki magazynowe													
	budynki biurowe			351 321,56										

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	budynki szpitali i zakładów opieki medycznej										2 376 315,92		
	budynki oświaty		2 705 838,28										
	budynki nauki i kultury						464 004,53						
	budynki sportowe												
	budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa												
	inne budynki niemieszkalne		791 533,47										
	budynki mieszkalne		94 924,96										
	lokale niemieszkalne		0,00										
	lokale mieszkalne												
3.	Grupa II - Obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym:		19 120 591,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22 770,53	0,00	
	kompleksowe budowle na terenach przemysłowych												
	rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne		452 774,13										
	infrastruktura transportu w tym:		10 507 253,12										
	autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe		10 458 168,90								22 770,53		
	drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych												
	drogi lotniskowe												
	mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne		49 084,22										

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	budowle wodne, z wyjątkiem melioracji,		6 235 081,50										
	melioracje podstawowe i szczegółowe												
	obiekty sportowe i rekreacyjne, obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe gdzie indziej nie sklasyfikowane		1 925 483,02										
4.	Grupy od III do VI - Maszyny i urządzenia		667 891,63				9 471,38				31 919,67		
5.	Grupa VII - Środki transportowe		303 918,24										
6.	Grupa VIII - Narzędzia, przyrządy i wyposażenie		1 668 093,99				130 826,97				179 261,85		
7.	Grupa IX - inwentarz żywy		0,00										
II.	Inwestycje rozpoczęte - środki trwałe w budowie		4 208 281,05										
III.	Środki przekazane na poczet inwestycji												
	Ogółem rzeczowe aktywa trwałe		32 010 672,11	0,00	90 389,92		610 402,88				2 618 579,97		

Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Bliżyn na dzień 31.12.2011 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Art..180 pkt.1 u.o.f.p Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności	
			jednostki budżetowe				instytucje kultury				pozostałe			
			ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł
I.	Środki trwałe			33 212 173,33		90 389,92		613 347,39				2 622 905,77		
1.	Grupa 0 - grunty, w tym:			2 190 032,89		90 389,92		6 100,00				8 312,00		
	użytki rolne			264 100,50										
	grunty leśne			41 570,00										
	grunty zabudowane i zurbanizowane			1 551 915,81		71 712,00		6 100,00				8 312,00		
	użytki ekologiczne			0,00										
	tereny różne			323 023,58		18 677,92								
	nieużytki			9 423,00										
	grunty pod wodami			0,00										
2.	Grupa I -Budynki i lokale, w tym:			4 132 412,93				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki niemieszkalne, w tym:			4 037 487,97				464 004,53				2 376 315,92		
	budynki przemysłowe			0,00										
	budynki transportu i łączności			0,00										
	budynki handlowo-usługowe			0,00										
	zbiorniki, silosy i budynki magazynowe			0,00										
	budynki biurowe			351 321,56										
	budynki szpitali i zakładów opieki medycznej			0,00								2 376 315,92		
	budynki oświaty			2 654 077,74										
	budynki nauki i kultury			156 482,67				464 004,53						
	budynki sportowe													
	budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa			0,00										
	inne budynki niemieszkalne			875 606,00										
	budynki mieszkalne			94 924,96										

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	lokale niemieszkalne			0,00									
	lokale mieszkalne												
3.	Grupa II - Obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym:			24 105 844,08		0,00		0,00		0,00		22 770,53	0,00
	kompleksowe budowle na terenach przemysłowych			0,00									
	rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne			7 129 773,08									
	infrastruktura transportu w tym:			11 251 239,80									
	autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe			11 218 999,53								22 770,53	
	drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych			0,00									
	drogi lotniskowe			0,00									
	mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne			32 240,27									
	budowle wodne, z wyjątkiem melioracji,			16 843,95									
	melioracje podstawowe i szczegółowe			0,00									
	obiekty sportowe i rekreacyjne, obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe gdzie indziej nie sklasyfikowane			5 707 987,25									
4.	Grupy od III do VI - Maszyny i urządzenia			643 467,68				9 471,38				31 919,67	
5.	Grupa VII - Środki transportowe			303 918,24				0,00					
6.	Grupa VIII - Narzędzia, przyrządy i wyposażenie			1 836 497,51				133 771,48				183 587,65	
7.	Grupa IX - inwentarz żywy			0,00				0,00					
II.	Inwestycje rozpoczęte - środki trwałe w budowie			10 986 092,32									
III.	Środki przekazane na poczet inwestycji												
	Ogółem rzeczowe aktywa trwałe			44 198 265,65		90 389,92		613 347,39				2 622 905,77	

Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Bliżyn na dzień 31.12.2012 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Art..180 pkt.1 u.o.f.p Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności		art..180 pkt.1 u.o.f.p. Prawo własności		art..180 pkt.2 u.o.f.p inne niż własności	
			jednostki budżetowe				instytucje kultury				pozostałe			
			ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł	ilość (j.m)	wartość w zł
I.	Środki trwałe		34 323 170,51		90 389,92		617 772,17				2 651 149,07			
1.	Grupa 0 - grunty, w tym:		2 196 292,23		90 389,92		6 100,00				8 312,00			
	użytki rolne		289 274,90											
	grunty leśne		41 570,00											
	grunty zabudowane i zurbanizowane		1 491 215,81		71 712,00		6 100,00				8 312,00			
	użytki ekologiczne		0,00											
	tereny różne		364 808,52		18 677,92									
	nieużytki		9 423,00											
	grunty pod wodami		0,00											
2.	Grupa I -Budynki i lokale, w tym:		4 162 048,56				464 004,53				2 376 315,92			
	budynki niemieszkalne, w tym:		4 067 123,60				464 004,53				2 376 315,92			
	budynki przemysłowe		0,00											
	budynki transportu i łączności		0,00											
	budynki handlowo-usługowe		0,00											
	zbiorniki, silosy i budynki magazynowe		0,00											
	budynki biurowe		351 321,56											
	budynki szpitali i zakładów opieki medycznej		0,00								2 376 315,92			
	budynki oświaty		2 673 713,37											
	budynki nauki i kultury		156 482,67				464 004,53							
	budynki sportowe													
	budynki produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa		0,00											
	inne budynki niemieszkalne		885 606,00											

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	budynki mieszkalne		94 924,96									
	lokale niemieszkalne		0,00									
	lokale mieszkalne											
3.	Grupa II - Obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym:		25 033 492,19	0,00	0,00	0,00			22 770,53	0,00		
	kompleksowe budowle na terenach przemysłowych		0,00									
	rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne		7 190 878,86									
	infrastruktura transportu w tym:		11 311 704,63									
	autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe		11 279 464,36						22 770,53			
	drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych		0,00									
	drogi lotniskowe		0,00									
	mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne		32 240,27									
	budowle wodne, z wyjątkiem melioracji,		16 843,95									
	melioracje podstawowe i szczegółowe		0,00									
	obiekty sportowe i rekreacyjne, obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe gdzie indziej nie sklasyfikowane		6 514 064,75									
4.	Grupy od III do VI - Maszyny i urządzenia		676 810,26			5 322,16			40 061,67			
5.	Grupa VII - Środki transportowe		294 118,24			0,00						
6.	Grupa VIII - Narzędzia, przyrządy i wyposażenie		1 960 409,03			142 345,48			203 688,95			
7.	Grupa IX - inwentarz żywy		0,00			0,00						
II.	Inwestycje rozpoczęte - środki trwałe w budowie		16 516 687,85									
III.	Środki przekazane na poczet inwestycji											
	Ogółem rzeczowe aktywa trwałe		50 839 858,36	90 389,92	617 772,17				2 651 149,07			

HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania	Środki finansowe	Przewidywany okres wprowadzania zadania	Osoba odpowiedzialna za zadanie	Osoby realizująca zadanie:
Kontynuacja programów profilaktycznych m.in. w szkołach.	Niewielkie nakłady ze środków własnych	2014-2024	Sekretarz	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu
Promocja zdrowego stylu życia poprzez wykorzystanie istniejącego zaplecza (orliki; boiska przy altanach).	Niewielkie nakłady ze środków własnych	2014-2024	Sekretarz	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu, kierownik Gminnego Ośrodka Kultury
Wspieranie działalności liderów lokalnych oraz grup aktywności społecznej.	Środki własne lub obce	2014-2024	Sekretarz Wójt	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy
Współpraca z PUP (staże; prace społecznie użyteczne; prace interwencyjne).	Bez udziału środków własnych	2014-2024	Sekretarz	Stanowisko ds. organizacyjno-kadrowych
Wspieranie działalności szkoleniowej w zakresie zdobywania nowych umiejętności.	Niewielkie środki własne	2014-2024	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Promocja terenów atrakcyjnych turystycznie i gospodarstw agroturystycznych na targach; na stronach urzędu;	Niewielkie środki własne	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy
Współpraca z gazownią w celu zwiększenia sieci gazowej;	Bezgotówkowe lub środki własne	2014-2024	Kierownik Referatu Rozwoju Infrastruktury Technicznej	Stanowisko ds. infrastruktury technicznej

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Uzbrojenie nowych terenów budowlanych w istniejącą infrastrukturę komunalną;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Referatu Rozwoju Infrastruktury Technicznej	Stanowisko ds. infrastruktury technicznej
Stworzenie programu wspomagania przedsiębiorstw – nowo powstałych i już działających;	Bez udziału środków własnych lub niewielkie środki własne	2014-2024	Skarbnik	Stanowisko ds. obsługi kasy i działalności gospodarczej
Budowa szlaków turystycznych, tras narciarskich, ścieżek rowerowych i rekreacyjnych;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2012-2014	Kierownik referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. rozwoju i zarządu dróg gminy
Rozwój szlaków turystycznych (promocja);	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy
Budowa sceny plenerowej;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2018-2020	Kierownik referatu planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury
Budowa sali widowiskowej- prace przygotowawcze;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2020-2024	Kierownik referatu Referat Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego
Ciągłe wzmacnianie i wspieranie aktywności społecznej poprzez szkolenia, warsztaty, wyjazdy studyjne itp.);	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Wspieranie działań w zakresie renowacji obiektów sakralnych i zabytków; (stworzenie Programu Opieki nad Zabytkami);	Bezgotówkowe lub środki własne	2014-2016	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego
Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na zwiększenie atrakcyjności kulturowej i turystycznej(wizerunkowej);	Bezgotówkowe lub środki własne		Kierownik Gminnego Ośrodka Kultury Sekretarz	Pracownicy GOK Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu
Pozyskanie środków pozabudżetowych na rozwój działalności kulturalnej i sportowej;	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne		Sekretarz Wójt Dyrektorzy szkół Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu, Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy pracownicy GOK
Zwiększenie stopnia znajomości atrakcji turystycznych i kulturowych regionu poprzez działalność promocyjną;	Niewielkie środki własne		Wójt	Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy,
Utworzenie Centrum Garncarstwa w Rędocinie (warsztaty cykliczne, imprezy, szkolenia, muzeum);	Środki własne lub obce środki pozyskane	2024	Wójt	Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy
Rozbudowa bazy lokalowej GOK;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2022-2024	Kierownik referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego
Rozbudowa Domku Tkaczki;	Środki własne lub obce środki	2014-2024	Stowarzyszenie RDEST	Stowarzyszenie RDEST

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

	pozyskane			
Dalsza promocja Gminy w kraju i zagranicą.	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy
Utrzymanie na wysokim poziomie istniejących obiektów małej architektury (altany; place zabaw);	Środki własne	2014-2024	Kierownik referatu wykonujący zadania ds. infrastruktury technicznej	Stanowisko ds. rozwoju i zarządu dróg gminnych
Budynek administracyjny gminy Bliżyn – rozbudowa i przebudowa (termomodernizacja)	Środki własne lub obce środki pozyskane	2022	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego
Budowa hali sportowej	Środki własne lub obce środki pozyskane	2015-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego Dyrektor szkoły
Wykup gruntów, poszerzenie dróg – szczególnie publicznych;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. gospodarki gruntami i rolnictwa
Wykup gruntów pod projektowane drogi określonych w miejscowym planie;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. gospodarki gruntami i rolnictwa
Kapitałne remonty w budynkach szkolnych (łącznie z termomodernizacją);	Środki własne lub obce środki pozyskane	2016-2020	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

Remonty kapitalne istniejących strażnic OSP;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2016-2020	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego Samodzielne stanowisko ds. powszechnego obowiązku obrony i ochrony przeciwpożarowej
Tworzenie ścieżek edukacyjnych na terenach cennych przyrodniczo;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2018-2022	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. ochrony środowiska
Wprowadzenie do kalendarza cyklicznych imprez sportowych Triathlonu (pływanie, rower, biegi) i Gminnej Ligi Piłki Plażowej;	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Sekretarz	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. zagospodarowania przestrzennego
Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju dotyczących wszystkich elementów i uciążliwości środowiska;	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2020-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska Dyrektorzy szkół S	Stanowisko ds. ochrony środowiska
Tworzenie mieszkań socjalnych;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2024-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego,	Stanowisko ds. gospodarki gruntami i rolnictwa

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

			Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	
Stałe monitorowanie możliwości rozszerzenia kontraktu z NFZ;	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Sekretarz Kierownik SPZOZ	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu pracownicy SPZOZ
Podjęcie działań na rzecz budowy schroniska dla zwierząt;	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Kierownik Referatu Planowania Przestrzennego, Nieruchomości, Dróg i Ochrony Środowiska	Stanowisko ds. ochrony środowiska
Budowanie kolejnych etapów kanalizacji;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Kierownik Referatu Rozwoju Infrastruktury Technicznej	Stanowisko ds. inwestycji komunalnych
Wsparcie organizacji pozarządowych – zarówno finansowe jak i pozafinansowe;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Sekretarz Wójt	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu Samodzielne stanowisko ds. promocji gminy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Przystosowanie stron informacyjnych gminy by były przyjazne dla osób niepełnosprawnych;	niewielkie nakłady finansowe - własne	2014	Wójt	Samodzielne stanowisko Informatyk
Udział w projektach informatycznych w nowym okresie programowania mających na celu cyfryzację urzędów i instytucji podległych;	Środki własne lub obce środki pozyskane	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko Informatyk
Popularyzacja rozwiązań informatycznych w kontaktach z instytucjami i organizacjami (skrzynki	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko Informatyk

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024

ePUAP oraz korzystanie z poczty elektronicznej				
Opracowanie kart usług oferowanych przez urząd wraz z umieszczeniem ich na stronie internetowej	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Wójt	Samodzielne stanowisko Informatyk
Reorganizacja zatrudnienia jednostek oświatowych i pozyskiwanie nowych źródeł ich utrzymania.	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Dyrektorzy Szkół	Stanowisko ds. oświaty, zdrowia, kultury i sportu
Utrzymywanie niskich stawek podatkowych celem zachęcenia przedsiębiorców do inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy .	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Skarbnik	Stanowisko ds. wymiaru podatków
Dążenie do zmniejszenia stanu zaległości podatkowych powstałych w wyniku upadłości i likwidacji zakładów poprzez nasilenie czynności windykacyjnych oraz współpracę z innymi podmiotami zainteresowanymi windykacją.	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Skarbnik	Stanowisko ds. księgowości podatkowej
Podjęcie działań w celu poprawy wskaźników finansowych poprzez pozyskiwanie nowych rozwiązań finansowych.	Bezgotówkowe lub niewielkie nakłady finansowe - własne	2014-2024	Skarbnik	Stanowisko ds. finansów i księgowości budżetowej